

T.C
KTO KARATAY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
DİSİPLİNLERARASI AİLE DANIŞMANLIĞI ANABİLİM DALI
TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**PARÇALANMIŞ AİLE ORTAMINDAKİ KIZ ERGENLERİN GELECEKLE
İLGİLİ BEKLENTİLERİNİN VE EVLİLİĞE YÖNELİK TUTUMLARININ
DEĞERLENDİRİLMESİ**

Cansu YILMAZ

Yüksek Lisans Tezi

KONYA
Haziran, 2020

PARÇALANMIŞ AİLE ORTAMINDAKİ KIZ ERGENLERİN GELECEKLE İLGİLİ
BEKLENTİLERİNİN VE EVLİLİĞE YÖNELİK TUTUMLARININ
DEĞERLENDİRİLMESİ

Cansu YILMAZ

KTO Karatay Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Disiplinlerarası Aile Danışmanlığı Anabilim Dalı
Tezli Yüksek Lisans Programı

Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Hatice YALÇIN

Konya
Haziran, 2020

KABUL VE ONAY

Cansu YILMAZ tarafından hazırlanan ‘‘Parçalanmış Aile Ortamındaki Kız Ergenlerin Gelecekle İlgili Beklentilerinin ve Evliliğe Yönelik Tutumlarının Değerlendirilmesi’’ başlıklı bu alışma, 24 Haziran 2020 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı: **Doç. Dr. Füsün SUNAR** _____
KTO Karatay Üniversitesi

Tez Danışmanı: **Dr. Öğr. Üyesi Hatice YALÇIN** _____
KTO Karatay Üniversitesi

Jüri Üyesi: **Dr. Öğr. Üyesi İbrahim NACAĞ** _____
Selçuk Üniversitesi

Jüri tarafından kabul edilen bu çalışmanın Yüksek Lisans/Doktora Tezi olması için gerekli şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Dr. Öğr. Üyesi Fatma Didem TUNÇEZ

Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Enstitü tarafından onaylanan Yüksek Lisans/Doktora tezimin tamamını veya herhangi bir kısmını basılı veya dijital biçimde arşivleme ve aşağıda belirtilen koşullar dahilinde erişime açma iznini KTO Karatay Üniversitesine verdiğimi bildiririm. Bu izinle, Üniversiteye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikri mülkiyet haklarım bende kalacak ve gelecekteki çalışmalar (makale, kitap, lisans, patent vb.) için tezimin tamamının veya bir bölümünün kullanım hakları yalnızca bana ait olacaktır.

Tezimin bütünüyle kendi çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izinle kullanılması zorunlu olan kaynakları, yazılı izin alarak kullandığımı ve istenildiğinde izinlerin suretlerini Üniversiteye teslim etmeyi taahhüt ederim.

Yükseköğretim Kurulu tarafından yayımlanan “Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge” kapsamında, tezim, aşağıda belirtilen koşullar haricince, YÖK Ulusal Tez Merkezi ve KTO Karatay Üniversitesi Açık Erişim Sisteminde erişime açılır.

Enstitü / Fakülte Yönetim Kurulu kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren 2 yıl ertelenmiştir.¹

Enstitü / Fakülte Yönetim Kurulunun gerekçeli kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren ... ay en fazla 6 ay ertelenmiştir.²

Tezimle ilgili gizlilik kararı verilmiştir.³⁴

24 Haziran 2020

Cansu YILMAZ

¹ MADDE 6(1) Lisansüstü teze ilgili patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi durumunda, tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu iki yıl süre ile tezin erişime açılmasının ertelenmesine karar verebilir.

² MADDE 6(2) Yeni teknik, materyal ve metotların kullanıldığı, henüz makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmamış ve internetten paylaşılması durumunda 3. şahıslara veya kurumlara haksız kazanç imkanı oluşturabilecek bilgi ve bulguları içeren tezler hakkında tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile altı ayı aşmamak üzere tezin erişime açılması engellenebilir.

³ MADDE 7(1) Ulusal çıkarları veya güvenliği ilgilendiren, emniyet, istihbarat, savunma ve güvenlik, sağlık vb. konulara ilişkin lisansüstü tezlerle ilgili gizlilik kararı, tezin yapıldığı kurum tarafından verilir. Kurum ve kuruluşlarla yapılan işbirliği protokolü çerçevesinde hazırlanan lisansüstü tezlere ilişkin gizlilik kararı ise, ilgili kurum ve kuruluşun önerisi ile enstitü veya fakültenin uygun görüşü üzerine üniversite yönetim kurulu tarafından verilir. Gizlilik kararı verilen tezler Yükseköğretim Kuruluna bildirilir.

⁴ MADDE 7(2) Gizlilik kararı verilen tezler gizlilik süresince enstitü veya fakülte tarafından gizlilik kuralları çerçevesinde muhafaza edilir, gizlilik kararının kaldırılması halinde Tez Otomasyon Sistemine yüklenir.

ETİK BEYAN

KTO Karatay Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Hazırlama ve Yazım Kurallarına uygun olarak Unvanı Dr. Öğr. Üyesi Hatice YALÇIN danışmanlığında tarafımdan üretilen bu tez çalışmasında; sunduğum tüm veri, enformasyon, bilgi ve belgeleri bilimsel etik kuralları çerçevesinde elde ettiğimi, tüm değerlendirme, analiz, bulgu ve sonuçları bilimsel usullere uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım kaynakların tümüne bilimsel normlara uygun biçimde atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, tezimin kaynak gösterilen durumlar dışında özgün olduğunu bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

24 Haziran 2020

Cansu YILMAZ

Annem, Babam ve Kardeşime

TEŐEKKÖR

Yüksek lisans eğitimin ve tez çalışmamın her aşamasında kıymetli bilgi ve deneyimleriyle bana yardımcı olan, danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Hatice YALÇIN'a saygılarımı sunarım.

Hayatım boyunca yolumu aydınlatan çok değerli aileme olan minnetimi belirtmek isterim.

24 Haziran, 2020

Cansu YILMAZ

ÖZET

Cansu, YILMAZ

Parçalanmış Aile Ortamındaki Kız Ergenlerin Gelecekle İlgili Beklentilerinin ve Evliliğe Yönelik Tutumlarının Değerlendirilmesi

Yüksek Lisans Tezi

Konya, 2020

Bu çalışmanın amacı, parçalanmış aile ortamındaki kız ergenlerin gelecekle ilgili beklentilerinin ve evliliğe yönelik tutumlarının değerlendirilmesidir. Araştırmanın çalışma grubunu 2019-2020 eğitim öğretim yılında Konya Atatürk Kız Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinde 9-12. sınıfta öğrenim gören ve parçalanmış aile ortamında bulunan 94 öğrenci oluşturmaktadır. Ergenlerin gelecekle ilgili beklentilerinin ve evliliğe yönelik tutumlarının değerlendirilmesi amacıyla kız ergenlerin gelecek beklentileri, ergenlerin geleceğe yönelik tutumları ve öngörülerini ile yaş, anne baba eğitim durumu, uzun süre yaşanan yer, kardeş sayısı gibi değişkenlere göre ilişkisi incelenmiştir. Bu hedefe ulaşmak için çalışma grubundan veri toplamak amacıyla “Kişisel Bilgi Formu”, “Ergen Gelecek Beklentileri Ölçeği”, “İnönü Evlilik Tutum Ölçeği” ve ‘Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği’ kullanılmıştır. Veri setinin normal dağılıma uyumu, Kolmogorov-Smirnov testiyle incelenmiş olup, araştırmada non parametrik hipotez testleri olan Mann-Whitney U testi, Kruskal-Wallis H testi ve Spearman korelasyon analizi kullanılmıştır. Araştırmaya katılan ergenlerin yaşlarına göre, sağlık ve yaşama dair gelecek beklentilerinden aldıkları puanların arasında anlamlı bir farklılık olduğu saptanmıştır. Ergenlerin ebeveyn birliğine göre gelecek beklentileri, evlilik tutumları ve evliliğe yükledikleri anlam arasında anlamlı düzeyde bir fark görülmemiştir. Araştırma kapsamındaki ergenlerin ailelerinin çocuğa yönelik ilgilerine göre evlilik tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık belirlenmemiştir. Parçalanmış aile ortamında bulunan ergenlerin psikolojik, sosyal, bilişsel, duygusal ve cinsel alanlardaki olumsuz durumlarının sadece aileyi değil toplumu etkilediği de göz önünde bulundurulduğunda bu yöndeki çalışmalara daha çok ihtiyaç duyulduğu anlaşılmaktadır. Çalışmada parçalanmış aile ortamında bulunan ergenlerin demografik özellikleri, aile ve evliliğe yönelik düşünceleri, geleceğe dair beklentileri karşılaştırmalı olarak ele alınmıştır. Araştırmanın aile danışmanlığı alanında önemli bir yer teşkil eden parçalanmış aile çocuklarına yaklaşım konusunda ışık tutacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Parçalanmış aile, gelecek beklentisi, ergen

ABSTRACT

Cansu, YILMAZ

Evaluation Of Future Expectations And Marriage Attitudes Of Girl Adolescent In A
Fregmanted Family Environment

Master's Thesis

January, 2020

The aim of this research is evaluate the future expectations and attitudes of girl adolescents in a fragmented family environment. The universe of the research is 9th and 12th grade students studying in Konya Atatürk Girls Vocational and Technical Anatolian High School in 2019-2020 academic year. In order to evaluate girl adolescents' future expectations and their attitudes towards marriage, the relationship between adolescents' future expectations, adolescents' attitudes and predictions for the future, and their relationship with variables such as age, parental education, long-term residence, and number of siblings were examined. In order to achieve this goal, "Personal Information Form", "Adolescent Future Expectations Scale", "İnönü Marriage Attitude Scale" and "Marital Meaning Scale" were used to collect data from the study group. The compliance of the data set to the normal distribution was examined with the Kolmogorov-Smirnov test, and the non-parametric hypothesis tests, Mann-Whitney U test, Kruskal-Wallis H test and Spearman correlation analysis were used in the research. A significant difference was found between the scores of adolescents participating in the study from their future expectations regarding health and life, according to their ages. According to parents unity of adolescents werent found a meaningful difference future expectations, marriage attitudes and among the meaning about marriage. No statistically significant difference was found between the attitudes of the adolescents in the research according to the interest of their families. Considering that the adverse conditions of adolescents in a fragmented family environment in the psychological, social, cognitive, emotional and sexual areas affect not only the family but also the society, it is understood that more studies are needed in this direction. It is thought that this study, which compares the adolescents' thoughts about family and marriage and their expectations for the future in terms of demographic characteristics, will shed light on the approach to fragmented family children, which constitute an important place in the field of family counseling.

Keywords: Fragmented family, expectation of the future, adolescent

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	i
BİLDİRİM	ii
ETİK BEYAN.....	iii
TEŞEKKÜR.....	v
ÖZET	vi
ABSTRACT.....	vii
TABLolar DİZİNİ	x
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	xii
KISALTMALAR DİZİNİ	xiii
1.GİRİŞ	1
1.1.Araştırmanın Problemi.....	2
1.2.Araştırmanın Amacı.....	3
1.3. Araştırmanın Önemi.....	3
1.4. Araştırmanın Varsayımları.....	4
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları	4
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	4
2.1.Evlilik ve Aile	4
2.2.Ailede Parçalanma ve Parçalanma Şekilleri.....	6
2.2.1. Ölüm	6
2.2.2. İş Nedeniyle Ayrı Yaşama	7
2.2.3. Geçimsizlik Nedeniyle Ayrı Yaşama.....	8
2.2.4. Boşanma.....	8
2.3. Ergenlerin Gelişim Özellikleri	9
2.3.1. Ergenlerde Fiziksel Özellikler	10
2.3.2. Ergenlerde Cinsel Özellikler.....	11
2.3.3. Ergenlerde Duygusal Özellikler.....	12

2.3.4. Ergenlerde Sosyal Özellikler	12
2.4. Ergenlerin Gelecek Beklentileri.....	14
2.4.1. Gelecek Beklentisi İle İlişkili Faktörler	17
2.5. Evlilik Tutumu	18
3. YÖNTEM.....	21
3.1. Araştırmanın Evren ve Örneklemi	21
3.2. Veri Toplama Araçları	22
3.3. Verilerin İşlenmesi.....	24
3.4. Verilerin İstatistiksel Analizi	24
4.BULGULAR VE YORUMLAR.....	25
5.TARTIŞMA	48
KAYNAKLAR	59
ÖZGEÇMİŞ	68
EKLER.....	70
EK 1. ERGEN GELECEK BEKLENTİLERİ ÖLÇEĞİ.....	70
EK 2. EVLİLİĞE YÜKLENEN ANLAM ÖLÇEĞİ.....	71
EK 3. İNÖNÜ EVLİLİK TUTUM ÖLÇEĞİ.....	72
EK 4. KİŞİSEL BİLGİ FORMU.....	74
EK 5. VELİ ONAM FORMU	76
ETİK KURUL ONAYI.....	77
ARAŞTIRMA İZİN ONAYI	78

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1. Ergenlik dönemi yaş sınırlamaları	10
Tablo 2. Ergenlerin sosyo-demografik özellikleri (n=94)	25
Tablo 3. Ergenlerin ebeveynlerinin bazı özellikleri (n=94).....	26
Tablo 4. Ergenlerin ebeveynleri ile problem yaşama durumu (n=94)	27
Tablo 5. Ergenlerin Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği, İnönü Evlilik Tutum Ölçeği ve Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği puanları (n=94).....	29
Tablo 6. Ergenlerin yaşlarına göre Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği, İnönü Evlilik Tutum Ölçeği ve Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği puanlarının karşılaştırılması (n=94).....	30
Tablo 7. Ergenlerin okudukları sınıflara göre Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği, İnönü Evlilik Tutum Ölçeği ve Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği puanlarının karşılaştırılması (n=94).....	31
Tablo 8. Ergenlerin akademik başarılarına göre Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği, İnönü Evlilik Tutum Ölçeği ve Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği puanlarının karşılaştırılması (n=94).....	32
Tablo 9. Ergenlerin anne eğitim durumlarına göre Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği, İnönü Evlilik Tutum Ölçeği ve Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği puanlarının karşılaştırılması (n=94)	34
Tablo 10. Ergenlerin baba eğitim durumlarına göre Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği, İnönü Evlilik Tutum Ölçeği ve Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği puanlarının karşılaştırılması (n=94)	35
Tablo 11. Ergenlerin anne çalışma durumuna göre Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği, İnönü Evlilik Tutum Ölçeği ve Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği puanlarının karşılaştırılması (n=94)	36
Tablo 12. Ergenlerin baba çalışma durumuna göre Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği, İnönü Evlilik Tutum Ölçeği ve Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği puanlarının karşılaştırılması (n=94)	37
Tablo 13. Ergenlerin kardeş sayısına göre Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği, İnönü Evlilik Tutum Ölçeği ve Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği puanlarının karşılaştırılması (n=94)	38
Tablo 14. Ergenlerin anne-baba birliktelik durumuna göre Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği, İnönü Evlilik Tutum Ölçeği ve Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği puanlarının karşılaştırılması (n=94)	39
Tablo 15. Ergenlerin evde üvey aile üyesi olması durumuna göre Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği, İnönü Evlilik Tutum Ölçeği ve Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği puanlarının karşılaştırılması (n=94)	40
Tablo 16. Ergenlerin ailesinin ekonomik durumuna göre Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği, İnönü Evlilik Tutum Ölçeği ve Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği puanlarının karşılaştırılması (n=94)	41

Tablo 17. Ergenlerin ailesinin ilgisine göre Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği, İnönü Evlilik Tutum Ölçeği ve Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği puanlarının karşılaştırılması (n=94).....	42
Tablo 18. Ergenlerin anneyle problem yaşama durumuna göre Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği, İnönü Evlilik Tutum Ölçeği ve Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği puanlarının karşılaştırılması (n=94)	44
Tablo 19. Ergenlerin babayla problem yaşama durumuna göre Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği, İnönü Evlilik Tutum Ölçeği ve Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği puanlarının karşılaştırılması (n=94)	45
Tablo 20. Ergenlerin Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği, İnönü Evlilik Tutum Ölçeği ve Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği puanları arasındaki korelasyonlar (n=94).....	46

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Aile yaşam döngüsü.....	5
Şekil 2. İş-Aile yaşamı dengesi sınırlarının temel kavramları	7
Şekil 3. Ergenlik dönemindeki gelişimsel özelliklerle ilişkili bazı riskli davranışlar	14
Şekil 4. Ergenlerin ailelerinin tutumları.....	28

KISALTMALAR DİZİNİ

Kısaltma	Açıklama
EYAÖ:	Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği
FESA:	Future Expectations Scale for Adolescents
İDÖ:	İlişki Doyum Ölçeği
İETÖ:	İnönü Evlilik Tutum Ölçeği
SPSS:	Statistical Package for Social Sciences
TÜİK:	Türkiye İstatistik Kurumu
YİYE- II:	Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II

1.GİRİŞ

Evrensel bir kurum olarak tanımlanan aile, toplumu oluşturan önemli bir yapıdır. Aile iki ya da daha fazla kişinin biyolojik, psikolojik ve sosyal gereksinimlerin karşılanmasına yönelik oluşturulan, duygusal bağların ve ortak paylaşımların olduğu, çocuk açısından, sosyal yaşama katılmak için hazırlıkların yapıldığı ve deneyimlerin kazanıldığı bir ortam, yetişkinler açısından ise mutluluğun hâkim olduğu, krizler karşısında dayanışmanın gösterildiği bir sığınma yeridir (Şentürk , 2006, s. 12).

Yasal mevzuatlara dayanarak kurulan ailede kimi zaman uzun yıllar süren beraberlikler görülse de kimi zaman parçalanmalar oluşabilmektedir. Ailede parçalanma ailenin genel ve normal yapısındaki değişime işaret eder (Alkan, 2014, s. 68). Eşlerin yasal olarak kurdukları evlilik birliğini yine yasal yollarla sona erdirmesi sonucu sahip olunan çocukların hâkim kararıyla eşlerden birine verilmesi, eşlerden birinin çalışma amacıyla geçici olarak evi terk etmesi ya da ölmesi gibi nedenlerle ortaya çıkan parçalanmış aile ortamı, ergenlerin psiko-sosyal davranışlarını etkilemekte ve değiştirmektedir (Preacher & Hayes, 2008, s. 885).

Ailenin parçalanması aileyi meydana getiren üyeler üzerinde önemli bir stres kaynağıdır. Ailedeki çocuk ve ergenlerin davranış problemlerini de tetiklemektedir (Formoso, Gonzales & Aiken, 2000, s.176). Eşler arasındaki çatışma, aile bireylerinin psikolojik durumunu etkilemekte ve birbirlerine karşı davranışlarının incitici olması riskini artırmaktadır (Santrock, 2016, s. 45). Aile birliği içinde değişen aile yapısının da etkisiyle özellikle çocuklar ve ergenler çeşitli zorluklar yaşayabilmektedir (Schermerhorn, Cummings, & Davies, 2008, s. 90). Ailenin dağılması, aynı yetişkinlerde olduğu gibi çocuklarda da birçok duygusal tepkiye yol açar. Bu duyguları ileriki yaşlarında çeşitli aşamalarda tekrar tekrar yaşayabilirler. İçinde buldukları yaşa göre bazı duyguları öne çıkarken bazıları geri planda kalarak, ileriki yaşlarda yoğunluk kazanır (Aydın & Baran , 2012, s. 36).

Aile bütünlüğünde bozulma ya da aile içi etkileşimin yeterli olmaması durumunda ergenlerin sosyalleşme süreci önemli ölçüde zarar görmekte ve sonuçta onarılması güç problemlere yol açabilmektedir (Şendil & Kızıldağ , 2003, s. 59).

Zihinsel, bedensel ve ruhsal olarak önemli değişikliklerin yaşandığı ergenlik döneminde karşı cinsle yakın ilişkiler kurma dönemin en önemli gelişim görevlerinden birisi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu dönemde gençler, Erikson'un psiko-sosyal gelişim kuramına göre yakınlığa karşı yalıtılmışlık/yalnızlık dönemi içerisinde bulunmaktadırlar ve kurama göre genç yetişkinlik dönemi, genel hatlarıyla geç ergenlikten orta yaşlara kadar olan, aile kurma dönemini kapsamaktadır. Eğer arkadaşlarla veya eşle yakınlık kurulamazsa, Erikson'a göre genç, kimseyle sevgi ve paylaşma yaşamaksızın yalnız olur ve yalıtılmışlık hisseder (Bayoğlu & Atlı, 2014, s. 402).

Bu araştırmada yapılan anket çalışmasıyla, parçalanmış aile ortamındaki ergenlerin yaşam deneyimlerinin ve bazı demografik değişkenlerinin gelecekle ilgili beklentileri ve evliliğe yönelik tutumları ne derecede etkilediği incelenmiştir.

1.1.Araştırmanın Problemi

Türkiye İstatistik Kurumu'nun 2019 yılı evlenme ve boşanma verilerine bakıldığında 2019 yılında boşanan çiftlerin sayısı yüzde 8 artış göstermiş olup evlilikler ise % 2,3 oranında bir azalma göstermiştir (TÜİK, 2020). Hızlı toplumsal gelişmeler, geçmiş dönemlerden günümüze evliliğin yapısını değiştirmiş olup bu değişim, evliliğin yapısının incelenmesinin ve değerlendirilmesinin önemini artırmıştır. Aile kurma aşamasındaki bireylerin evlilik ilişkisini değerlendirmeleri bu açıdan önemlidir. Bu araştırma bilişsel-bağlamsal model (Grych, Harold, & Miles, 2003, s. 1123) çerçevesinde, aile bütünlüğünün bozulduğu durumlarda ergenlik dönemindeki gençlerin uyum problemleri arasındaki ilişkide algılanan çatışmanın aracı ve düzenleyici rolünü değerlendirmek üzere planlanmıştır. Bu noktadan hareketle, araştırmanın temel amacı parçalanmış aileye sahip ergenlerin gelecekle ilgili beklentilerinde ve evliliğe yönelik tutumlarında aile durumunun ne derece rol oynadığını ortaya koymaktır. Bu hedefe ulaşmak için aşağıda yer alan araştırma sorusuna cevaplar aranmıştır.

Parçalanmış aile ortamındaki ergenlerin gelecek beklentileri, evliliğe yönelik tutumları ve evliliğe yükledikleri anlam nasıldır?

Alt Problemler

1. Parçalanmış aile ortamındaki ergenlerin demografik özelliklerine göre gelecek beklentileri arasında fark var mıdır ?

2. Parçalanmış aile ortamındaki ergenlerin demografik özelliklerine göre evliliğe yönelik tutumları arasında fark var mıdır ?
3. Parçalanmış aile ortamındaki ergenlerin demografik özelliklerine göre evliliğe yükledikleri anlam arasında fark var mıdır ?
4. Parçalanmış aile ortamındaki ergenlerin gelecek beklentileri, evliliğe yönelik tutumları ve evliliğe yükledikleri anlam arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

1.2.Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı parçalanmış aileye sahip ergenlerin gelecekle ilgili beklentileri ve evliliğe yönelik tutumlarının değerlendirilmesidir. Bu doğrultuda parçalanmış aileye sahip ergenlerin demografik özellikleri, gelecekle ilgili beklentileri ve evliliğe yönelik tutumları ve bunlara etki eden değişkenler ele alınmıştır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Elde edilen bulgular parçalanmış aile ortamındaki ergenlerin evlilik algısı ve gelecek beklentisini ortaya koymuştur. Türkiye’de boşanma ve parçalanmış aile gibi travmatik durumlarla ilgili birçok araştırma yapıldığı görülmüş ancak bu travmatik durumlar sonrasında çocuğun anne babasının davranışlarını nasıl algıladığını inceleyen az sayıda araştırma bulgusuna rastlanmıştır. Ayrıca ergenlerin evliliğe ilişkin tutumlarını belirlemeye yönelik çalışmalar yetersizdir. Hali hazırda parçalanmış aile ortamında bulunan ergenlerin gelecekle ilgili beklentilerinin ve evliliğe yönelik tutumlarının değerlendirilmesine ilişkin yapılmış çalışmalara rastlanmamıştır.

Parçalanmış aile ortamında bulunan ergenlerin gelecekle ilgili beklentilerini ve evliliğe yönelik tutumlarını değerlendirmeye yönelik duyulan gereksinimden hareketle bu çalışma gerçekleştirilmiştir. Parçalanmış aile ortamında bulunan ergenlerin psikolojik, sosyal, bilişsel, duygusal ve cinsel alanlardaki olumsuz durumların sadece aileyi değil toplumu etkilediği de göz önünde bulundurulduğunda bu yöndeki çalışmalara daha çok ihtiyaç duyulduğu anlaşılmaktadır. Bu kapsamda parçalanmış aile ortamında bulunan ergenlerin aile ve evliliğe yönelik düşüncelerinin ve geleceğe yönelik beklentilerinin demografik özellikleri açısından karşılaştırmalı olarak ele alan bu çalışmanın aile danışmanlığı alanında önemli bir yer teşkil eden parçalanmış aile çocuklarına yaklaşım konusunda ışık tutacak bir çalışma olacağı düşünülmektedir.

1.4. Araştırmanın Varsayımları

Araştırmanın varsayımları aşağıdaki gibidir.

- Araştırmada katılımcıların anket sorularını doğru anlayıp, herhangi yanıltıcı unsur olmaksızın doğru biçimde yanıtladıkları,
- Örneklemin belirlenen grupları temsil gücünün yeterli olduğu,
- Sonuçların Konya iline benzer nitelikteki iller için geçerli olduğu,
- Kullanılan ölçeklerin araştırma amacına ve araştırma hipotezlerinin testi için uygun olduğu,
- Kullanılan istatistiksel testlerin araştırmanın amacına ve sonuçların tespitine uygun olduğu araştırmanın temel varsayımlarıdır.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Çalışma evreni, araştırmaya katılmayı onaylayan ve çalışma olanaklarında destekleyici ortam hazırlayan Konya il merkezinde belirlenen Konya Atatürk Kız Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi ile sınırlanmıştır. Çalışma, okulda öğretmenler tarafından belirlenen parçalanmış ailede yaşayıp psikolojik sorunlar gösteren 9.-12.sınıfta öğrenim gören 94 ergen ile sınırlandırılmıştır. Çalışma grubundan alınan verilerden elde edilecek sonuçlarla sınırlıdır. Özellikle farklı sosyo-ekonomik yapılara sahip illerde araştırma sonuçlarında gözle görülür farklılaşma olması öngörülebilir.

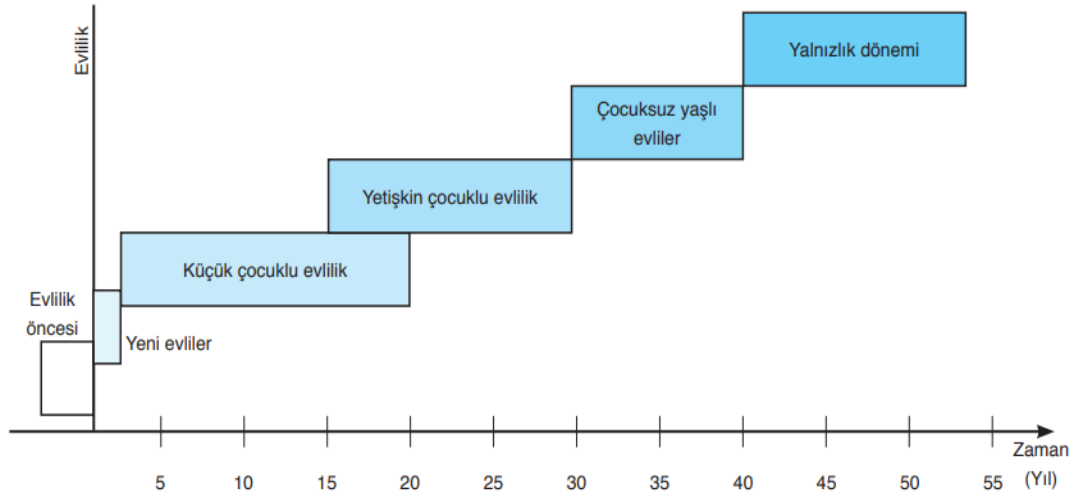
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1.Evlilik ve Aile

Evlilik, farklı kişisel özelliklere ve yaşam standartlarına sahip iki kişinin, hukuki bir temel ile birbirlerinin fizyolojik, psikolojik, cinsel, ihtiyaçlarını karşılayabildikleri kurumdur (Eroğlu, 2017, s. 6). Toplumlarda çeşitli nitelikler gösteren evlilik, aile kurmak için bir araya gelen iki insanın, birbirlerine ve çocuklarına karşı olan sorumluluklarını yerine getirmeyi amaç edindikleri, birbirini etkileyen sistemlerden oluşan evrensel bir olgudur (Yalçın, 2014, s. 251).

Aile yaşam döngüsündeki dönemler, evlilik öncesinden başlayarak evliliğin son bulmasından sonra yalnız yaşayan yaşlı bireylerin yer aldığı bölümün sonuna kadar devam eder ve sona eren toplumsal olayları açıklar. Genel olarak 18–22 yaşlarında

başlayan evlilik süreci, bireyin ölümüne kadar sürmektedir. Türkiye’de ortalama ömür süresinin 68–72 yıl olduğu kabul edilirse bu süreç yaklaşık 50 yıllık bir dönemi göstermektedir. Şekil 1’de belirtilen aile yaşam döngüsünde görüldüğü gibi aile, evlilik birliği kurulmadan önce ve kurulduktan sonra belirli aşamalardan meydana gelmektedir.

Şekil 1. Aile yaşam döngüsü

Kaynak: (Özdemir, Vatandaş, & Torlak, 2009, s. 7-17).

Köknel’e (1997) göre aile, evlilik ve kan bağı ile karı koca, anne baba, çocuk ve kardeşler gibi ilişkilere dayalı olan, bir iletişim grubu örneği olarak en küçük toplum birimi kurumudur (Akt: Herdem & Bozgeyikli, 2013, s. 9). Aile hem biyolojik ve ekonomik hem de sosyal ve kültürel bir birimdir. Farklı kültür, sosyal değer ve ilişki algısına bağlı olarak şekillenen farklı tipleri bulunmaktadır. Her toplum kendi norm, değer, kültür ve yapı özelliğine göre şekillendirdiği bir aile tipi ortaya çıkarmaktadır (Şentürk, 2006, s. 14) .

Aile tipleri en genel haliyle: Geniş aile, çekirdek aile ve tek ebeveynli aile olarak sınıflandırılabilir. Geniş aile, geleneksel yapıdaki iki ya da daha fazla çekirdek ailenin bir arada yaşamasıyla meydana gelir. Çekirdek aile, anne, baba ve çocuklardan oluşan, genellikle kentsel alanlarda yaşayan ve geleneksel yapıdan uzaklaşmış aile olarak tanımlanabilir. Tek ebeveynli aile ise günümüzde ölüm, terk etme ya da boşanma gibi

sebeplerle aile içi parçalanmaların artmasının sonucu olarak, çocukların anne ya da babası ile yaşadığı aile tipidir (Özguven, 2001, s. 12). Yusufoglu (2015, s. 22) ise aile türlerini; hane nüfusu, otorite, yerleşim yeri, ebeveyn eksikliği, yöresel özellikler ve evlilik tercihi göre gruplandırmıştır.

2.2.Ailede Parçalanma ve Parçalanma Şekilleri

Ailede parçalanma ailenin genel yapısındaki bir değişime işaret eder (Alkan, 2014, s. 68). Ailenin belli başlı faktörlerin etkisiyle parçalanması, fonksiyonlarını yerine getirmekte zorlanmasına da sebep olur. Fonksiyonlarını yerine getiremeyen aile, sistem içerisindeki ilişkileri sağlıklı şekilde yürütememeye başlar ve bu durum toplumun yapısına olumsuz şekilde yansır. Ailede yaşanan bu değişimler genel olarak aile üyelerinin beklemedikleri ve istemedikleri durumlar olarak ele alınır (Şentürk, 2006, s. 1). Parçalanmış ailelerde anne ya da babanın uzun süre aileden ayrı kalması, aile içinde yaşanan hastalıklar veya ölümler kişilerin duygusal ve sosyal işlevselliklerine zarar vererek aile sağlığını olumsuz yönde etkilemektedir. Aile içerisinde bu olumsuzluklar yaşandığında aile düzeninin devamını sağlamak mümkün olmayan bir hale gelmekte ve aile içinde parçalanmalar yaşanmaktadır (Erürker, 2007, s. 22).

Ailenin mevcut düzeninin bozulması olan parçalanma, eşlerden biri veya ikisinin ölümü, eşlerin iş ve aile içi eşler arası geçimsizlik nedeniyle ayrı yaşamaları, çeşitli nedenlerle eşlerin boşanması şeklinde olmak üzere dört ana şekilde gerçekleşmektedir.

2.2.1. Ölüm

Ölüm ailenin parçalanmasına neden olan bir dış faktördür. Aileyi büyük bir sarsıntı ile yüzleştirmekte, aileye ekonomik, sosyal, kültürel ve psikolojik açıdan değişimler yaşatmaktadır. Başta ebeveynler olmak üzere ölümler, ailenin bütünlüğüne parçalanma veya dağılma yönünde olumsuz etki etmektedir (Şentürk, 2012, s. 106).

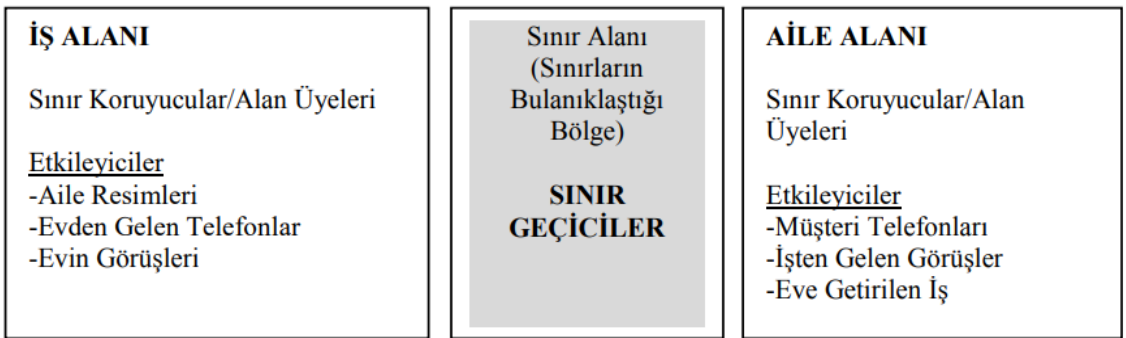
Anne ya da babanın birinin ya da her ikisinin birden vefat etmesiyle çocukların ya sağ kalan ebeveynle yaşaması ya da kurum bakımı altına alınması durumuyla karşılaşılabılır. Anne ya da babadan birinin vefatı çocuğun yoksun kalma ihtimalinin

yanında geride kalan aile bireyleriyle daha fazla yakınlaşması, daha sık iletişim ve etkileşim getirebilir (Saygılı, 2014, s. 52).

2.2.2. İş Nedeniyle Ayrı Yaşama

Ailede parçalanmayı etkileyen önemli gelişmelerden biri de modernleşme sürecinde oluşan kentleşme ve sanayileşmedir. Kadınların da iş gücü piyasasına katılımıyla birlikte bireylerin toplum ve aile içindeki rol ve statülerinde de değişimler yaşanmıştır. Kadının iş yaşamına daha fazla katılması sonucunda bazı ailelerde eş ve çocuklar ayrı yerlerde yaşamak durumunda kalabilmektedir (Bayer, 2013, s. 103).

İş yerindeki ve aile yaşamındaki rol ve görevlerinin bir dengeye oturmaması, iş-aile yaşamı dengesinin kurulamaması hem kadınlarda hem de erkeklerde stres, özgüven eksikliği, verimsizlik, memnuniyetsizlik, mutsuzluk ve depresyon gibi psikolojik sorunlara neden olmaktadır. Bu çatışma eşlerin hayat kalitesini düşürmesinin yanı sıra, zihinsel açıdan yorgunluklara neden olmaktadır. Olumsuz duygu ve davranışların evden işe ya da işten eve yayılması sonucunda iş-aile yaşamı dengesi bozulabilmektedir (Topgül, 2016, s. 218). Şekil 2’de iş-aile yaşamı dengesi sınırlarının temel kavramları gösterilmektedir.

Şekil 2. İş-Aile yaşamı dengesi sınırlarının temel kavramları

Kaynak: (Topgül, 2016, s. 219).

2.2.3. Geçimsizlik Nedeniyle Ayrı Yaşama

Eşler arasında evliliği sürdürmede istek kalmayacak şekilde anlaşmazlıklar ve çatışmalar oluşması, ayrı yaşamalarına neden olmaktadır. Temelinden sarsılarak taraflar için çekilmez hale gelmiş birlikteliklerin devamı, eşler bakımından olduğu kadar toplum bakımından da büyük bir tehlike olarak ortaya çıkmaktadır (Çelik, 2011, s. 51).

Ailelerde temel değerlerin değişime uğraması, nüfusun şehirlerde toplanması, günlük hayatın yoğunlaşması, iletişim teknolojilerinin gelişmesi ve yaygınlığı, tüketim kültürünün değişmesi, bireysel değerlerin ön plana çıkması ile birlikte toplumların temeli olan aileyi parçalanmaya götüren aile içi şiddet ve geçimsizlik olgusu önemli bir sosyal sorun haline gelmiştir. Ebeveynlerinin çatışma ve anlaşmazlıklarına şahit olan çocuklar yetişkinlik dönemlerinde de geçimsizliğin ve boşanmanın olumsuz etkilerini yaşamaktadırlar. Boşanmaların bireyler üzerindeki olumsuz etkilerini en aza indirmek ve toplumsal boyutta bir sorun olarak gündeme gelmesini engellemek amacıyla; evlilik yaşamındaki çatışmanın önlenmesi, anlaşmazlıkların boşanma noktasına gelmeden aşılabilmesi gerekmektedir (Tathioğlu & Demirel, 2016, s. 68).

2.2.4. Boşanma

Boşanma, ailenin bölünmesine, dağılmasına yol açan, tüm aile üyelerini etkileyen bir olaydır. Boşanma evlilik bağının kopması, eşlerin fiziksel, duygusal ve hukuki olarak evlilikle ilgili sorumluluklarının bitişi demektir (Kaya, 2013, s. 18). Yıldırım (2004)'a göre boşanma, ortak çocukların hakları gözetilmek üzere, hukuk kurallarıyla gerçekleştirilen bir evliliğin yine hukuk kanalıyla sona erdirilmesidir (Akt: Bozdağ, 2019, s. 20)

Modernleşme, sanayileşme ve küreselleşmeyle birlikte aile kurumu evrilerek yeni biçimler kazanmış, ailenin rolleri yeniden şekillenmiştir. Toplumun yapısında meydana gelen değişimler iş hayatını değiştirmiş, erkek ve kadının iş hayatına katılım oranını yükseltmiş ve bireyselleşmeyi ön plana çıkararak aile ve evlilik ilişkilerinin yeni şekiller kazanmasına sebep olmuştur. Evlilik kurumu yerini giderek daha bireysel arzuların

hâkim olduğu birlikteliklere bırakmıştır. Bu durum arzuların aynı olmadığı ve karşılanmadığı zamanlarda evliliği tehlikeye sokmuş ve zaman zaman evliliklerin boşanmayla sonuçlanmasına sebep olmuştur (Alkan, 2014, s. 49). Bununla beraber içinde bulunduğumuz dönemde toplumda boşanma olayına daha fazla hoşgörülle yaklaşılmasının da boşanmanın artışında etkili bir faktör olduğu söylenebilir (Özsoy, 2014, s. 7). Sosyal bir olgu olan boşanmanın artması toplum içerisinde sosyal sorunlara sebep olabilmektedir. Özellikle boşanmanın, ailedeki çocuklar ve ergenler üzerinde önemli etkileri vardır. Boşanma gibi sarsıcı bir olayla karşılaşan çocukların gelişimleri yavaşlayabilmektedir (Düştü, 2019, s. 17).

2.3. Ergenlerin Gelişim Özellikleri

İnsanlar, doğumlarından başlayarak ölümlerine kadar farklı gelişim dönemlerinden geçer. Bu gelişim süreçlerinin en önemlilerinden biri ise ergenlik dönemi olarak bilinmektedir (Atıcı, 2019, s. 1). Yaşam döngüsünün ikinci on yılı olarak da isimlendirilen ergenlik, çocukluktan yetişkinliğe geçiş dönemidir (Steinberg, 2013, s. 21).

12-18 yaşları arasında gelişimsel bir dönem olan ergenlik, çocukluk döneminden farklı olarak sosyal, fiziksel, bilişsel, duygusal ve ahlaki gelişmelerin yaşandığı bir süreçtir. Bu süreçte ergen bireyler kendini tanıma, sosyal çevreyi keşfedebilme ve meslek seçimi çabası içerisindedirler. Sosyal çevreyi keşfedebilme ve kişilerle ilişkilerin yanı sıra karşı cinsle yakın arkadaşlık, akran gruplarındaki deneyimler ergenlerin kendine özgü bu kimliği başarılı bir şekilde geliştirme ve bir değerler sistemi oluşturma sürecini ifade eder. Ergenliğin, genel anlamıyla benlik ihtiyacının ön plana çıktığı, aile ve akran ilişkilerinde değişimlerin yaşandığı kritik bir gelişim dönemi olduğu kabul edilir (Kocayörük, 2010, s. 38). Ergenlik; toplumlara, dönemlere ve kişilere göre farklı özellikler göstermektedir. Genel olarak kız çocuklarının bu döneme daha erken yaşta girdikleri bilinmektedir (Alkan, 2014, s. 91).

Bedensel, bilişsel ve sosyal olgunlaşma süreci olan ergenlik döneminin bazı gelişim ödevleri vardır. Havighurst'e göre ergenlik dönemi gelişim görevleri: Ergen bireyin değişen bedensel özelliklerini kabul etmesi ve bedenini etkili biçimde kullanması, toplumsal rolünü gerçekleştirerek sorumluluk bilincini edinmesi, her iki cinsten

yaşlılarıyla ilişkiler kurması, anne, babadan ve diğer yetişkinlerden duygusal bağımsızlığını gerçekleştirmesidir. Bu dönemdeki bireyin meslek seçebilmesi, evlilik ve aile yaşamı düşüncesi, bir dizi değer ve ahlak sistemi kazanması, bir ideoloji geliştirmesi beklenir (Akt: Gander & Gardiner, 2001, s. 440).

Ergenlik dönemi, toplumsal yaşamda sorumluluk alma dönemi olan yetişkinlik döneminin başlangıcı ile çocukluk arasında kalan bir gelişim süreci olarak da tanımlanmaktadır. Unesco'nun tanımına göre bireyin, öğrenim gördüğü ve hayatını kazanmaya çalıştığı için ekonomik bağımsızlığına kavuşamadığı ve medenî durum olarak da evli olmadığı bir gelişim dönemidir. Ergenlik dönemi, Unesco'nun sözü edilen bu tanımlamasında 15-25 yaşları arasında gösterilirken, Birleşmiş Milletler'in tanımında ise 12-25 yaşları arasında değerlendirilmiştir (Konuyla ilgili yapılan çalışmalar, Tablo 1'de sınıflandırılmıştır.)

Tablo 1. Ergenlik dönemi yaş sınırlamaları

Ergenlik Dönemi Yaş Sınırlamaları	
A. Ergenliğin Başları	11-14..... yaş (kızlar) 13-15..... yaş (erkekler)
B. Ergenliğin Ortaları	14-16..... yaş (kızlar) 15-17..... yaş (erkekler)
C. Ergenliğin Sonları.....	16-21..... yaş (kızlar) 17-21..... yaş (erkekler)

Kaynak: (Koç, 2004, s. 231-256).

2.3.1. Ergenlerde Fiziksel Özellikler

İnsan hayatında fiziksel gelişimin en hızlı olduğu üç dönem vardır. Bu dönemlerden birincisi anne karnında, ikincisi doğumdan sonraki 1 yaşına kadar olan dönem, üçüncüsü ise ön ergenlik döneminde yaşanan dönemdir. Kız çocuklarının 11-12 yaşlarında, erkek çocuklarının ise 14 yaşlarında bedensel ağırlıklarında artışlar görülür. Kız çocuklarında daha önce başlayan bu gelişim ve değişim erkek çocuklarında genel olarak 14 yaş civarında başlar. Kızlar 11 ve 13 yaşlarında boy uzaması

gerçekleştirirlerken erkekler ise daha çok 13 yaşından sonra boy uzaması yaşarlar (Alkan, 2014, s. 92). 11 ile 13 yaşları arasında kızlar erkeklerden daha uzunken 14 yaşından itibaren erkekler kızlardan daha uzun hale gelirler. 20-21 yaşlarına kadar süren fiziksel gelişmede kız çocuklarında kalınlaşan yağ tabakası erkeklerde incelik. Kızlarda vücut hatları yuvarlaklaşırken, erkeklerde incelmeler görülür (Akkoyun, 1991, s. 456).

Ergenlik döneminde hızlı bir şekilde başlayan biyolojik değişim bu dönem süresince devam eder. Kilo artışı ve boy uzamasıyla bedende meydana gelen değişimlerde el ve ayak orantısızlığı da görülmektedir (Çiğdem, 2020, s. 53). Dönemin sonuna gelindiğinde ergen, bedensel açıdan yetişkin bir birey görünümüne bürünmüştür. Bu dönem içerisinde birey kendisinde gerçekleşen bu değişimleri benimsemesi ve kendi cinsel rollerini kazanmış olması gerekmektedir. Çocuk bu görevleri yerine getirmek ve gelişim/değişim sürecini rahat atlatabilmesi için ailesinin ilgi ve desteğine ihtiyaç duyacaktır. Çünkü yeni bedeni ile topluma uyum sağlamakta zorlandığı zamanlar olacaktır. Ailenin, çocuğu bu konuda desteklemesi gerekmektedir. Çocuklar bu konuda ailelerinden destek göremedikleri takdirde bu döneme has ödevlerini yerine getirmekte güçlük çekecek, belki de yerine getiremeyecektir ve ortaya çıkan bu durum çocuğun sosyal ve psikolojik olarak sorunlarla karşı karşıya kalmasına sebep olacaktır (Alkan, 2014, s. 92).

2.3.2. Ergenlerde Cinsel Özellikler

Hızlı fiziksel değişimlerin yaşandığı bu dönemde yaşanan önemli diğer bir gelişme de cinsel olgunluğa erişmek ve üreme yeteneğini kazanmaktır (Set, Dağdeviren & Aktürk, 2006, s. 138). Erkeklerde ilk olarak erbezleri olgunlaşarak testosteron hormonları salgılanmaya başlanır. Ortaya çıkan bu biyolojik değişiklikler onları üreme olgunluğuna ulaştırır. Kızlarda ortaya çıkan içsel biyolojik değişiklikler östrojen hormonunun düzeyini artırarak beyindeki hipofiz bezinin de uyarılmasıyla bol miktarda üretilmeye başlanır (Ercan & Çok, 2018, s. 116). Bu dönemde birinci cinsiyet özelliklerinden olan üreme organlarının giderek büyüdüğü bilinmektedir. Kız çocuklarında rahim ve yumurtalıklar büyürken; erkek çocuklarında penis ve prostat bezleri büyür (Cüceloğlu, 2016, s. 345). Doğrudan üreme ile ilgili olmayan ikincil cinsiyet özellikleri de kazanılarak beden oranları değişerek kadın veya erkek bedenine benzer hale gelir.

Kızlarda göğüsler belirginleşirken, erkeklerde deri kalınlaşması görülür. Her iki cinstede vücudun belirli bölümlerinde kıllanma ve ses değişimleri gerçekleşir. Herhangi bir fizyolojik kaynaklı sorun olmazsa hemen hemen tüm erkek ve kız çocukları 17 yaş dolaylarında ergenlik döneminin bütün fiziksel değişimlerini tamamlamış olurlar (Akkoyun, 1991, s. 458).

2.3.3. Ergenlerde Duygusal Özellikler

Ergenlerdeki duygusal olarak ilk gelişim ve değişimin, duyguların yoğunluğundaki artış ve bu duyguları kontrol etmede zorluk olduğu söylenebilir. Söz konusu duygusal değişimler; karşı cinse âşık olma, mahcubiyet ve çekingenlik, aşırı hayâl kurma, kaygı ve huzursuzluk, yalnız kalma isteği, çalışmaya karşı isteksizlik ve ani heyecanlanma gibi durumlardır (Koç, 2004, s. 235). Ergen bireylerde görülen duygusal değişkenlik, kontrolsüz öfke patlamaları, kişilerle ilişki problemleri, kaygı bozuklukları ve depresyon gibi tepkilerle hatta bazı zamanlar intiharla sonuçlanabilmektedir (Yöndem & Artan, 2018, s. 177).

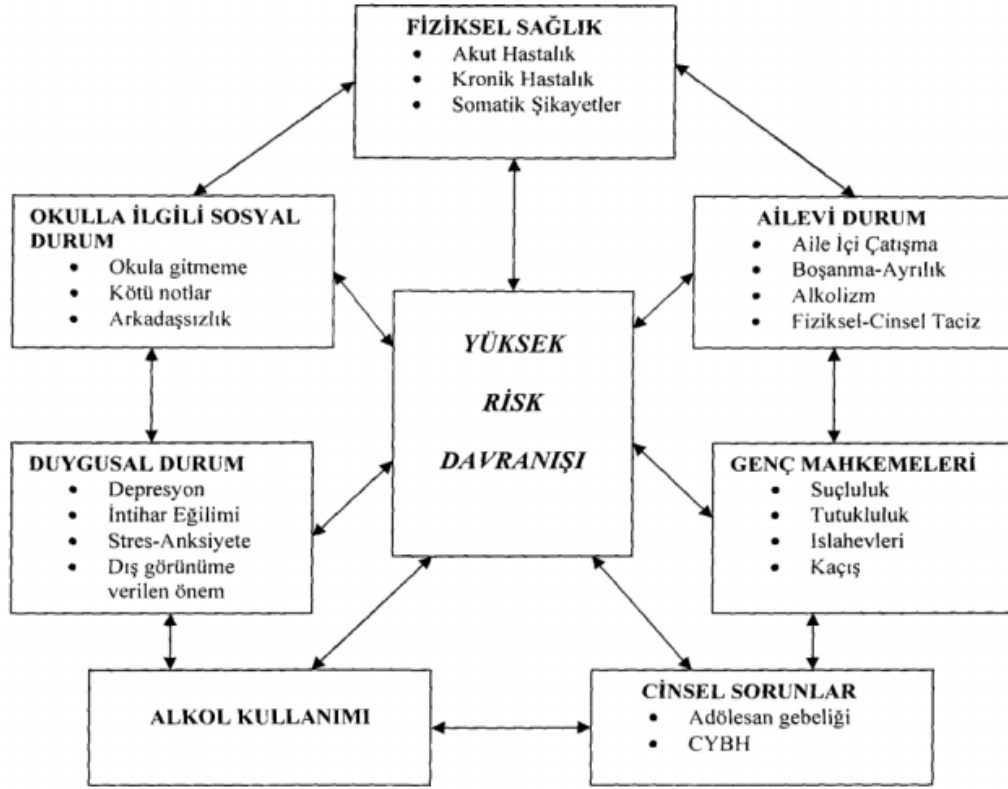
Bu anlamda ergenlik çağındaki kişilerle yapılan alan araştırmalarında, ergenlerin duygusal problemlerinin; buldukları yaş gruplarına, okula devam edip etmemelerine, ailenin geliştirdiği tutumlara, çevreleri tarafından kabul edilme derecelerine göre değişiklik gösterdiği tespit edilmiştir. Konuyla ilgili yapılan diğer araştırmalarda ergenlerin, en çok gelecekle ilgili kaygılar taşıdıkları; eğitim gören ergenlerdeki bu kaygıların istedikleri okula gidip gidemeyecekleri ve istedikleri mesleği yapıp yapamayacakları gibi içeriğe sahip olduğu saptanmıştır (Koç, 2004, s. 235).

2.3.4. Ergenlerde Sosyal Özellikler

Ergenlikte önemli bir diğer gelişim ise sosyal gelişimdir. Bireyin sosyalleşmesi ilk olarak ailede başlar. Bu sebeple ergenin sosyalleşme süreci aslında çocukluk döneminde başlamış ve ergenlik döneminde ise bu süreç ailesinin ötesine geçerek okul çevresi ve arkadaş gruplarında devam etmektedir (Koç, 2004, s. 238). Toplumsal ilişkiler ve insanlarla kurulan iletişim sayesinde birey, ailesinden ve yakın çevresinden toplumsal normlara ve kültürel değerlere dair birçok sosyal gelişim unsuru ile karşılaşmaktadır (Kavun, 2016, s. 28). Hızlı bir değişim ve dönüşüm süreci olan ergenlik döneminde ruh

sağlıkları üzerinde etkili olan birçok faktörden bahsetmek mümkündür. Bu faktörlerin başında ise ebeveyn tutumları gelir. Çocukların karakter gelişimlerini tamamlamaları ve bağımsız bireyler haline gelmeleri sürecinde ebeveyn tutumlarının etkisi oldukça fazladır (Atıcı, 2019, s. 1).

Bu dönemde sosyal ortamlarda ve bilimsel konularda somut düşünceden sıyrılarak soyut düşünebilmenin gelişmesi görülür. Bakış açısı kazanma gibi bilişsel değişimler sonucunda, sosyal bilişsel yeterlilikleri de değişim göstermektedir (Parlaz, Tekgül, Karademirci, & Öngel, 2012, s. 14). Yaklaşık 12 yaşından itibaren ergenlerin sosyal olaylarla ilgili perspektifleri gelişmekte farklı yaklaşımları kavrayabilecek gelişimsel düzeye ulaşmaktadır (Yöndem & Artan, 2018, s. 189). Sosyal gelişimi artan ergenin bağımsızlaşmasında ebeveynler ile kurulan ilişkinin bağlılık boyutuna vurgu yapılmaktadır. Anne ve babasıyla sağlıklı, güvene dayalı, olumlu bir bağlanma ilişkisi gerçekleştiren ergen bireyin ikincil bağlanma figürleri olarak geçen akranlarına ve sosyal çevresine karşı daha güvenli bağlanmakta olduğu bilinmektedir (Günaydın & Yöndem , 2007, s. 131). Ergenlerde ailenin etkisi azalırken arkadaşların etkisinin artması, ergenlik dönemindeki sosyal sorunları etkileyen etkenlerin başında sayılmaktadır. Ergenlik dönemindeki gelişimsel özelliklerle ilişkili olarak bazı riskli davranışlar da artmaktadır (Zengin, 2013, s. 18). Şekil 2’de ergenlik dönemindeki gelişimsel özelliklerle ilişkili riskli davranışlar özetlenmektedir.

Şekil 3. Ergenlik dönemindeki gelişimsel özelliklerle ilişkili bazı riskli davranışlar

Kaynak: (Zengin, 2013, s. 18).

2.4. Ergenlerin Gelecek Beklentileri

İnsanın en belirgin özelliklerinden biri geleceğe dair planlar ve tahminler yaparak, beklentiler oluşturmaktır (Kalkan & Koç, 2010, s. 948). Beklenti, bireylerin istekleri sonucunda hedefledikleri amaçlara ulaşma ihtimalidir. Vroom'a göre beklenti kavramı, bireyin hedeflerine ulaşacağına inanmasıdır. Peseran'a göre ise beklenti kavramı, sonucu daha önceden tahmin edilemeyen durumlara bireyin vermiş olduğu hem fiziksel hem de psikolojik eğilimlerdir (İleri, 2019, s. 25). Bireyin içinde bulunduğu mevcut durumların hangi tür getirileri olacağı hakkındaki varsayımları beklenti kavramı olarak isimlendirilebilir. Beklenti, hayatın içerisinde hep var kaçınılmazdır (Kalyon, 2014, s. 33). Yaşam sürekli değişen koşulları ve değişen ihtiyaçları içeren dinamik bir süreçtir. Özellikle endüstri toplumlarında yaşamın birçok alanında meydana gelen teknolojik gelişme ve değişimler toplumsal hayatı da etkilemektedir. Geçmişteki olumlu ya da olumsuz yaşantılar geleceğe dair beklentileri de belirler. Toplumda gençlerin gelecek

beklentileri o toplumun gelişimini belirleyen en önemli etkenlerdendir (Aktaş, 2016, s. 24).

Gelecek beklentisi ergenlerin geleceğe dair düşünce, ilgi ve kaygılarını içeren bilişsel haritalardır (Artar, 2003, s. 23). Sosyal öğrenme kuramına göre, kişinin geçmiş yaşantıları esnasında aldığı pekiştireçler, geleceğe dair beklentilerini büyük ölçüde etkilemektedir. Bu sebeple herhangi bir beklentiyi, geleceğe yönelik istek ve arzularından çok bireyin kendisine ve geçmiş yaşantısına yönelik algıları biçimlendirmektedir (Akman, 1992, s. 125). Gelecek beklentisi; bireylerin gelecek ile ilgili olumlu ya da olumsuz beklentiye girmesi anlamını taşımaktadır. Oettingen ve Mayer (2002, s. 1199)'e göre kişinin ileriye dönük beklentilerinin oluşmasında göre olumlu düşünce ve başarılı performanslar motivasyonu artırırken, olumsuz düşünce ve umutsuzluk performansı ve beklentiyi azaltmaktadır.

Yapılan araştırmalar gençlerin gelecek beklentisinin ne yönde olduğunu ortaya koymaya çalışmıştır. Bunlar neticesinde gençlerin gelecek beklentilerini motivasyon, planlama ve değerlendirme olmak üzere üç süreçle ilişkilendirmiştir. Ayrıca bireylerin; yaşı, cinsiyeti, ekonomik durumu, kültürel yapısı gibi birçok değişken de gelecekle alakalı beklentilerinin ne yönde oluşacağına etki eden değişkenlerdir (Seginer, 2003, s. 5). Moore'un (2003, s. 537) yaptığı araştırmaların sonuçlarına göre ergen bireylerin gelecek beklentileri kariyer, aile ve romantik ilişkiler olmak üzere üç başlıkta yoğunluk göstermektedir. Şimşek (2012, s. 124) tarafından yapılan araştırmaya göre lise öğrencilerinin gelecek beklentileri cinsiyete, okudukları lise türüne, akademik not ortalamasına, anne-baba eğitim düzeyine, kardeş sayısına, okul öncesi eğitim alma durumuna ve evde konuşulan dile göre farklılaşmaktadır.

Ergenlerin gelecek beklentilerine içerik açısından bakıldığında genel olarak başarıya yönelik içerik, ilişkiyel içerik, varoluşsal içerik ve deneysel içerik şeklinde dört başlıkta ele almaktadır (Avar, 2019, s. 17). Ergenlerin başarıya yönelik beklentilerinin içeriği; sınıf geçmek, yüksek not almak, mezun olmak, iyi bir meslek sahibi olmak ve sahip olunan mesleği iyi bir şekilde icra etmek, yüksek mevkilerde yer almak şeklinde olduğu belirtilmiştir. Özellikle okulda kaliteli zaman geçirmek ve okula dair pozitif bakış açısının etkilerinin daha olumlu olacağı düşünülmektedir (Baş, 2019, s. 14). Arbona'ya

(2000, s. 289) göre olumlu gelecek beklentisi ile akademik başarı arasında bir ilişki söz konusudur. Okul dönemindeki ergen bireylerin geleceğe dair beklenti ve planlarının oluşmasında etkili olan değişkenler de göz önüne alındığında; eğitim imkânlarının bulunması, gelecek hedeflerini şekillendirmekte ve pozitif bir aşama ortaya çıkartmaktadır (Avar, 2019, s. 17).

Ergenin ilişkiye yönelik beklentilerine bakıldığında; ideal bir sevgiliye sahip olmak, uyumlu bir eş seçimi yapmak, ideal bir aile kurabilmek, çocuk sahibi olabilmek gibi daha çok sosyal ilişkileri kapsayan beklentilere sahip olduklarını görmekteyiz. Fakat bu beklentiler kişinin yaşamı içerisinde bulunduğu şartlara göre değişiklik gösterebilmektedir. Kişinin sosyo-ekonomik düzeyi, benlik saygısı, gelecekte beklenen düzeyi, kişilik yapısı ve rol modellerinin etkisi de göz ardı edilemeyecek etkenlerdendir (Dündar, 2018, s. 35). Gelecek beklentisini kapsayan en önemli içeriklerden bir diğeri ise varoluşsal içeriktir. Varoluşsal beklentiler direkt olarak kişinin yaşamını ilgilendiren ve kişinin varoluşuyla alakalı içeriklerden meydana gelmektedir. Bunlar; ergenin olduğu halinden daha iyi niteliklere sahip olması, daha yardımsever ve işlevsel olması, topluma daha faydalı bir birey haline gelmesi şeklinde kişisel özellikleri ilgilendiren beklenti içeriklerini kapsamaktadır (Çoban, 2005, s. 41). Ergen ne kadar kendisindeki bu özellikleri geliştirip değiştirerek bu özelliklere katkı sağlarsa statüsü ve sosyal ilişkilerini de o kadar artıracaktır. Çünkü toplumun yararını gözeten bir insan toplum normları tarafından destekleneceği için kabul görür. Bu durum bireyin mutlu hissedebilmesini ve yaşamında sosyal sorunlardan uzak kalabilmesini sağlayacaktır (Dündar, 2018, s. 35). Deneysel beklenti kişilerin yaşamlarında köklü değişimleri kapsayan sistemsel içeriklerden oluşmaktadır. Mevcutta var olan yerleşik sistemi ve düzeni değiştirmeyi hedefleyen planları; ülke değiştirmek, iş değiştirmek gibi temelden köklü değişimleri içerir. Kişinin bu köklü sistemsel değişimlere adapte olup olmaması kendisi ile ilgilidir. Adaptasyon düzeyi yüksek olanlar bu içerik beklentisinde zorlanmazlar. Okul çağındaki gençler bu dönemde mesleki olarak bir karar verme durumundadırlar. Bu karar hayatlarının geri kalanını etkileyeceği için oldukça zordur. Ayrıca bu seçimleri ileriki süreçlerde mesleki gelişimleri ve mesleki olgunluk seviyeleri ile de bağlantılı bir süreç olacağından önem arz etmektedir (Çoban, 2005, s. 41).

2.4.1. Gelecek Beklentisi İle İlişkili Faktörler

2.4.1.1. Ekonomik Faktörler

Gelecek beklentisi ile ilişkili faktörlerin en başında ekonomik faktörler gelmektedir. Genç bireylerin geleceğe dair daha özgüvenli bakabilmelerinde ailenin ekonomik durumun yeri göz ardı edilemeyecek kadar önemlidir (Tuncer, 2011, s. 937). Bireyin içerisinde yaşadığı ailenin sosyo-ekonomik bakımdan yüksek olması doğrudan ya da dolaylı olarak birçok pozitif etkiye bulunacaktır. Maddi olarak sağlanabilecek özel ders gibi ekstra imkanların yapılabilmesine olanak sağlayacaktır. Böylece sosyoekonomik düzeyi yüksek olan ailelerin çocuklarının; başarıma istekleri daha fazla, kendine güvenleri daha fazla ve sosyal ilişkileri daha esnek oldukları bilinmektedir. Fakat sosyo-ekonomik düzeyi düşük olan ailelerin çocukları ise; karamsar, kadercı ve benlik algılarının düşük olduğu görülmektedir (Robert E. & Bengston , 1993, s. 265).

Bu bilgiler doğrultusunda, ekonomik düzey gelecek beklentisini belirleme açısından önemli bir faktör olarak görülmektedir. Ekonomik faktörler, kişilerin idealleri ve hayalleri üzerine etkiye sahiptir. Çakır' a göre ise gençlerin gelecekte yapmak istedikleri mesleği seçmelerinde mesleki saygınlık ve yüksek maaşın etki ettiği görülmektedir (Akt. Sevimli & İşcan, 2005, s. 57).

2.4.1.2. Sosyal Faktörler

Kişinin doğup büyüdüğü çevrenin özellikleri ile etrafındaki kişilerle kurduğu ilişkiler birçok farklı yönden gelişimine etki etmektedir. Gelecek beklentilerini etkileyen sosyal faktörlerden en önemlisi sosyal destektir. Sosyal destek, kişinin bireysel sosyal bağlarından değer verip önemseydiği kendisine var olan stres yaratan durumlarla baş edebilmesine katkı sağlayan bağlardır (Demeray & vd., 2005, s. 692). Kişinin algıladığı sosyal destek, kişinin arkadaşlarından, ailesinden ve bireyin yakın çevresinden değer verdiği insanlardan oluşur (Çeçen, 2008, s. 417). Ergenlerin hissettikleri sosyal destek onların topluma dahil olmalarında, içerisinde buldukları dönemin ortaya çıkardığı kimlik kazanımında, içsel çatışmaların önlenmesinde, sevgi arayışı ve beklentilerin karşılanmasında önemli rol oynamaktadır (Bayoğlu & Puruçuoğlu, 2010, s. 28). Cobb (1976, s. 303) sosyal destek algısı yüksek olan çocuk ve ergenlerin uyum problemlerinin, sosyal destek algısı düşük olanlara oranla daha az olduğunu belirtmiştir.

2.4.1.3. Kültürel Faktörler

Bireylerin içerisinde buldukları sosyo-kültürel çevre onların hayata karşı bakış açısının ve yaşam tarzının oluşmasında önemli rol oynamaktadır. Sosyo-kültürel yapı bireyin kendisine, ailesine, çevre ile ilişki ve iletişimine dair bilgiler barındırmaktadır. Kişinin olaylara yaklaşımı ve kendisi için aldığı kararlarda da kültürel yapının dolaylı ya da doğrudan etkisi gözlemlenmektedir (Miller & Brickman, 2004, s. 14). Bireyin ait olduğu kültürel yapı onun mevcut tutum ve davranışlarını oluşturduğu kadar geleceğe dair beklentilerinin de şekillenmesinde olumlu veya olumsuz etkiye sahip olacaktır (Aylar, 2012, s. 769). Kahya ve Oktik (2019, s. 442) İstanbul'da merkez ilçe olan Sultangazi ve Kadıköy'de yaşamını devam ettiren gençlerin beklentileri üzerine bir araştırma yürütülmüştür. Sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik olarak farklı fırsatlara sahip gençlerle yaptığı bu çalışmada; gençlerin kimlik oluşumdan hayatlarını devam ettirdikleri mekânın doğrudan etkisi görülmüştür. Belli bir kültürün hakim olduğu mekânın orada yaşamını sürdüren bireyin mekânla özdeşimi gerçekleşmektedir.

2.5. Evlilik Tutumu

Evlilik; romantik bir ilişki kurmak, evlenmeyi düşünerek ilk adımı atmak, eş seçmek gibi birçok farklı süreçten meydana gelmektedir. Tüm bu süreçler ele alındığında evli olmayan kişilerin evlilik düşüncesinin temellerinin belirlenmesi, kişilerin evlilik tutumlarını anlamayı kolaylaştıracaktır (Arslan, 2019, s. 11). Kişinin evliliğe atfettiği anlam ve değer, onun evliliğe karşı bakış açısını olumlu ya da olumsuz olarak şekillendirmektedir (Karabacak & Çiftçi, 2016, s. 27). Bu durumdan hareketle evliliğe yönelik tutumları etkileyen pek çok değişken vardır. İlk olarak cinsiyet, yaş, ekonomik faktörler, eğitim düzeyi gibi demografik özellikler, anne ve babasının ilişkisiyle edinilen deneyimler ve içerisinde bulunulan sosyokültürel yapının getirdiği toplumsal roller ve evlilik öncesi evliliğe dair alınan eğitimler bireylerin evliliğe yönelik tutumuna etki etmektedir (Gubernskya, 2010, s. 182).

Demografik özelliklerin başında cinsiyet gelmektedir. Evlilik tutumu ile cinsiyet arasındaki ilişkiyi inceleyen bazı araştırma sonuçları; kız öğrencilerin evlilik tutumlarının erkek öğrencilere göre daha olumlu olduğunu ortaya koymuştur (Alqashan & Alkandari, 2010, s. 35). İncelenen araştırma sonuçlarına göre ise kız ve erkek

öğrenciler arasındaki evlilik tutum düzeyinin, önemli derecede farklılık göstermediği belirtilmektedir (Akt. Soysal, Baş & Aysan, 2016, s. 1945). Yapılan benzer araştırmalar sonucunda cinsiyetin evlilik tutumu üzerinde etkili bir faktör olarak ele alınabileceği fakat kesin bir şekilde farklılık göstermediği ifade edilebilir.

Kadın ve erkeklerin toplumsal hayata katılım oranları ve biçimleri toplumsal cinsiyet algısı sebebiyle birbirinden farklıdır (Kalkan & Kaya, 2007, s. 36). Toplumsal cinsiyet kadın ve erkeğin sosyal bağlamda belirlenmiş rol ve kişilik niteliklerini ifade eder. Bir diğer yandan toplum tarafından belirlenen davranışları, sorumlulukları ve beklentileri de içerisinde barındırmaktadır (Takkin, 2020, s. 1). Bunlar toplumsal cinsiyet yargıları olarak adlandırmıştır (Yıldırım, 2016, s.26). Kalıplaşan bu yargılara göre kadınlardan beklenen davranışlar anlayışlı, sabırlı olmaları, ev içi düzeni oluşturmaları, aile içi ilişkileri düzenlemeleri iken erkeklerden beklenenler ise ailenin geçimini sağlamaları, güçlü ve otoriter tavır sergilemeleridir (Arslan, 2019, s. 15). Çocuklar içerisinde büyüdükleri ailede model alma ve gözlem yoluyla toplumsal cinsiyeti öğrenmektedir (Yalçın, Kılıçoğlu & Acar, 2017, s. 859). Bu durum evlilik tutumu etkenlerinden cinsiyet faktörüne farklı bir boyut kazandırmıştır (Willoughby, 2010, s. 1309). Evliliğe yönelik tutum ve düşüncelerin oluşmasında yaş, önemli bir değişken olarak karşımıza çıkmaktadır (Edmundson, 2005, s. 4). Tarhan (2007, s. 34) yaş olgusunun fiziksel ve zihinsel gelişimin bir belirtisi olduğunu ve bireylerin algı ve davranışlarının değişip gelişmesinde önemli bir faktör olduğunu belirtmiştir. Yaşama dair beklentilerin her yaş grubunda farklılık gösterdiği düzende, evliliklerde bireyler arası yaş farkının artmasının çeşitli beklenti ve isteklere sebep olabileceğini ve evlilik algısının da olumsuz etkileneceğini ifade etmiştir. Ekonomik değişkenler ise evlilikte olduğu gibi evlilik tutumunda da belirleyici öğelerden biridir. Evin ekonomik sorumluluğunun çiftler arasında paylaşılması, ortak yaşamda planlı gelir ve gider düzeni oluşturulabilmesi evlilik birliğinin refahı için temel oluşturmaktadır (Thornton & Freedman, 1982, s. 302). Gilman, Kawachi, Fitzmaurice ve Bulca'nın araştırma sonuçlarına göre sosyo-ekonomik düzeyi düşük olan ailede yaşanan ekonomik sorunlar aile üyelerinin ihtiyaçlarının yeterli düzeyde giderilememesine sebep olabilmektedir. Ekonomik zorluklarla karşı karşıya gelen aile bireylerinin üzerinde stres oluşabileceği gibi çiftler arasında da çatışmalara sebep olmaktadır. Bu nedenle çocukluk çağındaki olumsuz deneyimler ebeveyn ilişkilerinde ve evlilik tutumunda olumsuz düşünceler

oluşturmaktadır (Akt. Soysal, Baş & Aysan, 2016, s. 1954). Evlilik tutumunu etkileyen bir diğer etken eğitim düzeyidir. Bireylerin sosyo-kültürel düzeylerinin, ilgi ve ihtiyaç alanlarının farklılık göstermesi kişiler arası iletişimi de olumsuz olarak etkileyebilmektedir (Özgüven, 2000, s. 56). Kişilerin edindikleri deneyimler ve almış oldukları eğitim hayata karşı bakış açılarını değiştirip dönüştürebilmektedir. Bu deneyimler ikili ilişkilere, romantik ilişkilere ve evliliğe yönelik tutumları inşa etmektedir (Kalkan & Yalçın, 2012, s. 6).

Toplumsal yapıyı şekillendiren önemli faktörlerden biri din olgusudur ve bireyleri evliliğe teşvik etmektedir (Mutlu, 2004, s. 13). Bireylerin evlilik beklentileri ve hedefleri üzerinde dinin önemli ve güçlü bir etkisi olduğu bilinmektedir (Ellison, Burdette & Glenn, 2010, s. 909). Kişiler inançları gereği evliliğe yönelik tutumlarını geliştirebilir ve eş seçiminde dini inançları doğrultusunda yol izleyebilirler (Artukoğlu, 2016, s. 12). Manap ve arkadaşları (2012, s. 112) evli olmayan Malezyalı gençler arasında evliliğin amacını araştırdığı çalışmasında 10 farklı üniversitede öğrenim gören gençler örneklemini oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda bireylerin evlilik amaçlarının din, cinsel ve psikolojik ihtiyaçların giderilmesi olduğu saptanmıştır. Bireylere göre evliliğin en temel amacı dini görevi yerine getirmektir.

Evliliğe yönelik tutumların gelişmesinde en etkin rol ise bireyin çocukluğunu geçirdiği kök ailesinde görmüş olduğu aile birliğidir. Ebeveynlerin ilişkisi, çocukların evliliğe dair beklenti ve algıları üzerinde etkiye sahiptir (Riggo & Fite, 2006, s. 2938). Geçmiş deneyimlerin evlilik tutumu üzerinde bir etkiye sahip olması bireylerin farkında olmasalar da ilişkiye dair düşüncelerde, davranışlarda ve tutumlarda şemaların etkisini göstermektedir (Amato & Rogers , 1999, s. 79). Ebeveynler arasındaki ilişkinin negatif yansımaları ailenin alt sistemlerinden özellikle çocukları olumsuz yönde etkileyebilir (Emery, 2013, s. 72). Ebeveynleri uyumsuzluk yaşayan çocuklarla yapılan araştırmalarda, çocukların yaşantılarında davranış ve uyum problemi yaşadığı görülmektedir (Kalkan & Ersanlı, 2008, s. 978). Benzer şekilde, ebeveynleri boşanan bireylerin evlilik düşüncesinden ve kendi ebeveynlerinin yapmış oldukları hataları yapmaktan kaygı duydukları belirlenmiştir (Cui, Fincham & Durtschi, 2011, s. 413). Yapılan araştırmalar, boşanmış anne ve babası olan çocukların erken yaşta evlilik yapabileceğini fakat yapılan bu evlilikte karşılaşılan küçük bir sorunda evlilik birliğinin

sonlandırılmak istendiğini göstermektedir. Parçalanmış aileye sahip bireyin erken yaşta evlilik yapmasının temel sebebinin ise ebeveynlerinden kaynaklanan eksikleri doldurmaya çalışmaktır. Ailede parçalanma hane içerisindeki çocukların evlilikle ilgili tutumlarını etkilediği bilinmektedir (Maden, 2015, s. 22). Bethell Kay Vonne (2010), aile yapısı ve evlilik tutumu, ebeveyn-çocuk ilişkisi ve benlik saygısı arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmaya göre anne ve babası boşanmış olan çocukların evliliğe yönelik tutumların olumsuz; ebeveyn çocuk ilişkilerinin ise daha az olumlu olduğunu göstermiştir (Akt. Soysal, Baş & Aysan, 2016, s. 1953). Başka bir araştırmada ise ebeveynleri boşanmış ergenlerin, ebeveynleri boşanmamış ergenlere kıyasla boşanma sürecini de yaşamın bir parçası gibi gördüğü bilinmektedir (Greenberg & Nay, 1982, s. 345). Johnson'a (2011, s. 25) göre birçok evli olmayan genç yetişkinin, çocukluk döneminde, ebeveynlerinin çatışmalarına ya da boşanma sürecine maruz kalmasına rağmen gerçekçi olmayan bir şekilde evliliğe dair beklentilerini idealleştirdiği görülmektedir.

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Bu araştırmanın evrenini 2019-2020 eğitim öğretim yılında Konya Atatürk kız Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinde öğrenim gören 9.-12. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Bu lisede toplam 997 öğrenci öğrenim görmektedir.

Araştırmanın örnekleme oluşturulurken kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemine göre seçilmiştir. Bu bağlamda Konya Meram İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, KTO Karatay Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi ve Tek Ebeveynli Çocukları Koruma Derneği tarafından “parçalanmış aile ve terkedilmiş çocukların tespit edilmesi projesi” yapılmıştır ve bu projeye 128 ergen sosyal beceri kazanımı, sanat eğitimi ve grup çalışmalarlarıyla desteklenmiştir. Meram İlçe Milli Eğitim Müdürlüğünün yayınladığı verilere dayanılarak parçalanmış aile ortamında bulunan 94 ergen bu araştırmada çalışma grubu olarak alınmıştır.

Bu kapsamda çalışmanın uygulanabilirliği için KTO Karatay Üniversitesi Etik Kurul onayı ve T.C Milli Eğitim Bakanlığı'ndan uygulama izni alınarak katılımcılara anketler uygulanmıştır.

Bu araştırma ‘nicel araştırma’ yöntemlerinin kullanıldığı tanımlayıcı bir araştırma olup betime dayalı tarama modeli uygulanmıştır. Betime dayalı tarama modeli, geçmiş zamanda ya da halen sürmekte olan bir durumu veya olayı olduğu gibi betimleyerek ortaya koymayı amaçlayan bir araştırma yaklaşımıdır. Tanımlanan durumun herhangi bir şekilde değiştirilmeden olduğu gibi yansıtıldığı bu araştırma modelinde araştırma konusu, kendi olağan koşulları içinde ve olduğu şekliyle tanımlanmaktadır. Belirlenen sayıda çalışma grubuna, önceden belirlenen ölçekler uygulanmaktadır ve elde edilen veriler analiz edilerek araştırmanın problemine yönelik çözüm yolu aranmaktadır (Karasar, 2015, s. 81).

3.2. Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu: Çalışma grubunu oluşturan ergenlerin yaş, aile tipi, ebeveynlerinin eğitim durumu, kardeş sayısı, ergenin kiminle yaşadığı, ebeveynlerinin hayatta olma durumu, üvey aile durumu, ailenin ekonomik düzeyi gibi sosyo-demografik özelliklerini belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanmış kişisel bilgi soru listesidir.

Ergen Gelecek Beklentileri Ölçeği: McWhirter ve McWhirter (2008) tarafından geliştirilen FESA (Future Expectations Scale for Adolescents) ölçeği, Türkçeye uyarlanmıştır. Orijinal ölçek 25 maddeden oluşmakta ve bütün maddeler “yetişkin olduğumda” ifadesi ile başlamaktadır. Ölçekteki en düşük puan 1, en yüksek puan 7’dir. Ölçek maddeleri “1-kesinlikle inanmıyorum” ve “7-kesinlikle inanıyorum” biçiminde puanlanmaktadır. Promaks rotasyonlu temel bileşenler analizine göre belirlenen ölçek maddeleri araştırma alanında uzmanlar tarafından değerlendirilmiş, uzman görüşlerine göre bazı maddelerde düzeltme yapılmıştır. Ölçek rastgele seçilen bir ortaöğretim kurumundaki 196 öğrenciye uygulanmıştır. Ölçme aracının yapı geçerliğinin olup olmadığı açıklayıcı faktör analizi ile tespit edilmiş ve faktörler arası ilişkiyi tespit etmek için korelasyon analizine başvurulmuştur. Geçerlik çalışmaları sonucunda ölçeğin dört faktörlü bir yapıya sahip olabileceği görülmüştür. Ölçeğin Cronbach alfa katsayısı 0.925 olarak bulunmuş ve bu ölçek yardımıyla ergenlerin bağımsız değişkenlerine göre gelecek beklentileri üzerindeki etkisinin ölçülebileceği belirlenmiştir (Tuncer, 2011, s. 1267).

İnönü Evlilik Tutum Ölçeği: Bayoğlu ve Atlı (2014) tarafından genç yetişkinlerin evliliğe yönelik tutumlarını ölçmek amacı ile geliştirilen bir veri toplama aracıdır. Ölçek üç faktörlü bir yapıya sahiptir. Ölçek 5’li likert tipindeki derecelmeler; Hiç katılmıyorum (1), Nadiren katılıyorum (2), Biraz katılıyorum (3), Katılıyorum (4) ve Kesinlikle katılıyorum (5) şeklindedir. Elde edilen puanın yüksek olması evliliğe yönelik olumlu tutumu, düşük puan ise evliliğe yönelik olumsuz tutumu ifade etmektedir. Yapılan tek faktörlü doğrulayıcı faktör analizi sonuçlarına göre ölçeğin kabul edilebilir uyum değerlerine sahip olduğu saptanmıştır. Güvenirlilik analizleri için yapılan Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısı, test-tekrar test güvenirliliği ve Spearman Brown testi yarılama testi sonuçlarına göre, İETÖ’nün güvenilir bir ölçme aracı olduğu görülmüştür. Ölçeğe ilişkin hesaplanan iç tutarlılık katsayısı 90, test-tekrar test güvenirliliği ise 87 olarak bulunmuştur (s. 397).

Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği (EYAÖ): Özabacı, Körük ve Kara’nın (2018) tarafından bireylerin evlilik kavramına yükledikleri anlamları belirlemek amacıyla geliştirilen veri toplama aracıdır. Ölçeğin hazırlanma aşamasında önce evli, bekâr, boşanmış ve nişanlı/sözlü olan toplam 110 bireye “Sizin için evlilik ne anlam ifade ediyor?” sorusu yöneltilmiş ve yazılı olarak elde edilen veriler ilgili alan yazın ile incelenerek 70 maddelik taslak ölçek oluşturulmuştur. Taslak ölçek 195 birey üzerinde uygulanarak geçerlik ve güvenirlilik analizleri yapılmıştır. EYAÖ’ne uygulanan açıklayıcı faktör analizi ölçeğin dokuz faktörlü bir yapıya sahip olduğunu göstermiştir ve 31 maddelik, öz değeri 1.11, açıkladığı toplam varyans %63 ve en düşük faktör varyansı %3.6 olan nihai ölçeğe ulaşılmıştır. Faktörler; işlevsellik, bağlılık, yakınlık, tamamlayıcılık, engellenmişlik, çaba, işbirliği, risk ve uyum beklentisi olarak isimlendirilmiştir. 5’li derecelendirme üzerinde katılımcının 1 ilgili ifadeye kesinlikle katılmadığını, 5 ise kesinlikle katıldığını göstermektedir. Ölçek uygulanan açıklayıcı faktör analizi ölçeğin dokuz faktörlü bir yapıya sahip olduğunu göstermiştir ve 31 maddelik öz değeri 1.11, açıkladığı toplam varyans %63 ve en düşük faktör varyansı %3.6 olan nihai ölçeğe ulaşılmıştır. Faktörler; işlevsellik, bağlılık, yakınlık, tamamlayıcılık, engellenmişlik, çaba, işbirliği, risk ve uyum beklentisi olarak isimlendirilmiştir. Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği’nin ölçüt geçerliliği Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II (YİYE-II) İlişki Doyum Ölçeği (İDÖ) ile arasındaki

korelasyonlara bakılarak incelenmiştir. EYAÖ'nin güvenilirliği cronbach alpha iç tutarlık katsayısı ,87 hesaplanmıştır (s. 246).

3.3. Verilerin İşlenmesi

Çalışma verilerinin analizinde SPSS-24 paket programından yararlanılmıştır. Hipotezlerin analizinde Kruskal Wallis H Testi, Mann Whitney U testi, Bağımsız Örneklem T testi ve çoklu regresyon analizi uygulanmıştır. Değişkenler arasındaki ilişki düzeyleri için ise Spearman Korelasyon analizi kullanılmıştır.

3.4. Verilerin İstatistiksel Analizi

Araştırmada parçalanmış aile ortamındaki ergenlerden toplanan verilerin istatistiksel olarak analizi edilmesinde Statistical Package for Social Sciences (SPSS) 24.0 programı kullanılmıştır. Ergenlerin sosyo-demografik özelliklerinin belirlenmesinde frekans analizi kullanılmış, Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği, İnönü Evlilik Tutum Ölçeği ve Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği puanları tanımlayıcı istatistiklerle gösterilmiştir.

Araştırma hipotezlerinin test edilmesi için öncelikle ergenlerin Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği, İnönü Evlilik Tutum Ölçeği ve Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği puanlarının normal dağılım gösterme durumu Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testleriyle incelenmiş ve normal dağılım göstermediği belirlenmiştir. Bu sebeple ergenlerin sosyo-demografik özelliklerine göre Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği, İnönü Evlilik Tutum Ölçeği ve Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği puanlarının karşılaştırılmasında non-parametrik testler kullanılmıştır. Bağımsız değişken iki gruptan oluşuyorsa Mann-Whitney U testi, ikiden fazla gruptan oluşuyorsa Kruskal-Wallis H testi uygulanmıştır. Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği, İnönü Evlilik Tutum Ölçeği ve Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği puanları arasındaki ilişki için Spearman testi uygulanmıştır.

4.BULGULAR VE YORUMLAR

Tablo 2. Ergenlerin sosyo-demografik özellikleri (n=94)

	Sayı (n)	Yüzde (%)
Yaş grubu		
13-14 yaş	24	25,53
15-16 yaş	45	47,87
17-18 yaş	25	26,60
Sınıf		
9	42	44,68
10	19	20,21
11	11	11,70
12	22	23,40
Başarı durumu		
Zayıf	4	4,26
Orta	46	48,94
İyi	34	36,17
Çok iyi	10	10,64
Kardeş sayısı		
Tek çocuk	7	7,45
İki kardeş	28	29,79
Üç kardeş	38	40,43
Dört kardeş	21	22,34
Kalınan yer		
Evde, aileyle	82	87,23
Evde, akrabalarla	5	5,32
Yurtta	7	7,45
Evde üvey aile üyesi		
Yok	71	75,53
Var	23	24,47
Ailenin ekonomik durumu		
Düşük	19	20,21
Orta	70	74,47
Yüksek	5	5,32

Tablo 2.'de araştırmaya katılan ergenlerin sosyo-demografik özellikleri verilmiştir.

Tablo 2. incelendiğinde araştırma kapsamındaki ergenlerin %25,53'ünün 13-14 yaş arası, %47,87'sinin 15-16 yaş arası ve %26,6'nın 17-18 yaş arasında olduğu görülmüştür. Katılımcıların sınıflarına göre dağılımda %44,68'inin 9. sınıf, %20,21'inin 10. sınıf, %11,7'nin 11. sınıf ve %23,4'ünün 12. sınıf olduğu; başarı durumlarına göre

dağılımda ise %4,26'sının zayıf, %48,94'ünün orta, %36,17'sinin iyi ve %10,64'ünün çok iyi olduğu belirlenmiştir.

Araştırmaya katılan ergenlerin kardeş sayılarına bakıldığında %7,45'i tek çocuk, %29,79'u iki kardeş, %40,43'ü üç kardeş ve %22,34'ü dört kardeşdir. Ergenlerin %87,23'ü evde, aileyle kalmakta, %5,32'si evde, akrabayla kalmakta ve %7,45'i yurttta kalmaktadır. Katılımcılar arasında evde üvey aile üyesi olanlar %24,47 iken, evde üvey aile üyesi olmayanlar %75,53 oranındadır.

Katılımcıların %20,21'inin ailesinin ekonomik durumunun düşük olduğu, %74,47'sinin orta olduğu ve %5,32'sinin ailesinin ekonomik durumunun yüksek olduğu görülmüştür.

Tablo 3. Ergenlerin ebeveynlerinin bazı özellikleri (n=94)

	Sayı (n)	Yüzde (%)
Anne-baba durumu		
Her ikisi de ölmüş	2	2,13
Ayrıldılar	71	75,53
İkisinden biri ölmüş	21	22,34
Anne eğitim durumu		
İlkokul ve altı	58	61,70
Ortaokul	24	25,53
Lise ve üstü	12	12,77
Baba eğitim durumu		
İlkokul ve altı	48	51,06
Ortaokul	19	20,21
Lise ve üstü	27	28,72
Anne çalışma durumu		
Çalışmayan	79	84,04
Çalışan	15	15,96
Baba çalışma durumu		
Çalışmayan	23	24,47
Çalışan	71	75,53
Ailenin ilgi ve yakınlığı		
Kötü	20	21,28
Orta	29	30,85
İyi	16	17,02
Çok iyi	29	30,85

Tablo 3.'de araştırmaya dahil edilen ergenlerin ebeveynlerinin bazı özellikleri verilmiştir.

Tablo 3.'ten elde edilen verilere göre, araştırmaya alınan ergenlerin %2,13'ünün anne-babasının her ikisi de ölmüş, %22,34'ünün anne ve babasından biri ölmüş ve %75,53'ünün anne-babası ayrılmıştır. Annesinin eğitim durumu ilkokul ve altında olan katılımcılar %61,7, ortaokul olanlar %25,53 ve annesinin eğitim durumu lise ve üstü olanlar %12,77 oranındadır. Ergenlerin babalarının eğitim durumuna bakıldığında ise %51,06'sının ilkokul ve altı, %20,21'inin ortaokul ve %28,72'sinin lise ve üstü olduğu görülmektedir.

Araştırma dahilindeki ergenlerin %84,04'ünün annesi çalışmamakta, %15,96'sının annesi çalışmakta; %24,47'sinin ise babası çalışmamakta, %75,53'ünün babası çalışmaktadır.

Katılımcıların ailelerinin ilgi ve yakınlık durumu kötü olanların oranı %21,28, orta olanların oranı %30,85, iyi olanların oranı %17,02 ve çok iyi olanların oranı %30,85'tir.

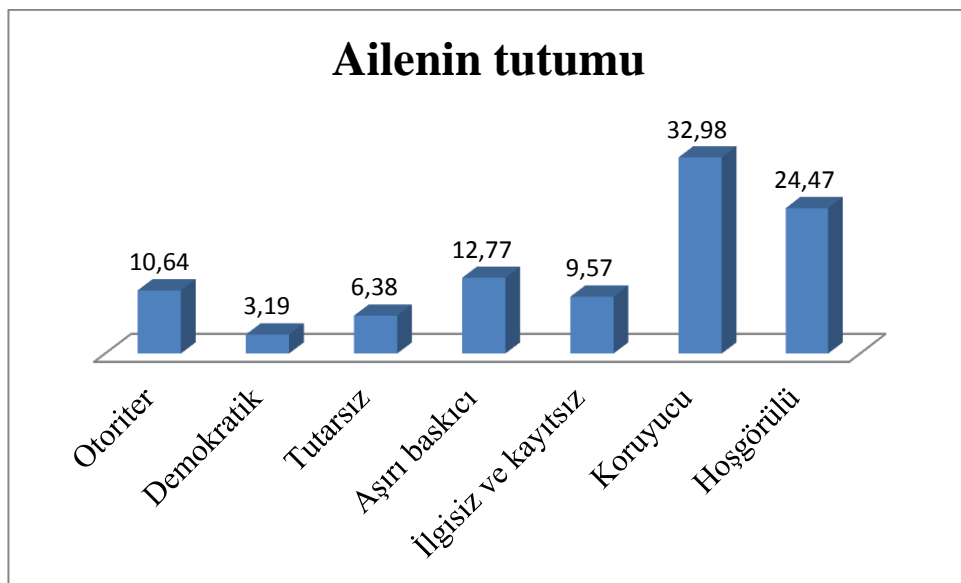
Tablo 4. Ergenlerin ebeveynleri ile problem yaşama durumu (n=94)

	Sayı (n)	Yüzde (%)
Anneyle problem yaşama		
Yaşamayan	41	43,62
Yaşayan	53	56,38
Anne ile yaşanan problemler (n=53)		
Bağırıyor	43	81,13
Zaman zaman dövüyor	10	18,87
Aşağılıyorlar ve hakaret ediyor.	14	26,42
Arkadaşlarıyla görüşmemi engelliyor.	17	32,08
Başkalarının yanında küçük düşürüyor	13	24,53
Evde ben yokmuşum gibi davranıyor	11	20,75
Benimle konuşmuyor	4	7,55
Diğer	6	11,32
Babayla problem yaşama		
Yaşamayan	41	43,62
Yaşayan	53	56,38
Baba ile yaşanan problemler (n=53)		
Bağırıyor	34	64,15
Zaman zaman dövüyor	9	16,98
Aşağılıyor ve hakaret ediyor.	10	18,87
Arkadaşlarıyla görüşmemi engelliyor.	9	16,98
Başkalarının yanında küçük düşürüyor	8	15,09
Evde ben yokmuşum gibi davranıyor	8	15,09
Benimle konuşmuyor	11	20,75
Diğer	14	26,42

Araştırmaya alınan ergenlerin ebeveynleri ile problem yaşama durumlarına göre dağılımları Tablo 4.'te verilmiştir.

Tablo 4.'e bakıldığında çalışmaya katılan ergenlerin anneye problem yaşama durumlarına göre dağılımları %43,62'sinin problem yaşamadığı, %56,38'inin yaşadığı şeklindedir. Anneleri ile yaşadıkları problemlere ilişkin ergenlerin %81,13'ü "Bağırıyor" yanıtını vermiş, %18,87'si "Zaman zaman dövüyor" yanıtını, %26,42'si "Aşağılıyor ve hakaret ediyor" ve %32,08'i "Arkadaşlarımla görüşmemi engelliyor" yanıtını vermiştir. %24,53'ü ise "Başkalarının yanında küçük düşürüyor" şeklinde yanıtlamış, %20,75'i "Evde ben yokmuşum gibi davranıyor" şeklinde, %7,55'i "Benimle konuşmuyor" şeklinde yanıtlamış ve %11,32'si diğer sebepleri göstermiştir.

Ergenlerin babayla problem yaşama durumlarına bakıldığında ise %43,62'si problem yaşamadığını ve %56,38'i problem yaşadığını belirtmiştir. Yaşanılan problemler için en yüksek oranda yanıt %64,15 ile "Bağırıyor" şeklinde, %16,98 oranda yanıt "Zaman zaman dövüyor" şeklinde, %18,87 oranda "Aşağılıyor ve hakaret ediyor" şeklinde ve %16,98 oranda yanıt "Arkadaşlarımla görüşmemi engelliyor" şeklindedir. Ayrıca %15,09'u babaları ile yaşanan problemlere ilişkin "Başkalarının yanında küçük düşürüyor" cevabını ve "Evde ben yokmuşum gibi davranıyor" cevabını vermiş; %20,75'i de "Benimle konuşmuyor" cevabını vermiştir. Ergenlerin %26,42'si ise "Diğer" sebepleri belirtmiştir.

Şekil 4. Ergenlerin ailelerinin tutumları

Şekil 4.'de araştırmada yer alan ergenlerin ailelerinin tutumlarına ilişkin dağılımlar verilmiştir.

Şekil 4.'deki dağılıma göre katılımcıların ailelerinin tutumlarına ilişkin en yüksek oranda verdikleri yanıtın %32,98 ile “Koruyucu” ifadesi olduğu görülmektedir. Ardından %24,47 oranında “Hoşgörülü”, %12,77 oranında “Aşırı baskıcı”, %10,64 oranında “Otoriter”, %9,57 oranında “İlgisiz ve kayıtsız”, %6,38 oranında “Tutarsız” ve %3,19 oranında “Demokratik” yanıtlarını tercih etmişlerdir.

Tablo 5. Ergenlerin Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği, İnönü Evlilik Tutum Ölçeği ve Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği puanları (n=94)

	n	\bar{x}	s	Alt	Üst
İş ve Eğitim	94	57,31	15,40	13	77
Evlilik ve Aile	94	25,57	9,17	7	43
Din ve Toplum	94	13,36	6,12	3	21
Sağlık ve Yaşam	94	17,07	5,35	4	27
Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği	94	113,32	27,33	49	161
İnönü Evlilik Tutum Ölçeği	94	59,20	17,40	21	94
Evliliğe Yüklenen Pozitif Anlam	94	76,59	18,19	23	106
Evliliğe Yüklenen Negatif Anlam	94	23,32	5,39	8	34

Tablo 5.'te araştırmaya konu olan ergenlerin Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği, İnönü Evlilik Tutum Ölçeği ve Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği puanları verilmiştir.

Tablodan elde edilen verilere göre, araştırmaya katılan ergenlerin Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği genelinden ortalama 113,32, ölçeğin “İş ve Eğitim” alt boyutundan ortalama 57,31, “Evlilik ve Aile” alt boyutundan ortalama 25,57, “Din ve Toplum” alt boyutundan ortalama 13,36 ve “Sağlık ve Yaşam” alt boyutundan ortalama 17,07 puan aldıkları görülmüştür.

Araştırma kapsamına alınan ergenlerin İnönü Evlilik Tutum Ölçeğinden aldıkları puanların ortalaması 59,2'dir

Katılımcıların Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeğinin “Evliliğe Yüklenen Pozitif Anlam” boyutundan aldıkları puanlar ortalama 76,59 ve “Evliliğe Yüklenen Negatif Anlam” boyutundan aldıkları puanlar da ortalama 23,32'dir.

Tablo 6. Ergenlerin yaşlarına göre Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği, İnönü Evlilik Tutum Ölçeği ve Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği puanlarının karşılaştırılması (n=94)

	Yaş grubu	n	\bar{x}	s	M	SO	χ^2	p	Fark
İş ve Eğitim	13-14 yaş	24	55,88	17,33	59,50	46,21	0,782	0,676	
	15-16 yaş	45	58,69	14,90	61,00	49,99			
	17-18 yaş	25	56,20	14,71	62,00	44,26			
Evlilik ve Aile	13-14 yaş	24	25,83	8,36	25,50	48,44	1,317	0,518	
	15-16 yaş	45	24,42	9,31	27,00	44,43			
	17-18 yaş	25	27,40	9,69	28,00	52,12			
Din ve Toplum	13-14 yaş	24	15,08	4,62	14,50	54,19	2,395	0,302	
	15-16 yaş	45	12,44	6,59	14,00	43,60			
	17-18 yaş	25	13,36	6,34	15,00	48,10			
Sağlık ve Yaşam	13-14 yaş	24	15,04	4,43	14,50	35,38	6,454	0,040*	1-2
	15-16 yaş	45	17,71	5,35	19,00	51,07			1-3
	17-18 yaş	25	17,88	5,82	19,00	52,72			
Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği	13-14 yaş	24	111,83	24,38	110,50	44,88	0,491	0,782	
	15-16 yaş	45	113,27	27,42	118,00	47,33			
	17-18 yaş	25	114,84	30,69	121,00	50,32			
İnönü Evlilik Tutum Ölçeği	13-14 yaş	24	61,38	16,10	61,00	50,75	1,542	0,462	
	15-16 yaş	45	56,53	18,95	56,00	43,86			
	17-18 yaş	25	61,92	15,49	57,00	50,94			
Evliliğe Yüklenen Pozitif Anlam	13-14 yaş	24	79,58	15,10	81,00	50,85	1,962	0,375	
	15-16 yaş	45	72,84	21,33	77,00	43,40			
	17-18 yaş	25	80,44	13,37	78,00	51,66			
Evliliğe Yüklenen Negatif Anlam	13-14 yaş	24	24,29	6,09	24,50	51,81	1,237	0,539	
	15-16 yaş	45	22,62	4,98	23,00	44,43			
	17-18 yaş	25	23,64	5,45	24,00	48,88			

* $p < 0,05$

Araştırma kapsamına alınan ergenlerin yaşlarına göre Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği, İnönü Evlilik Tutum Ölçeği ve Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin Kruskal-Wallis testi sonuçları Tablo 6.'da verilmiştir.

Tablo 6.'da araştırmaya katılan ergenlerin yaşlarına göre Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği puanlarının karşılaştırılması sonucu ölçeğin alt boyutu olan "Sağlık ve Yaşam" boyutundan aldıkları puanların arasında istatistiksel olarak anamlı bir farklılık olduğu saptanmıştır ($p < 0,05$). 13-14 yaş arasındaki katılımcıların "Sağlık ve Yaşam" puanları 15-16 yaş arasındaki katılımcılardan ve 17-18 yaş arası katılımcılardan daha düşüktür.

Ölçeğin diğer alt boyutları ve ölçek genelinden aldıkları puanlar arasında anlamlı bir fark görülmemiştir ($p>0,05$).

Ergenlerin yaşlarına göre İnönü Evlilik Tutum Ölçeğinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$).

Ayrıca katılımcıların yaşlarına göre Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeğinin “Evliliğe Yüklenen Pozitif Anlam” boyutundan ve “Evliliğe Yüklenen Negatif Anlam” boyutundan aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmüştür ($p>0,05$).

Tablo 7. Ergenlerin okudukları sınıflara göre Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği, İnönü Evlilik Tutum Ölçeği ve Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği puanlarının karşılaştırılması (n=94)

	Sınıf	n	\bar{x}	s	M	SO	χ^2	p
İş ve Eğitim	9	42	57,88	16,48	62,00	49,56	7,272	0,064
	10	19	54,42	15,69	58,00	41,68		
	11	11	66,45	9,04	69,00	64,86		
	12	22	54,14	14,40	59,00	39,91		
Evlilik ve Aile	9	42	26,10	9,22	26,00	49,26	1,203	0,752
	10	19	24,21	9,68	23,00	43,74		
	11	11	23,82	8,32	23,00	41,95		
	12	22	26,64	9,38	25,00	50,16		
Din ve Toplum	9	42	14,14	6,19	15,50	51,12	2,633	0,452
	10	19	12,58	5,81	15,00	43,03		
	11	11	11,36	6,20	12,00	38,18		
	12	22	13,55	6,30	14,50	49,11		
Sağlık ve Yaşam	9	42	16,69	4,97	17,00	44,51	1,016	0,797
	10	19	17,68	5,95	18,00	51,45		
	11	11	17,18	5,29	20,00	48,50		
	12	22	17,23	5,84	18,00	49,30		
Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği	9	42	114,81	27,21	116,00	48,88	0,746	0,862
	10	19	108,89	29,25	118,00	43,18		
	11	11	118,82	16,54	121,00	50,73		
	12	22	111,55	30,95	116,00	46,98		
İnönü Evlilik Tutum Ölçeği	9	42	60,95	17,26	60,50	50,42	2,606	0,456
	10	19	56,58	22,19	58,00	45,53		
	11	11	53,36	10,46	53,00	36,09		
	12	22	61,05	15,84	57,00	49,34		
Evliliğe Yüklenen Pozitif Anlam	9	42	78,95	15,84	80,50	50,14	3,740	0,291
	10	19	66,21	26,31	75,00	37,66		
	11	11	76,82	10,55	73,00	44,45		

	12	22	80,91	14,16	79,50	52,48		
Evliliğe Yüklenen Negatif Anlam	9	42	23,93	5,32	24,00	49,83	1,932	0,587
	10	19	21,47	6,52	23,00	41,21		
	11	11	22,82	3,54	22,00	43,00		
	12	22	24,00	5,17	24,50	50,73		

Tablo 7.'de araştırma dahilindeki ergenlerin okudukları sınıflara göre Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği, İnönü Evlilik Tutum Ölçeği ve Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin Kruskal-Wallis testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 7.'deki veriler incelendiğinde araştırma kapsamına alınan ergenlerin okudukları sınıflara göre Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği genelinden ve ölçeğin “İş ve Eğitim”, “Evlilik ve Aile”, “Din ve Toplum” ve “Sağlık ve Yaşam” alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında anlamli bir fark saptanmamıştır ($p>0,05$).

Araştırma katılımcılarının okudukları sınıflara göre İnönü Evlilik Tutum Ölçeğinden aldıkları puanlar arasında anlamli düzeyde bir fark tespit edilmemiştir ($p>0,05$).

Ergenlerin okudukları sınıflara göre Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeğinin “Evliliğe Yüklenen Pozitif Anlam” ve “Evliliğe Yüklenen Negatif Anlam” boyutlarından aldıkları puanlar arasında da istatistiksel olarak anlamli bir fark bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 8. Ergenlerin akademik başarılarına göre Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği, İnönü Evlilik Tutum Ölçeği ve Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği puanlarının karşılaştırılması (n=94)

	Başarı durumu	n	\bar{x}	s	M	SO	χ^2	p
İş ve Eğitim	Zayıf	4	38,25	25,29	34,50	25,63	3,186	0,364
	Orta	46	57,04	15,05	61,50	46,79		
	İyi	34	59,62	14,30	62,00	51,06		
	Çok iyi	10	58,30	13,06	60,50	47,40		
Evlilik ve Aile	Zayıf	4	21,00	8,83	19,50	32,88	1,932	0,587
	Orta	46	25,02	8,98	26,50	46,47		
	İyi	34	26,94	8,86	26,00	51,26		
	Çok iyi	10	25,30	11,60	24,00	45,30		
Din ve Toplum	Zayıf	4	6,50	2,65	7,00	18,25	5,332	0,149
	Orta	46	14,04	6,01	15,50	50,36		
	İyi	34	13,12	6,09	14,50	46,24		
	Çok iyi	10	13,80	6,61	13,50	50,35		

Sağlık ve Yaşam	Zayıf	4	16,50	6,14	16,50	43,50	1,341	0,719
	Orta	46	17,11	5,36	17,00	47,18		
	İyi	34	16,74	5,50	17,50	45,74		
	Çok iyi	10	18,30	5,12	20,50	56,55		
Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği	Zayıf	4	82,25	39,65	72,00	24,00	3,583	0,310
	Orta	46	113,22	25,13	118,00	46,60		
	İyi	34	116,41	26,45	113,50	50,50		
	Çok iyi	10	115,70	31,68	124,00	50,85		
İnönü Evlilik Tutum Ölçeği	Zayıf	4	55,50	19,02	50,50	37,88	2,151	0,542
	Orta	46	57,61	16,94	58,00	45,87		
	İyi	34	62,00	17,30	62,00	52,41		
	Çok iyi	10	58,50	20,63	50,50	42,15		
Evliliğe Yüklenen Pozitif Anlam	Zayıf	4	75,50	10,08	77,50	44,25	0,947	0,814
	Orta	46	74,96	19,93	77,50	45,48		
	İyi	34	78,79	17,33	79,00	51,12		
	Çok iyi	10	77,00	16,26	78,00	45,80		
Evliliğe Yüklenen Negatif Anlam	Zayıf	4	28,25	2,99	28,00	74,50	6,144	0,105
	Orta	46	23,48	5,42	24,00	48,43		
	İyi	34	22,18	5,05	22,00	41,38		
	Çok iyi	10	24,50	6,29	24,50	53,20		

Tablo 8.'de araştırmaya alınan ergenlerin akademik başarılarına göre Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği, İnönü Evlilik Tutum Ölçeği ve Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin Kruskal-Wallis testi sonuçları verilmiştir.

Tablodaki test sonuçlarına bakıldığında, araştırmaya katılan ergenlerin akademik başarılarına göre Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği genelinden ve ölçeğin “İş ve Eğitim”, “Evlilik ve Aile”, “Din ve Toplum” ve “Sağlık ve Yaşam” alt boyutlarından aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamli olmadığı görülmüştür ($p>0,05$).

Araştırma dahilindeki ergenlerin akademik başarılarına göre İnönü Evlilik Tutum Ölçeğinden ve Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeğinin “Evliliğe Yüklenen Pozitif Anlam” ve “Evliliğe Yüklenen Negatif Anlam” boyutlarından aldıkları puanlar arasındaki farkın da anlamli olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Tablo 9. Ergenlerin anne eğitim durumlarına göre Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği, İnönü Evlilik Tutum Ölçeği ve Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği puanlarının karşılaştırılması (n=94)

	Anne Eğt. Durumu	n	\bar{x}	s	M	SO	χ^2	p
İş ve Eğitim	İlkokul ve altı	58	55,72	16,23	58,50	44,93	2,417	0,299
	Ortaokul	24	58,17	14,66	61,50	48,31		
	Lise ve üstü	12	63,25	11,72	66,50	58,29		
Evlilik ve Aile	İlkokul ve altı	58	25,93	8,88	26,50	48,84	0,376	0,829
	Ortaokul	24	24,96	10,41	22,50	45,00		
	Lise ve üstü	12	25,08	8,59	26,50	46,04		
Din ve Toplum	İlkokul ve altı	58	14,05	5,69	15,00	50,17	1,500	0,472
	Ortaokul	24	12,13	6,74	13,00	42,60		
	Lise ve üstü	12	12,50	6,86	11,50	44,38		
Sağlık ve Yaşam	İlkokul ve altı	58	16,88	5,28	17,00	45,99	4,553	0,103
	Ortaokul	24	18,67	4,92	19,00	56,42		
	Lise ve üstü	12	14,83	5,97	14,50	36,96		
Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği	İlkokul ve altı	58	112,59	27,22	118,50	46,88	0,116	0,944
	Ortaokul	24	113,92	29,07	111,00	47,88		
	Lise ve üstü	12	115,67	26,47	117,50	49,75		
İnönü Evlilik Tutum Ölçeği	İlkokul ve altı	58	61,02	16,14	60,00	50,42	1,748	0,417
	Ortaokul	24	56,63	19,20	54,50	42,50		
	Lise ve üstü	12	55,58	19,81	57,50	43,38		
Evliliğe Yüklenen Pozitif Anlam	İlkokul ve altı	58	77,91	18,01	80,00	50,20	1,806	0,405
	Ortaokul	24	75,50	18,19	76,00	44,98		
	Lise ve üstü	12	72,33	19,82	69,00	39,50		
Evliliğe Yüklenen Negatif Anlam	İlkokul ve altı	58	24,03	5,60	24,00	50,96	5,418	0,067
	Ortaokul	24	21,08	4,77	22,00	36,40		
	Lise ve üstü	12	24,33	4,56	26,00	53,00		

Araştırmaya konu edilen ergenlerin anne eğitim durumlarına göre Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği, İnönü Evlilik Tutum Ölçeği ve Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin Tablo 8.'de verilmiştir.

Tablo 9.'dan elde edilen veriler incelendiğinde araştırmaya katılan ergenlerin anne eğitim durumlarına göre Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği genelinden ve ölçeğin “İş ve Eğitim”, “Evlilik ve Aile”, “Din ve Toplum” ve “Sağlık ve Yaşam” alt boyutlarından aldıkları puanların arasında istatistiksel olarak anamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0,05$).

Araştırmada yer alan katılımcıların anne eğitim durumlarına göre İnönü Evlilik Tutum Ölçeğinden aldıkları puanlar arasındaki farkın anlamli seviyede olmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$).

Ergenlerin anne eğitim durumlarına göre Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeğinin “Evliliğe Yüklenen Pozitif Anlam” ve “Evliliğe Yüklenen Negatif Anlam” boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamli bir farkın olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$).

Tablo 10. Ergenlerin baba eğitim durumlarına göre Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği, İnönü Evlilik Tutum Ölçeği ve Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği puanlarının karşılaştırılması (n=94)

	Baba		Kardeş sayısı	n	x	s	M	SO
	Eğt. Durumu							
İş ve Eğitim	İlkokul ve altı	48	54,69	16,71	58,00	43,21	3,012	0,222
	Ortaokul	19	61,74	12,96	65,00	55,63		
	Lise ve üstü	27	58,85	14,04	62,00	49,41		
Evlilik ve Aile	İlkokul ve altı	48	25,58	9,52	23,50	47,13	0,150	0,928
	Ortaokul	19	25,05	9,21	26,00	46,16		
	Lise ve üstü	27	25,93	8,82	28,00	49,11		
Din ve Toplum	İlkokul ve altı	48	13,60	5,90	15,00	48,42	0,378	0,828
	Ortaokul	19	12,63	6,11	14,00	44,08		
	Lise ve üstü	27	13,44	6,66	15,00	48,28		
Sağlık ve Yaşam	İlkokul ve altı	48	16,85	5,30	17,00	46,30	0,287	0,867
	Ortaokul	19	17,74	6,24	16,00	50,24		
	Lise ve üstü	27	17,00	4,90	18,00	47,70		
Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği	İlkokul ve altı	48	110,73	28,16	116,00	45,00	0,849	0,654
	Ortaokul	19	117,16	27,00	115,00	50,87		
	Lise ve üstü	27	115,22	26,59	119,00	49,57		
İnönü Evlilik Tutum Ölçeği	İlkokul ve altı	48	62,38	15,26	58,00	52,22	3,861	0,145
	Ortaokul	19	58,79	16,26	61,00	47,18		
	Lise ve üstü	27	53,85	20,74	52,00	39,33		
Evliliğe Yüklenen Pozitif Anlam	İlkokul ve altı	48	78,77	17,22	78,50	50,82	1,661	0,436
	Ortaokul	19	72,42	18,77	78,00	41,87		
	Lise ve üstü	27	75,63	19,51	77,00	45,56		
Evliliğe Yüklenen Negatif Anlam	İlkokul ve altı	48	23,73	5,83	24,00	49,39	4,594	0,101
	Ortaokul	19	20,95	4,86	22,00	35,82		
	Lise ve üstü	27	24,26	4,57	25,00	52,37		

Tablo 10.'da araştırmaya katılan ergenlerin baba eğitim durumlarına göre Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği, İnönü Evlilik Tutum Ölçeği ve Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin Kruskal-Wallis test sonuçları verilmiştir.

Tablodaki sonuçlar incelendiğinde katılımcıların baba eğitim durumlarına göre Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği genelinden ve ölçeğin alt boyutları olan “İş ve Eğitim”, “Evlilik ve Aile”, “Din ve Toplum” ve “Sağlık ve Yaşam” boyutlarından aldıkları puanların arasında istatistiksel olarak anlamli bir fark tespit edilmemiştir ($p>0,05$).

Araştırmadaki ergenlerin baba eğitim durumlarına göre İnönü Evlilik Tutum Ölçeğinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamli bir fark saptanmamıştır ($p>0,05$).

Katılımcıların baba eğitim durumlarına göre Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeğinin “Evliliğe Yüklenen Pozitif Anlam” ve “Evliliğe Yüklenen Negatif Anlam” boyutlarından aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamli düzeyde olmadığı görülmüştür ($p>0,05$).

Tablo 11. Ergenlerin anne çalışma durumuna göre Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği, İnönü Evlilik Tutum Ölçeği ve Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği puanlarının karşılaştırılması (n=94)

	Anne çalışma durumu	n	\bar{x}	s	M	SO	Z	p
İş ve Eğitim	Çalışmayan	79	57,67	15,57	62,00	48,35	-0,692	0,489
	Çalışan	15	55,40	14,78	55,00	43,03		
Evlilik ve Aile	Çalışmayan	79	26,00	9,16	26,00	48,68	-0,961	0,337
	Çalışan	15	23,33	9,19	27,00	41,30		
Din ve Toplum	Çalışmayan	79	13,19	6,10	14,00	46,68	-0,669	0,504
	Çalışan	15	14,27	6,32	16,00	51,80		
Sağlık ve Yaşam	Çalışmayan	79	17,14	5,49	17,00	47,75	-0,207	0,836
	Çalışan	15	16,73	4,67	18,00	46,17		
Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği	Çalışmayan	79	114,00	27,47	119,00	48,20	-0,573	0,567
	Çalışan	15	109,73	27,27	112,00	43,80		
İnönü Evlilik Tutum Ölçeği	Çalışmayan	79	59,37	17,38	56,00	47,36	-0,114	0,910
	Çalışan	15	58,33	18,07	59,00	48,23		
Evliliğe Yüklenen Pozitif Anlam	Çalışmayan	79	77,46	17,12	79,00	48,59	-0,893	0,372
	Çalışan	15	72,00	23,18	69,00	41,73		
Evliliğe Yüklenen Negatif Anlam	Çalışmayan	79	22,94	5,55	23,00	45,37	-1,738	0,082
	Çalışan	15	25,33	4,01	26,00	58,70		

Tablo 11.'de araştırma kapsamına alınan ergenlerin anne çalışma durumuna göre Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği, İnönü Evlilik Tutum Ölçeği ve Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 11.'deki sonuçlara bakıldığında, araştırmaya katılan bireylerin anne çalışma durumuna göre Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği genelinden ve ölçeğin “İş ve Eğitim”, “Evlilik ve Aile”, “Din ve Toplum” ve “Sağlık ve Yaşam” alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında anlamli bir fark görülmemiştir ($p>0,05$).

Katılımcıların anne çalışma durumuna göre İnönü Evlilik Tutum Ölçeğinden ve Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeğinden aldıkları puanlar arasında da anlamli bir fark bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 12. Ergenlerin baba çalışma durumuna göre Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği, İnönü Evlilik Tutum Ölçeği ve Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği puanlarının karşılaştırılması (n=94)

	Baba çalışma durumu	n	\bar{x}	s	M	SO	Z	p
İş ve Eğitim	Çalışmayan	23	57,78	16,77	62,00	49,85	-0,475	0,635
	Çalışan	71	57,15	15,05	61,00	46,74		
Evlilik ve Aile	Çalışmayan	23	25,39	9,88	23,00	46,83	-0,136	0,891
	Çalışan	71	25,63	9,00	26,00	47,72		
Din ve Toplum	Çalışmayan	23	13,78	6,30	15,00	49,02	-0,309	0,757
	Çalışan	71	13,23	6,09	14,00	47,01		
Sağlık ve Yaşam	Çalışmayan	23	18,26	4,97	19,00	54,20	-1,357	0,175
	Çalışan	71	16,69	5,44	17,00	45,33		
Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği	Çalışmayan	23	115,22	30,29	121,00	50,09	-0,523	0,601
	Çalışan	71	112,70	26,51	115,00	46,66		
İnönü Evlilik Tutum Ölçeği	Çalışmayan	23	62,04	19,63	61,00	51,17	-0,743	0,457
	Çalışan	71	58,28	16,66	56,00	46,31		
Evliliğe Yüklenen Pozitif Anlam	Çalışmayan	23	79,09	19,27	80,00	51,65	-0,840	0,401
	Çalışan	71	75,77	17,89	77,00	46,15		
Evliliğe Yüklenen Negatif Anlam	Çalışmayan	23	23,17	5,73	23,00	46,22	-0,260	0,795
	Çalışan	71	23,37	5,32	23,00	47,92		

Araştırma konusu olan ergenlerin baba çalışma durumuna göre Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği, İnönü Evlilik Tutum Ölçeği ve Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları Tablo 11.'de verilmiştir.

Tablo 12.'deki veriler incelendiğinde katılımcıların baba çalışma durumuna göre Ergen Gelecek Beklenti Ölçeğinden ve tüm alt boyutlarından aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Araştırma kapsamındaki ergenlerin baba çalışma durumuna göre İnönü Evlilik Tutum Ölçeğinden ve Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeğinden aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$).

Tablo 13. Ergenlerin kardeş sayısına göre Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği, İnönü Evlilik Tutum Ölçeği ve Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği puanlarının karşılaştırılması (n=94)

	Kardeş sayısı	n	\bar{x}	s	M	SO	χ^2	p
İş ve Eğitim	Tek çocuk	7	57,29	17,70	65,00	48,79	0,206	0,977
	İki kardeş	28	56,21	16,30	60,50	45,98		
	Üç kardeş	38	58,34	14,27	61,50	48,80		
	Dört kardeş	21	56,90	16,40	61,00	46,74		
Evlilik ve Aile	Tek çocuk	7	18,57	6,13	15,00	26,50	5,403	0,145
	İki kardeş	28	26,93	9,11	27,50	51,45		
	Üç kardeş	38	25,29	10,00	25,00	46,03		
	Dört kardeş	21	26,62	7,86	28,00	51,90		
Din ve Toplum	Tek çocuk	7	13,43	6,35	16,00	47,29	0,153	0,985
	İki kardeş	28	13,32	6,04	14,00	47,21		
	Üç kardeş	38	13,53	6,48	15,00	48,67		
	Dört kardeş	21	13,10	5,90	14,00	45,83		
Sağlık ve Yaşam	Tek çocuk	7	15,00	3,70	16,00	34,79	4,592	0,204
	İki kardeş	28	16,61	6,09	15,50	45,02		
	Üç kardeş	38	18,18	5,23	19,00	54,14		
	Dört kardeş	21	16,38	4,83	17,00	43,02		
Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği	Tek çocuk	7	104,29	18,35	102,00	36,00	1,614	0,656
	İki kardeş	28	113,07	28,74	115,00	47,18		
	Üç kardeş	38	115,34	28,58	121,00	50,14		
	Dört kardeş	21	113,00	26,65	117,00	46,98		
İnönü Evlilik Tutum Ölçeği	Tek çocuk	7	62,00	17,59	58,00	50,57	1,020	0,797
	İki kardeş	28	60,57	15,56	60,50	49,88		
	Üç kardeş	38	56,79	20,09	56,00	44,07		
	Dört kardeş	21	60,81	14,88	57,00	49,52		
Evliliğe Yüklenen Pozitif Anlam	Tek çocuk	7	73,00	19,65	72,00	40,50	5,372	0,147
	İki kardeş	28	74,32	18,65	77,50	44,20		
	Üç kardeş	38	74,74	19,82	75,50	44,59		
	Dört kardeş	21	84,14	12,17	85,00	59,50		
Evliliğe Yüklenen	Tek çocuk	7	22,86	5,24	22,00	43,57	3,022	0,388
	İki kardeş	28	24,21	5,88	25,50	51,71		

Negatif Anlam	Üç kardeş	38	22,29	5,54	22,00	42,22
	Dört kardeş	21	24,14	4,44	24,00	52,74

Tablo 13.'de araştırmaya alınan ergenlerin kardeş sayısına göre Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği, İnönü Evlilik Tutum Ölçeği ve Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin Kruskal-Wallis testi sonuçları verilmiştir.

Tablodan elde edilen test sonuçlarına göre araştırmaya katılan ergenlerin kardeş sayısına göre Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği genelinden ve ölçeğin “İş ve Eğitim”, “Evlilik ve Aile”, “Din ve Toplum” ve “Sağlık ve Yaşam” alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamli bir fark bulunmamıştır ($p>0,05$).

Katılımcıların kardeş sayısına göre İnönü Evlilik Tutum Ölçeğinden aldıkları puanlar arasındaki farkın da istatistiksel olarak anlamli olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Ayrıca ergenlerin kardeş sayısına göre Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeğinin “Evliliğe Yüklenen Pozitif Anlam” ve “Evliliğe Yüklenen Negatif Anlam” boyutlarından aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamli olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$).

Tablo 14. Ergenlerin anne-baba birliktelik durumuna göre Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği, İnönü Evlilik Tutum Ölçeği ve Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği puanlarının karşılaştırılması (n=94)

	Anne-baba	n	\bar{x}	s	M	SO	Z	p
İş ve Eğitim	Ayrıldılar	71	56,58	15,62	62,00	46,30	-0,752	0,452
	Vefat etmiş	23	59,57	14,80	59,00	51,22		
Evlilik ve Aile	Ayrıldılar	71	25,18	9,09	24,00	46,04	-0,916	0,360
	Vefat etmiş	23	26,78	9,51	29,00	52,02		
Din ve Toplum	Ayrıldılar	71	12,82	6,52	14,00	45,61	-1,188	0,235
	Vefat etmiş	23	15,04	4,34	15,00	53,35		
Sağlık ve Yaşam	Ayrıldılar	71	17,30	5,35	18,00	48,61	-0,696	0,486
	Vefat etmiş	23	16,39	5,39	17,00	44,07		
Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği	Ayrıldılar	71	111,87	27,93	117,00	46,07	-0,893	0,372
	Vefat etmiş	23	117,78	25,48	121,00	51,91		
İnönü Evlilik Tutum Ölçeği	Ayrıldılar	71	58,56	16,12	57,00	46,93	-0,356	0,722
	Vefat etmiş	23	61,17	21,16	60,00	49,26		
Evliliğe Yüklenen Pozitif Anlam	Ayrıldılar	71	75,92	17,43	77,00	46,36	-0,713	0,476
	Vefat etmiş	23	78,65	20,64	80,00	51,02		
Evliliğe Yüklenen Negatif Anlam	Ayrıldılar	71	23,23	5,25	23,00	46,98	-0,326	0,744
	Vefat etmiş	23	23,61	5,93	23,00	49,11		

Tablo 14.'te araştırma kapsamındaki ergenlerin anne-baba birliktelik durumuna göre Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği, İnönü Evlilik Tutum Ölçeği ve Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 14.'teki veriler incelendiğinde araştırma konusu olan ergenlerin anne-baba birliktelik durumuna göre Ergen Gelecek Beklenti Ölçeğinden ve tüm alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anamlı düzeyde bir fark görülmemiştir ($p>0,05$).

Araştırma katılımcılarının anne-baba birliktelik durumlarına göre İnönü Evlilik Tutum Ölçeğinden ve Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeğinden aldıkları puanların arasındaki farkın istatistiksel olarak anamlı seviyede olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$).

Tablo 15. Ergenlerin evde üvey aile üyesi olması durumuna göre Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği, İnönü Evlilik Tutum Ölçeği ve Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği puanlarının karşılaştırılması (n=94)

	Evde üvey aile üyesi	n	\bar{x}	s	M	SO	Z	p
İş ve Eğitim	Yok	71	58,24	14,67	62,00	49,02	-0,950	0,342
	Var	23	54,43	17,48	58,00	42,80		
Evlilik ve Aile	Yok	71	25,15	9,52	24,00	46,12	-0,863	0,388
	Var	23	26,87	8,04	27,00	51,76		
Din ve Toplum	Yok	71	12,90	6,23	14,00	45,43	-1,299	0,194
	Var	23	14,78	5,65	17,00	53,89		
Sağlık ve Yaşam	Yok	71	17,45	5,19	18,00	49,19	-1,058	0,290
	Var	23	15,91	5,76	17,00	42,28		
Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği	Yok	71	113,75	27,57	115,00	47,82	-0,202	0,840
	Var	23	112,00	27,16	118,00	46,50		
İnönü Evlilik Tutum Ölçeği	Yok	71	60,17	15,91	60,00	49,44	-1,210	0,226
	Var	23	56,22	21,49	53,00	41,52		
Evliliğe Yüklenen Pozitif Anlam	Yok	71	77,32	17,49	80,00	49,19	-1,056	0,291
	Var	23	74,30	20,44	74,00	42,28		
Evliliğe Yüklenen Negatif Anlam	Yok	71	22,92	5,14	23,00	45,17	-1,459	0,145
	Var	23	24,57	6,06	25,00	54,70		

Tablo 15.'te araştırmaya dâhil edilen ergenlerin evde üvey aile üyesi olması durumuna göre Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği, İnönü Evlilik Tutum Ölçeği ve Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları verilmiştir.

Tablodaki sonuçlar değerlendirildiğinde katılımcıların evde üvey aile üyesi olması durumuna göre Ergen Gelecek Beklenti Ölçeğinden aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir (p>0,05).

Araştırma konusu olan ergenlerin evde üvey aile üyesi olması durumuna göre İnönü Evlilik Tutum Ölçeğinden ve Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeğinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir fark bulunmamıştır (p>0,05).

Tablo 16. Ergenlerin ailesinin ekonomik durumuna göre Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği, İnönü Evlilik Tutum Ölçeği ve Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği puanlarının karşılaştırılması (n=94)

	Ekonomik durum	n	\bar{x}	s	M	SO	χ^2	p	Fark
İş ve Eğitim	Düşük	19	51,11	19,34	52,00	39,71	5,100	0,078	
	Orta	70	58,19	14,02	61,50	47,98			
	Yüksek	5	68,60	9,10	72,00	70,40			
Evlilik ve Aile	Düşük	19	21,68	7,16	22,00	36,50	5,870	0,053	
	Orta	70	26,19	9,50	26,00	49,10			
	Yüksek	5	31,80	6,34	30,00	66,90			
Din ve Toplum	Düşük	19	11,11	5,24	12,00	36,26	8,104	0,017*	1-3
	Orta	70	13,56	6,27	15,00	48,66			2-3
	Yüksek	5	19,20	1,10	19,00	73,90			
Sağlık ve Yaşam	Düşük	19	17,32	4,14	18,00	47,79	0,480	0,787	
	Orta	70	17,11	5,73	17,00	48,01			
	Yüksek	5	15,60	4,34	18,00	39,30			
Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği	Düşük	19	101,21	28,09	109,00	36,18	6,990	0,030*	1-2
	Orta	70	115,04	26,74	118,50	48,94			1-3
	Yüksek	5	135,20	11,88	135,00	70,40			2-3
İnönü Evlilik Tutum Ölçeği	Düşük	19	61,42	13,63	60,00	50,61	0,443	0,801	
	Orta	70	59,07	18,22	56,50	47,02			
	Yüksek	5	52,60	19,86	62,00	42,40			
Evliliğe Yüklenen Pozitif Anlam	Düşük	19	80,79	12,02	81,00	52,68	1,119	0,571	
	Orta	70	75,54	19,85	77,50	46,61			
	Yüksek	5	75,20	11,73	73,00	40,20			
Evliliğe Yüklenen Negatif Anlam	Düşük	19	23,26	4,07	23,00	46,66	3,146	0,207	
	Orta	70	23,03	5,67	23,00	46,23			
	Yüksek	5	27,60	4,77	27,00	68,50			

*p<0,05

Araştırmaya katılan ergenlerin ailesinin ekonomik durumuna göre Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği, İnönü Evlilik Tutum Ölçeği ve Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği

puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin Kruskal-Wallis testi sonuçları Tablo 16.'da verilmiştir.

Tablo 16.'ya bakıldığında araştırmaya alınan ergenlerin ailesinin ekonomik durumuna göre Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği genelinden ve ölçeğin “Din ve Toplum” alt boyutundan aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamli seviyede bir farkın olduğu görülmüştür ($p < 0,05$). Ailesinin ekonomik durumu yüksek olan ergenlerin Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği genelinden ve ölçeğin “Din ve Toplum” alt boyutundan aldıkları puanlar, ailesinin ekonomik durumu düşük olan ve orta olan katılımcılardan anlamli düzeyde daha yüksektir. Ayrıca ailesinin ekonomik durumu düşük olan ergenlerin Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği genelinden aldıkları puanlar, ailesinin ekonomik durumu yüksek olan ve orta olan katılımcılardan daha düşüktür.

Araştırma kapsamındaki katılımcıların ailesinin ekonomik durumuna göre İnönü Evlilik Tutum Ölçeğinden aldıkları puanlar istatistiksel olarak anlamli bir farklılık göstermemektedir ($p > 0,05$).

Ergenlerin ailesinin ekonomik durumuna göre Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeğinin “Evliliğe Yüklenen Pozitif Anlam” ve “Evliliğe Yüklenen Negatif Anlam” boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamli bir farkın olmadığı tespit edilmiştir ($p > 0,05$).

Tablo 17. Ergenlerin ailesinin ilgisine göre Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği, İnönü Evlilik Tutum Ölçeği ve Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği puanlarının karşılaştırılması (n=94)

	Ailenin ilgisi	n	\bar{x}	s	M	SO	χ^2	p	Fark
İş ve Eğitim	Kötü	20	45,50	16,51	45,50	27,48	23,288	0,000*	1-2
	Orta	29	54,66	15,59	58,00	42,09			1-3
	İyi	16	60,06	13,82	65,50	52,03			1-4
	Çok iyi	29	66,59	7,52	70,00	64,22			2-4
Evlilik ve Aile	Kötü	20	19,90	8,98	19,00	31,30	11,787	0,008*	1-2
	Orta	29	25,10	8,11	23,00	46,10			1-3
	İyi	16	27,19	10,43	26,00	51,13			1-4
	Çok iyi	29	29,07	7,95	29,00	58,07			
Din ve Toplum	Kötü	20	10,60	6,22	10,00	35,73	6,595	0,086	
	Orta	29	14,10	6,08	15,00	50,71			
	İyi	16	12,56	5,88	12,50	43,31			
	Çok iyi	29	14,97	5,78	16,00	54,72			

Sağlık ve Yaşam	Kötü	20	15,20	5,09	14,00	38,30	3,188	0,364	
	Orta	29	17,38	6,02	17,00	48,78			
	İyi	16	17,31	4,69	17,50	48,38			
	Çok iyi	29	17,93	5,09	19,00	52,09			
Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği	Kötü	20	91,20	22,87	91,00	25,48	21,843	0,000*	1-2
	Orta	29	111,24	27,80	118,00	46,26			1-3
	İyi	16	117,13	28,06	114,00	50,44			1-4
	Çok iyi	29	128,55	18,15	134,00	62,31			2-4
İnönü Evlilik Tutum Ölçeği	Kötü	20	59,55	18,30	54,00	46,35	0,688	0,876	
	Orta	29	56,52	18,87	57,00	44,76			
	İyi	16	61,25	19,44	61,00	50,94			
	Çok iyi	29	60,52	14,41	59,00	49,14			
Evliliğe Yüklenen Pozitif Anlam	Kötü	20	73,80	21,60	75,00	44,65	0,282	0,963	
	Orta	29	76,86	19,27	80,00	48,22			
	İyi	16	76,63	19,72	79,00	47,94			
	Çok iyi	29	78,21	13,94	78,00	48,50			
Evliliğe Yüklenen Negatif Anlam	Kötü	20	23,85	6,28	24,00	50,08	1,352	0,717	
	Orta	29	23,59	5,67	25,00	49,78			
	İyi	16	22,00	5,14	23,00	40,81			
	Çok iyi	29	23,41	4,72	23,00	47,14			

* $p < 0,05$

Tablo 17.'de araştırmaya dahil edilen ergenlerin ailesinin ilgisine göre Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği, İnönü Evlilik Tutum Ölçeği ve Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin Kruskal-Wallis testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 17.'deki sonuçlara bakıldığında katılımcıların ailesinin ilgisine göre Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği genelinden ve ölçeğin "İş ve Eğitim" alt boyutu ile "Evlilik ve Aile" alt boyutundan aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamli seviyede olduğu saptanmıştır ($p < 0,05$). Ailesinin ilgisini kötü olarak değerlendiren ergenlerin Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği genelinden ve "İş ve Eğitim" ile "Evlilik ve Aile" alt boyutlarından aldıkları puanların, diğer öğrencilere göre anlamli seviyede düşük olduğu görülmüştür. Ayrıca ailesinin ilgisini çok iyi olarak değerlendiren katılımcıların Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği geneli ve "İş ve Eğitim" alt boyutu puanları ailesinin ilgisi kötü olan ve orta olan katılımcılara göre daha yüksektir.

Araştırma dahilindeki ergenlerin ailesinin ilgisine göre İnönü Evlilik Tutum Ölçeğinden aldıkları puanların arasında ise istatistiksel olarak anamlı bir farklılık belirlenmemiştir ($p>0,05$).

Katılımcıların ailesinin ilgisine göre Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeğinin “Evliliğe Yüklenen Pozitif Anlam” ve “Evliliğe Yüklenen Negatif Anlam” boyutlarından aldıkları puanların arasında anamlı seviyede bir farklılık saptanmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 18. Ergenlerin anneye problem yaşama durumuna göre Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği, İnönü Evlilik Tutum Ölçeği ve Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği puanlarının karşılaştırılması (n=94)

	Anneye problem yaşama	n	\bar{x}	s	M	SO	Z	p
İş ve Eğitim	Yaşamayan	41	63,46	10,79	66,00	58,40	-3,410	0,001*
	Yaşayan	53	52,55	16,77	57,00	39,07		
Evlilik ve Aile	Yaşamayan	41	27,83	9,04	28,00	53,87	-1,992	0,046*
	Yaşayan	53	23,83	8,96	23,00	42,58		
Din ve Toplum	Yaşamayan	41	14,29	5,79	15,00	51,48	-1,248	0,212
	Yaşayan	53	12,64	6,31	13,00	44,42		
Sağlık ve Yaşam	Yaşamayan	41	17,78	5,37	18,00	51,33	-1,200	0,230
	Yaşayan	53	16,53	5,32	17,00	44,54		
Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği	Yaşamayan	41	123,37	23,78	127,00	57,37	-3,085	0,002*
	Yaşayan	53	105,55	27,57	110,00	39,87		
İnönü Evlilik Tutum Ölçeği	Yaşamayan	41	60,44	14,64	60,00	49,11	-0,503	0,615
	Yaşayan	53	58,25	19,35	56,00	46,25		
Evliliğe Yüklenen Pozitif Anlam	Yaşamayan	41	77,54	14,93	80,00	47,71	-0,065	0,948
	Yaşayan	53	75,85	20,47	77,00	47,34		
Evliliğe Yüklenen Negatif Anlam	Yaşamayan	41	22,32	4,84	23,00	42,04	-1,711	0,087
	Yaşayan	53	24,09	5,71	24,00	51,73		

* $p<0,05$

Tablo 18.’de araştırmaya konu olan anneye problem yaşama durumuna göre Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği, İnönü Evlilik Tutum Ölçeği ve Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları verilmiştir.

Tablodan elde edilen sonuçlar çerçevesinde araştırmaya katılan ergenlerin anneye problem yaşama durumuna göre Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği geneli ve alt boyutları

olan “İş ve Eğitim” ile “Evlilik ve Aile” boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamli bir fark bulunmuştur ($p<0,05$). Annesiyle problem yaşayan katılımcıların Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği geneli ve “İş ve Eğitim” ile “Evlilik ve Aile” puanları, annesiyle problem yaşamayan öğrencilere göre anlamli düzeyde düşüktür.

Ergenlerin anneye problem yaşama durumlarına göre İnönü Evlilik Tutum Ölçeğinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamli bir fark görülmemiştir ($p>0,05$).

Araştırma dahilindeki katılımcıların anneye problem yaşama durumuna göre Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeğinin “Evliliğe Yüklenen Pozitif Anlam” ve “Evliliğe Yüklenen Negatif Anlam” boyutlarından aldıkları puanların arasında istatistiksel olarak anlamli bir farkın olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Tablo 19. Ergenlerin babayla problem yaşama durumuna göre Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği, İnönü Evlilik Tutum Ölçeği ve Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği puanlarının karşılaştırılması (n=94)

	Babayla problem yaşama	n	\bar{x}	s	M	SO	Z	p
İş ve Eğitim	Yaşamayan	41	61,49	14,28	66,00	55,94	-2,640	0,008*
	Yaşayan	53	54,08	15,58	58,00	40,97		
Evlilik ve Aile	Yaşamayan	41	26,56	9,09	27,00	50,38	-0,900	0,368
	Yaşayan	53	24,81	9,24	25,00	45,27		
Din ve Toplum	Yaşamayan	41	13,61	5,83	15,00	48,52	-0,322	0,748
	Yaşayan	53	13,17	6,38	14,00	46,71		
Sağlık ve Yaşam	Yaşamayan	41	17,29	5,45	18,00	48,55	-0,329	0,742
	Yaşayan	53	16,91	5,31	17,00	46,69		
Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği	Yaşamayan	41	118,95	26,54	122,00	53,18	-1,777	0,076
	Yaşayan	53	108,96	27,39	112,00	43,10		
İnönü Evlilik Tutum Ölçeği	Yaşamayan	41	62,41	14,99	60,00	51,49	-1,247	0,212
	Yaşayan	53	56,72	18,82	56,00	44,42		
Evliliğe Yüklenen Pozitif Anlam	Yaşamayan	41	78,66	15,42	79,00	49,45	-0,610	0,542
	Yaşayan	53	74,98	20,07	77,00	45,99		
Evliliğe Yüklenen Negatif Anlam	Yaşamayan	41	22,63	4,78	22,00	43,28	-1,322	0,186
	Yaşayan	53	23,85	5,81	24,00	50,76		

* $p<0,05$

Araştırma kapsamına alınan ergenlerin babayla problem yaşama durumuna göre Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği, İnönü Evlilik Tutum Ölçeği ve Evliliğe Yüklenen Anlam

Ölçeği puanlarının karşılaştırılmasına Mann-Whitney U testi sonuçları Tablo 18.'de verilmiştir.

Tablo 19.'dan elde edilen veriler incelendiğinde, araştırmaya konu olan ergenlerin babayla problem yaşama durumuna göre Ergen Gelecek Beklenti Ölçeğinin “İş ve Eğitim” alt boyutundan aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamli seviyede olduğu bulunmuştur ($p < 0,05$). Babasıyla problem yaşayan katılımcıların “İş ve Eğitim” puanları, babasıyla problem yaşamayan katılımcılardan daha düşüktür. Ölçek geneli ve diğer alt boyutlarından alınan puanlar arasında babayla problem yaşama durumuna göre anlamlı bir fark saptanmamıştır ($p > 0,05$).

Araştırmaya katılan ergenlerin babayla problem yaşama durumuna göre İnönü Evlilik Tutum Ölçeğinden aldıkları puanlar arasında anlamli düzeyde bir fark görülmemiştir ($p > 0,05$).

Katılımcıların babayla problem yaşama durumuna göre Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeğinin “Evliliğe Yüklenen Pozitif Anlam” ve “Evliliğe Yüklenen Negatif Anlam” boyutlarından aldıkları puanlar arasındaki farkın da istatistiksel olarak anlamli düzeyde olmadığı belirlenmiştir ($p > 0,05$).

Tablo 20. Ergenlerin Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği, İnönü Evlilik Tutum Ölçeği ve Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği puanları arasındaki korelasyonlar (n=94)

	İş ve Eğitim	Evlilik ve Aile	Din ve Toplum	Sağlık ve Yaşam	Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği	İnönü Evlilik Tutum Ölçeği	Evliliğe Yüklenen Pozitif Anlam	Evliliğe Yüklenen Negatif Anlam
İş ve Eğitim	r 1 p .							
Evlilik ve Aile	r 0,447 p 0,000*	r 1 p .						
Din ve Toplum	r 0,266 p 0,010*	r 0,714 p 0,000*	r 1 p .					
Sağlık ve Yaşam	r 0,296 p 0,004*	r 0,380 p 0,000*	r 0,298 p 0,003*	r 1 p .				
Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği	r 0,791 p 0,000*	r 0,837 p 0,000*	r 0,688 p 0,000*	r 0,555 p 0,000*	r 1 p .			
İnönü Evlilik Tutum Ölçeği	r 0,054 p 0,606	r 0,494 p 0,000*	r 0,402 p 0,000*	r 0,115 p 0,268	r 0,332 p 0,001*	r 1 p .		

Evliliğe Yüklenen Pozitif Anlam	r	0,076	0,460	0,404	0,220	0,351	0,686	1
	p	0,464	0,000*	0,000*	0,033*	0,001*	0,000*	.
Evliliğe Yüklenen Negatif Anlam	r	-0,250	0,019	0,108	-0,153	-0,125	0,079	0,164
	p	0,015*	0,856	0,299	0,141	0,228	0,449	0,114

* $p < 0,05$

Tablo 20.'de araştırmada yer alan ergenlerin Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği, İnönü Evlilik Tutum Ölçeği ve Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği puanları arasındaki korelasyonlar verilmiştir.

Tablo 20.'deki korelasyonlara göre araştırma konusu olan ergenlerin Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği geneli puanları ile ölçeğin tüm alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü korelasyonlar tespit edilmiştir ($p < 0,05$). Buna göre katılımcıların Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği geneli puanları arttıkça “İş ve Eğitim”, “Evlilik ve Aile”, “Din ve Toplum” ve “Sağlık ve Yaşam” puanları da artmaktadır. Ayrıca ergenlerin “Evlilik ve Aile” alt boyutundan aldıkları puanlar ile “İş ve Eğitim” puanları arasında; “Din ve Toplum” alt boyutundan aldıkları puanlar ile “İş ve Eğitim” ve “Evlilik ve Aile” puanları arasında; “Sağlık ve Yaşam” alt boyutu puanları ile “İş ve Eğitim”, “Evlilik ve Aile” ve “Din ve Toplum” puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü korelasyonlar saptanmıştır ($p < 0,05$). Buna göre katılımcıların “Evlilik ve Aile” puanları arttıkça “İş ve Eğitim” puanları; “Din ve Toplum” puanları arttıkça “İş ve Eğitim” ve “Evlilik ve Aile” puanları; “Sağlık ve Yaşam” puanları arttıkça da “İş ve Eğitim”, “Evlilik ve Aile” ve “Din ve Toplum” puanları artmaktadır.

Araştırmaya katılan ergenlerin İnönü Evlilik Tutum Ölçeğinden aldıkları puanlar ile Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği geneli ve “Evlilik ve Aile”, “Din ve Toplum” alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında pozitif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı korelasyonlar olduğu görölmüştür ($p < 0,05$). Buna göre ergenlerin İnönü Evlilik Tutum Ölçeği puanları arttıkça Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği geneli, “Evlilik ve Aile” ve “Din ve Toplum” puanları da artmaktadır.

Araştırma kapsamındaki katılımcıların Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeğinin “Evliliğe Yüklenen Pozitif Anlam” boyutundan aldıkları puanlar ile Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği geneli ve “Evlilik ve Aile”, “Din ve Toplum” ve “Sağlık ve Yaşam” alt

boyutlarından aldıkları puanlar arasında pozitif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı korelasyonlar bulunmuştur ($p<0,05$). Ayrıca katılımcıların “Evliliğe Yüklenen Pozitif Anlam” boyutundan aldıkları puanlar ile İnönü Evlilik Tutum Ölçeğinden aldıkları puanlar arasında da pozitif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı korelasyonlar mevcuttur ($p<0,05$). Buna göre ergenlerin “Evliliğe Yüklenen Pozitif Anlam” puanları arttıkça Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği geneli puanları, “Evlilik ve Aile”, “Din ve Toplum” ve “Sağlık ve Yaşam” boyutları puanları; yine İnönü Evlilik Tutum Ölçeği puanları artmaktadır. Araştırmaya katılan ergenlerin “Evliliğe Yüklenen Negatif Anlam” boyutundan aldıkları puanlar ile Ergen Gelecek Beklenti Ölçeğinin “İş ve Eğitim” alt boyutu puanları arasında ise anlamlı ve negatif yönlü korelasyonlar saptanmıştır ($p<0,05$). Katılımcıların “Evliliğe Yüklenen Negatif Anlam” puanları arttıkça “İş ve Eğitim” puanları azalmaktadır.

5.TARTIŞMA

Bu araştırmada; parçalanmış aileye sahip ergenlerin gelecekle ilgili beklentileri ve evliliğe yönelik tutumları ve bunlara etki eden değişkenler ele alınmıştır. Elde edilen sonuçlar bu bölümde tartışılmıştır.

Veriler incelendiğinde araştırma kapsamına alınan parçalanmış aileye sahip ergenlerin okudukları sınıflara göre Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği genelinden ve ölçeğin “İş ve Eğitim”, “Evlilik ve Aile”, “Din ve Toplum” ve “Sağlık ve Yaşam” alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında anlamlı bir fark saptanmamıştır. Akman (1992) çalışmasında üniversite öğrencilerinin evlilik, meslek ve gelecek ile ilgili beklentilerini ortaya koymuştur. Araştırma örnekleminin 266’sı birinci sınıf öğrencisi, 225’i dördüncü sınıf öğrencisidir. Geleceğe yönelik beklentilere ilişkin olarak, tüm birinci sınıflar ve dördüncü sınıflar arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır (s. 125-149). İleri’nin (2019) Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda öğrenim gören 369 katılımcı ile yaptığı ve akademik öz-yeterliliğin gelecek beklentisi üzerinde etkisini ortaya koymayı hedeflediği araştırmada gelecek beklentisi sınıf alt boyutu açısından değerlendirildiğinde anlamlı bir farklılık bulunmamıştır (s. 42). Uygur ve Yelken’in (2017) sınıf öğretmenliği adaylarının memnuniyet düzeyleri ve gelecek beklentileri algılarının incelenmesi üzerine yaptıkları çalışmada istatistiksel

olarak sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı bir fark bulunmamıştır (s. 8). Aktaş'ın (2016) araştırma bulgularına göre ebeveynleri boşanmış ve evli olan ergenlerin psikolojik dayanıklılık ölçeği ve gelecek beklentileri ölçeği toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir (s. 62). Bunun yanı sıra Dündar'ın (2018) araştırmasında lise 1. Sınıf öğrencilerinin gelecek beklentilerinin, lise son sınıf öğrencilerine göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (s. 92). Benzer başka bir çalışmada Şimşek (2012) tarafından Türkiye'de Güneydoğu Anadolu bölgesinde yer alan 9 şehirde, 54 farklı lisede ve farklı sınıflarda eğitimine devam eden 1106 öğrencinin katılımı ile yapılan çalışmada 9. Sınıf öğrencilerinin geleceğe ilişkin beklentilerinin, 12. Sınıf öğrencilerine göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir (s. 103).

Araştırmaya katılan ergenlerin yaşlarına göre Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği puanlarının karşılaştırılması sonucu ölçeğin alt boyutu olan "Sağlık ve Yaşam" boyutundan aldıkları puanların arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu saptanmıştır. 13-14 yaş arasındaki katılımcıların "Sağlık ve Yaşam" puanları 15-16 yaş arasındaki katılımcılardan ve 17-18 yaş arası katılımcılardan daha düşüktür. Özsarı, Görücü, Altın, Boyalı (2018) üniversitelerin spor bilimleri fakültesi özel yetenek sınavlarına hazırlanan bireylerin gelecek beklentilerini araştırdığı çalışmada, yaş değişkenine bakıldığı zaman ergen gelecek beklentisi ölçeği din ve toplum alt boyutunda 17-18 yaş grubu bireylere ait ortalama değerler, 19-20 yaş grubundaki bireylere ait ortalama değerlere göre daha yüksek bulunmuştur (s. 17). Bunun aksine Bayoğlu ve Purutçuoğlu'nun (2010) kurum bakımı altında olan ergenlerin gelecek beklentilerini konu edindikleri araştırmalarında ergenlerin beklentilerinin sırası ile en çok eğitim, iş ve ekonomik alt boyutlarla ilişkili olduğunu, aile yaşamı ve sağlık ile ilgili gelecek beklentilerinin ise bunları takip ettiğini ifade etmişlerdir (s. 38). Yavuzer ve arkadaşlarının (2005) 391 üniversite öğrencisiyle yürütmüş oldukları çalışmada ise katılımcıların geleceğe dair bireysel beklentilerinin incelendiğinde ise, beklentilerin en fazla yoğunlaştığı alanın 'meslek' olduğu belirlenmiştir (s. 98). Bu araştırmayı destekler nitelikte olan Konate ve Ergin'in (2018, s. 77), Uluçay ve diğerlerinin (2013, s. 245) ve Kahya'nın (2020, s. 961) çalışmalarında da araştırma grubunun geleceğe dair beklentisi 'iş ve eğitim' alt boyutu kapsamında iyi bir meslek sahibi olabilmektir. Sirin ve diğerlerinin (2004) kentte yaşamını sürdüren ergenlerin geleceğe yönelik beklentilerini

ortaya koymayı hedefledikleri çalışmalarında da katılımcıların geleceğe yönelik hayalleri arasında mesleki eğitim yerini almaktadır (s. 448).

Araştırmaya katılan ergenlerin başarı durumlarına göre dağılımda ise %4,26'sının zayıf, %48,94'ünün orta, %36,17'sinin iyi ve %10,64'ünün çok iyi olduğu belirlenmiştir. Akademik başarılarına göre Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği genelinden ve ölçeğin tüm alt boyutlarından aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmüştür. Arjantinli 332 ortaokul son sınıfta öğrenim gören ergen bireyle yürütülen çalışma sonucunda ortaya çıkan geleceğe bakış açısı ile akademik başarı arasında negatif ilişki olması da bulguları destekler niteliktedir (Vazquez & Rapetti, 2006, s. 523).

Mevcut araştırmada, ergenlerin anne-baba birliktelik durumuna göre Ergen Gelecek Beklenti Ölçeğinden ve tüm alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir fark görülmezken, pansiyonda ve ailesinin yanında kalan lise düzeyindeki öğrenciler ile yapılan araştırmada da anne-babanın sağ olma durumu ile umut ölçeği ve ölçeğin alt boyutları istatistiksel olarak incelenmiş ve anne-babanın sağ olma değişkeni ile umut arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmamıştır (Çiğdem, 2020, s. 138). İncelenen bir başka araştırmada öğrencilerin iş beklentileri ile anne babanın birliktelik durumu arasındaki ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olmadığı anlaşılmaktadır (Buyruk, 2009, s. 46). Herdem ve Bozgeyikli'nin (2013) Kayseri'de bulunan 281 ilköğretim öğrencisiyle yürütmüş olduğu araştırmada öğrencilerin rehberlik ihtiyaçlarının aile birlik durumlarına göre dağılımı incelendiğinde eğitsel ve mesleki rehberlik alt boyutunda parçalanmamış aile çocuklarının puan ortalamalarının, parçalanmış aile çocuklarının puan ortalamalarından yüksek olduğu görülmektedir (s. 16).

Araştırmaya dâhil olan ergenlerin anne ve baba eğitim durumlarına göre Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği genelinden ve ölçeğin alt boyutlarından aldıkları puanların arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Aynı şekilde Buyruk'un (2009) İstanbul'un Bayrampaşa İlçesi İnönü Anadolu Teknik, Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi'nde öğrenim gören 10 ve 11. sınıf öğrencilerinin katılımıyla gerçekleştirdiği çalışmasında ergenlerin gelecek beklentileri ile anne ve babalarının eğitim durumu

arasında anlamlı bir fark olmadığı anlaşılmaktadır (s. 46). Türkön'ün (2019) 14-18 yaş aralığındaki ergenlerle çalışmasında bireylerin gelecek beklentisi üzerinde anne eğitim düzeyinin anlamlı farklılık bulunmamasına rağmen baba eğitim düzeyi ile gelecek beklentisi arasında göre anlamlı farklılık görülmüştür (s. 44). Benzer şekilde Baş'ın (2019) ortaokul öğrencilerinin gelecek beklentilerini analiz ettiği çalışmasında da bireylerin gelecek beklentisi ile anne eğitim düzeyi arasında anlamlı bir farklılık bulunmazken gelecek beklentisi ile baba eğitim düzeyi arasındaki fark tam tersi şekildedir (s. 42).

Öte yandan anne ve baba ilgisine göre gelecek beklentisinin 'İş ve Eğitim' ile 'Evlilik ve Aile' alt boyutlarından alınan puanlar arasında anlamlı seviyede fark olduğu tespit edilmiştir. Ailesinin ilgisini kötü olarak değerlendiren ergenlerin Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği genelinden ve "İş ve Eğitim" ile "Evlilik ve Aile" alt boyutlarından aldıkları puanların, diğer öğrencilere göre anlamlı seviyede düşük olduğu görülmüştür. Ayrıca ailesinin ilgisini çok iyi olarak değerlendiren katılımcıların Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği geneli ve "İş ve Eğitim" alt boyutu puanları ailesinin ilgisi kötü olan ve orta olan katılımcılara göre daha yüksektir. Kalkan ve Koç (2010) çalışmalarında romantik ilişkilerde gelecek zaman yönelimine ebeveyn tutumlarının etkisini ele almıştır. Örneklem grubunu 65 erkek, 122 kadın olmak üzere toplam da 187 kişi oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda ebeveynlerin davranışlarının çocuklarının yetişkin olduğu zamanlardaki tutumlarında belirleyici olabileceği ortaya çıkmıştır (s. 953-956). Araştırmasında temel lisede eğitimine devam eden 9. ve 12. Sınıf öğrencilerinin okul tükenmişlik düzeyi üzerinde anne baba tutumu değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular ergenlerin okul tükenmişliği üzerinde anne baba tutumunun yordayıcı etkiye sahip olduğu sonucuna ulaşılırken gelecek beklentisi üzerinde etkiye sahip olmadığı görülmüştür (Dündar, 2018, s. 102).

Katılımcıların ailelerinin tutumlarına ilişkin en yüksek oranda verdikleri yanıtın %32,98 ile "Koruyucu" ifadesi olduğu görülmektedir. Ardından %24,47 oranında "Hoşgörülü", %12,77 oranında "Aşırı baskıcı", %10,64 oranında "Otoriter", %9,57 oranında "İlgisiz ve kayıtsız", %6,38 oranında "Tutarsız" ve %3,19 oranında "Demokratik" yanıtlarını tercih etmişlerdir. Özsoy'un (2014) araştırmasında ise parçalanmış aileye sahip kadın üniversite öğrencilerinin demokratik olarak algılanan anne baba tutumu puanları

ortalaması koruyucu olarak algılanan anne baba tutum puanları ortalamasından daha yüksektir (s. 76). Çapulcuoğlu ve Gündüz'e (2013) göre anne ve babanın koruyucu tutum göstermesi çocuklarda okul tükenmişliğinin artmasını tetiklemektedir (s. 21). Çaylar'ın (2010) üniversite öğrencilerinin gelecek beklentilerine etki eden faktörleri, bu faktörlerin birbirleriyle ilişkileri ve bireylerin depresyon, anksiyete hislerine olan etkisini incelediği araştırmasında anne katı denetim/kontrol ve baba katı denetim/kontrol faktörleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (s. 44). Avar'ın (2019) yaptığı çalışmaya katkı gösteren öğrencilerin anne baba tutumu ortalamaları incelendiğinde, demokratik tutum daha fazla gözlemlenmiştir. Gelecek beklentisinin alt boyutu olan İş ve Eğitim ile Koruyucu ebeveyn tutumu arasında ise anlamlı bir ilişki saptanmıştır (s. 35).

Verilerden elde edilen sonuçlar çerçevesinde araştırmaya katılan ergenlerin anneye problem yaşama durumuna göre Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Annesiyle problem yaşayan katılımcıların Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği geneli ve "İş ve Eğitim" ile "Evlilik ve Aile" puanları, annesiyle problem yaşamayan öğrencilere göre anlamlı düzeyde düşüktür. İsrail'de kurum bakımında olan 277 ergen bireyin gelecekteki beklentilerini ele alan araştırmada da anneden görülen destek ve ilginin ergenlerin gelecek beklentilerini olumlu etkilediğini ifade etmişlerdir (Sulimani-Aidan & Benbenishty, 2011, s. 1137). Brezilya'da kentsel yoksulluk ve evsizlik koşullarında büyüyen gençliğin geleceğe yönelik beklentilerinde aile alt boyutuna verilen yanıtlar gelecekteki bir aileye ilişkin isteklerin yanı sıra kök aileye yöneliktir (Raffaelli & Koller, 2005, s. 252).

Araştırmadaki veriler incelendiğinde, araştırmaya konu olan ergenlerin babayla problem yaşama durumuna göre Ergen Gelecek Beklenti Ölçeğinin "İş ve Eğitim" alt boyutundan aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı seviyede olduğu bulunmuştur. Babasıyla problem yaşayan katılımcıların "İş ve Eğitim" puanları, babasıyla problem yaşamayan katılımcılardan daha düşüktür. Koçyiğit (2014) üniversite öğrencilerinin geleceğe yönelik tutumlarının olumlu davranış sergileyen aileye ait olma düzeyine göre anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur. Öğrencilerin geleceğe yönelik tutum puanları ele alındığında olumlu davranış sergileyen aileye ait olma düzeyi yüksek

olan öğrencilerin geleceğe yönelik olumlu ve planlı yönelim puan sıralamalarının yüksek olduğu görülmektedir (s. 691). Gençoğlu (2013) araştırmasında genç yetişkinlerin yüksek olan iyimserlik düzeyleri ile aile ilişkileri arasında pozitif yönde ilişki olduğu sonucuna varmıştır (s. 154). Türküm ve diğerlerinin (2005) Anadolu üniversitesindeki öğrenciler ile yürütmüş oldukları çalışmalarında geleceğe yönelik kaygı düzeyi yüksek olan öğrencilerin aile işlevlerinin etkin olmadığı saptanmıştır (s. 247).

Araştırma bulgularına bakıldığında araştırmaya alınan ergenlerin ailesinin ekonomik durumuna göre Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği genelinden ve ölçeğin “Din ve Toplum” alt boyutundan aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı seviyede bir farkın olduğu görülmüştür. Ailesinin ekonomik durumu yüksek olan ergenlerin Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği genelinden ve ölçeğin “Din ve Toplum” alt boyutundan aldıkları puanlar, ailesinin ekonomik durumu düşük olan ve orta olan katılımcılardan anlamlı düzeyde daha yüksektir. Ayrıca ailesinin ekonomik durumu düşük olan ergenlerin Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği genelinden aldıkları puanlar, ailesinin ekonomik durumu yüksek olan ve orta olan katılımcılardan daha düşüktür. Öğrencilerin gelecekle ilgili beklentilerine bakıldığında hem iş hem yükseköğrenim beklenti seviyeleriyle gelir seviyesi arasında anlamlı bir fark olmadığı anlaşılmaktadır (Buyruk, 2009, s. 70). Özdemir’in (2012) ergenlerin öznel iyi oluşu üzerinde demografik değişkenlerin etkisini incelediği araştırmasında ergenlerin yaşam memnuniyetinin ebeveynlerinin geliriyle doğru orantılı bir şekilde arttığı belirlenmiştir (s.12). Topaktaş’ın (2015) yaptığı araştırma sonucunda da çocuğun gelecek beklentisi üzerinde ailenin sosyo-ekonomik düzeyinin yüksek olması belirleyici bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Tuncer’in (2011, s. 945) meslek yüksekokulu öğrencileri ile yürüttüğü çalışmasında; Şimşek’in (2012, s. 100) ise lise öğrencileri ile yürüttüğü çalışmasında gelecek beklentisi ile sosyo-ekonomik düzey arasında anlamlı düzeyde bir ilişki olmadığı görülmüştür. Benzer şekilde yaşları 24 ile 74 arasında olan 1498 kişi ile yürütülen çalışmada gelecek zamana bakış açısı ile yüksek sosyo-ekonomik düzeye sahip olmanın arasında bir ilişki olmadığı belirlenmiştir (Padawer, Jacobs-Lawson, Hershey & Thomas, 2007, s. 105).

Araştırmada ergenlerin yaşlarına göre İnönü Evlilik Tutum Ölçeğinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olmadığı belirlenmiştir. Koca'nın (2017) araştırma örneklemini 2017-2018 eğitim-öğretim yılında İstanbul Üsküdar Üniversitesi'nde farklı fakülte ve bölümlerinde öğrenimine devam eden 100 öğrenci oluşturmaktadır. Bu araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre yaş değişkeninin evlilik tutumunu anlamlı derece farklılaştırmadığı saptanmıştır (s. 24). Türkarlan ve Süleymanov (2010) tarafından Türkiye'den 1680, Azerbaycan'dan 530 son sınıf üniversite öğrencisiyle yapılan çalışmalarda öğrencilerin evlilik hakkındaki düşünceleri karşılaştırmalı olarak ele alınmıştır. Her iki ülkenin de erkek öğrencileri evlilik için ideal yaşın 25-29 olduğunu ifade ederken Azerbaycanlı kızlar 22-25 yaş arası; Türk kız öğrenciler ise 25-29 yaş arası olduğunu belirtmişlerdir (s. 31).

Araştırma katılımcılarının okudukları sınıflara göre İnönü Evlilik Tutum Ölçeğinden aldıkları puanlar arasında anlamlı düzeyde bir fark tespit edilmemiştir. Bener ve Günay (2013) araştırmalarında Karabük üniversitesinde öğrenim gören 931 öğrenci ile çalışılmıştır. Gençlerin evlilik ve aile yaşamına dair tutumlarını incelemeyi hedefleyen araştırmada gençlerin evlilik tutumlarının öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre farklılaştığı bulunmuştur. Birinci sınıfta olan öğrenciler diğer sınıflardaki öğrenciler göre evliliğe daha geleneksel bir bakış açısıyla bakmaktadır (s. 6).

Araştırma kapsamındaki katılımcıların ailesinin ekonomik durumuna göre İnönü Evlilik Tutum Ölçeğinden aldıkları puanlar istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Destekler nitelikte Akbaş ve arkadaşlarının (2019) araştırma sonucunda da ailenin sosyo-ekonomik durumunun evlilik tutumunu etkilemediği görülmüştür (s. 96).

Araştırma dahilindeki ergenlerin ailesinin ilgisine göre İnönü Evlilik Tutum Ölçeğinden aldıkları puanların arasında ise istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık belirlenmemiştir. Karataş ve diğerlerinin (2016) çalışmasında araştırmaya katılan ergenler anneleriyle ilişkilerini "iyi" babalarıyla ilişkilerini ise "iyi değil" şeklinde tanımlamışlardır (s. 244).

Araştırma katılımcılarının anne-baba birliktelik durumu ve evde üvey aile üyesi olma durumuna göre İnönü Evlilik Tutum Ölçeğinden ve Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeğinden aldıkları puanların arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı seviyede

olmadığı saptanmıştır. Ayrıca Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeğinin “Evliliğe Yüklenen Pozitif Anlam” ve “Evliliğe Yüklenen Negatif Anlam” boyutlarından aldıkları puanlar arasında da istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Araştırma bulgularına paralel olarak Landis-Kleine ve diğerlerinin (2008) 104 kadın ve 84 erkek üniversite öğrencisi ile yürütmüş olduğu araştırmada ebeveynlerin, çocukların evlilik tutumları üzerinde bir etkisi olmadığı sonucunu elde etmiştir (s.70). Willet (2009) 239 üniversite öğrencisiyle yaptığı araştırmada ebeveynlerin medeni durumunun katılımcıların evliliğe yönelik tutumları üzerinde herhangi bir etkiye sahip olmadığını tespit etmiştir (s. 11). Arslan’ın (2019) araştırma sonuçlarına göre öğretmen adaylarının evlilik tutum düzeyleri üzerinde anne babalarının boşanmış veya hayatta olup olmamalarının herhangi bir etkisi bulunmamıştır (s. 72). 513 genç yetişkinle gerçekleştirilen araştırmada da benzer sonuçlar elde edilmiştir (Yu & Adler-Beader, 2007, s. 95). Mermer’in (2011) araştırmasında da anne ve babanın birliktelik durumu ile genç kadınların boşanmaya dair düşünceleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir (s.99). Bayhan’ın (2019) örneklemini 276 parçalanmamış aileye sahip ve 54 parçalanmış aileye sahip 330 kişinin oluşturduğu araştırmasında yetişkin ayrılık anksiyetesi üzerinde kök ailenin birliğinin istatistiksel olarak anlam ifade etmediği sonucuna ulaşılmıştır (s. 32-33). Maden’in (2015) çalışmasında ise anne babası evli ve anne babası ayrılmış üniversite öğrencilerinin evlilik tutumları arasında anlamlı bir fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır (s. 34). Muench ve Landrum’a (1994) göre araştırmalar, ebeveynleri ayrılmış bireylerin evliliğe yönelik bakış açılarının daha olumsuz olduğu yönünde sonuçları göstermektedir (s. 428). Shurts ve Myers’in (2012) araştırmasında boşanmış anne ve babaya sahip olan bireylerin boşanmamış ebeveyne sahip olanlara göre daha düşük evlilik tutumuna sahip olduğunu göstermiştir (s. 109). Cui ve diğerleri (2011) 571 genç yetişkinle yaptıkları araştırma sonucunda ise ebeveynleri boşanmış genç yetişkinlerin boşanmaya karşı daha olumlu bir tutum sergilediğini ortaya koymuştur (s. 7). Ayrıca Alqashan ve Alkandari’nin (2010) Kuveyt Üniversitesi’nde öğrenim gören 661 genç yetişkinle yapmış oldukları araştırmanın sonuçları da bu araştırma sonucuyla benzerlik göstermektedir (s. 40). Amato ve Booth (2001) 297 ebeveyn ve bu ebeveynlerin evli olan çocukları ile bir araştırma yapmıştır. Ebeveynleri uyumsuz evliliğe sahip olan gençlerin evliliklerinde olumsuzluklar yaşadığı sonucuna varılmıştır (s. 631).

Ergenlerin tüm değişkenlere göre Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeğinin “Evliliğe Yüklenen Pozitif Anlam” ve “Evliliğe Yüklenen Negatif Anlam” boyutlarından aldıkları puanlar arasında da istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Özyiğit (2017, s. 693) ve Pınar’ın (2008, s. 53) üniversite öğrencileriyle yürüttükleri araştırmalarında ise son sınıf öğrencilerinin evliliğe yükledikleri anlam pozitif çıkmıştır. Yıldırım’ın (2019) araştırmasında ise örneklem grup olan üniversite öğrencilerinin evliliğe yükledikleri pozitif anlam düzeyi yüksekken, negatif anlamlar ise orta düzeydedir (s. 51).

SONUÇ

Aile ortamı, psiko-sosyal yönden gelişen bireyin en çok etkileşime uğradığı yerdir. Aile bütünlüğünde bozulma ya da aile içi etkileşimin yeterli olmaması özellikle fiziksel, duygusal, cinsel ve sosyal özellikleri bütünüyle değişme ve gelişme sürecinde olan ergenlerin sosyalleşme sürecine önemli ölçüde zarar vermekte ve sonuçta onarılması güç problemlere yol açabilmektedir. Ailesinde parçalanma meydana gelen çocuklarda parçalanmanın ortaya çıkardığı sonuçlar yetişkinlik döneminde çocuğu etkilemekte ve etkileri yaşam boyu sürmektedir. Çocukların büyüme, gelişme ve öğrenme süreçlerinde en büyük rol modelleri ebeveynleridir. Özellikle kişiliğın şekillendiğı gençlik döneminde fiziksel ve duygusal olgunluğa erişmeleri, aynı zamanda eş ve iş seçimi gibi önemli kararları ve sorumlulukları almaları beklenmektedir.

Toplumun en küçük yapı taşı olan aile, insan hayatını etkileyen en önemli unsurlardan biridir. Ailenin yapısında meydana gelen parçalanma sebebiyle özelde aile üyeleri genelde ise toplum etkilenmektedir.

Bu araştırmada parçalanmış aile ortamındaki ergenlerin gelecekle ilgili beklentilerinin ve evliliğe yönelik tutumlarının değerlendirilmesi çalışılmıştır. Çalışma sonucunda elde edilen verilere göre araştırmaya katılanların Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği geneli puanları ile ölçeğın tüm alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü korelasyonlar tespit edilmiştir. Buna göre katılımcıların Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği geneli puanları arttıkça “İş ve Eğitim”, “Evlilik ve Aile”, “Din ve Toplum” ve “Sağlık ve Yaşam” puanları da artmaktadır. Ergenlerin “Evlilik ve Aile” alt boyutundan aldıkları puanlar ile “İş ve Eğitim” puanları arasında; “Din ve Toplum” alt boyutundan aldıkları puanlar ile “İş ve Eğitim” ve “Evlilik ve Aile” puanları

arasında; “Sağlık ve Yaşam” alt boyutu puanları ile “İş ve Eğitim”, “Evlilik ve Aile” ve “Din ve Toplum” puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü korelasyonlar saptanmıştır. Buna göre katılımcıların “Evlilik ve Aile” puanları arttıkça “İş ve Eğitim” puanları; “Din ve Toplum” puanları arttıkça “İş ve Eğitim” ve “Evlilik ve Aile” puanları; “Sağlık ve Yaşam” puanları arttıkça da “İş ve Eğitim”, “Evlilik ve Aile” ve “Din ve Toplum” puanları artmaktadır.

Araştırmaya katılan ergenlerin İnönü Evlilik Tutum Ölçeğinden aldıkları puanlar ile Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği geneli ve “Evlilik ve Aile”, “Din ve Toplum” alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında pozitif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı korelasyonlar olduğu görülmüştür. Ergenlerin İnönü Evlilik Tutum Ölçeği puanları arttıkça Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği geneli, “Evlilik ve Aile” ve “Din ve Toplum” puanları da artmaktadır.

Araştırma kapsamındaki katılımcıların Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeğinin “Evliliğe Yüklenen Pozitif Anlam” boyutundan aldıkları puanlar ile Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği geneli ve “Evlilik ve Aile”, “Din ve Toplum” ve “Sağlık ve Yaşam” alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında pozitif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı korelasyonlar bulunmuştur. Ayrıca katılımcıların “Evliliğe Yüklenen Pozitif Anlam” boyutundan aldıkları puanlar ile İnönü Evlilik Tutum Ölçeğinden aldıkları puanlar arasında da pozitif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı korelasyonlar mevcuttur. Ergenlerin “Evliliğe Yüklenen Pozitif Anlam” puanları arttıkça Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği geneli puanları, “Evlilik ve Aile”, “Din ve Toplum” ve “Sağlık ve Yaşam” boyutları puanlarıyla birlikte İnönü Evlilik Tutum Ölçeği puanları da artmaktadır. Araştırmaya katılan ergenlerin “Evliliğe Yüklenen Negatif Anlam” boyutundan aldıkları puanlar ile Ergen Gelecek Beklenti Ölçeğinin “İş ve Eğitim” alt boyutu puanları arasında ise anlamlı ve negatif yönlü korelasyonlar saptanmıştır. Katılımcıların “Evliliğe Yüklenen Negatif Anlam” puanları arttıkça “İş ve Eğitim” puanları azaldığı tespit edilmiştir.

Çalışmadan elde edilen veriler neticesinde parçalanmış aile ortamındaki ergen bireylerin gelecek beklentileri ve evlilik tutumları üzerinde demografik değişkenlerin etkisi mevcuttur. Kök ailesinde parçalanma olan ergenlerin geleceğe yönelik bakış açılarında

ve evliliğe yönelik tutumlarında aileleriyle yaşam deneyimlerinin yansıması görülmektedir.

Öneriler

- Bu araştırmanın temel sınırlılığı çalışmanın Konya il merkezinde belirlenen okulda yürütülmesidir. İlgili alan yazını incelendiğinde benzer çalışmaya rastlanmamıştır. Bu çalışmanın farklı cinsiyet üzerinde, farklı örneklem gruplarıyla, farklı sosyo-kültürel yapıya sahip lokasyonlar açısından incelenebilir.
- Parçalanmış aileye sahip ergen bireylerin gelecek beklentisi, evlilik tutumu ve evliliğe yüklediği anlamların çeşitli eğitim ve danışmanlık programları ile yükseltilebilir ve yükseltilemeyeceğine ilişkin araştırmaların yapılması önerilir.
- Ailenin boşanma, ayrılma, ayrı yaşama gibi parçalanma ya da parçalanma sonrası süreçte negatif etkilerinin en düşük düzeye indirilebilmesi açısından aile danışmanlığı hizmetleri yaygınlaştırılabilir.
- Parçalanmış aileye sahip bireylerle birebir temasta bulunan özellikle okul yönetimine, sınıf ve branş öğretmenlerine destek hizmetler verilebilir.
- Mevcut çalışma parçalanmış aileye sahip ergenlerle yürütülmüştür. Evlilik tutumu, evliliğe yüklenen anlam ve gelecek beklentisini etkileyen faktörler kapsamında diğer çalışmalara katkı sağlayabilir.
- Ailelere ve özellikle parçalanmış aileye sahip olanlara demokratik anne baba tutumunu geliştirmeye yönelik aile danışmanlığı yapılabilir.
- Ergenlerin karşılaştıkları zorluklara yönelik başa çıkma becerilerini geliştirmeleri için bireysel danışmanlık hizmetleri ve grup çalışmaları yaygınlaştırılabilir.
- Tez çalışmasındaki veriler; Milli Eğitim Bakanlığı ile paylaşılacaktır.
- Yerel ve ulusal kapsamda çalışma sonuçlarının paylaşılması, böylelikle çalışma sonuçlarından Bakanlığın faydalanması sağlanmalıdır.

KAYNAKLAR

- Akbaş, M., Sürücü, Ş. G., Köroğlu, C. O., & Öztürk, M. (2019). Üniversite öğrencilerinin evlilik tutumlarını etkileyen faktörler. *Çukurova Medical*, 44(1), 93-100.
- Akkoyun, F. (1991). Ergen ve ergenlik. *Türk Aile Ansiklopedisi 2*. Erişim adresi: <https://ailetoplum.aile.gov.tr>.
- Akman, Y. (1992). Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğrencilerinin meslek, evlilik ve geleceğe yönelik beklentileri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi*, 7(7), 125-149.
- Aktaş, E. (2016). *Ergenlerin psikolojik dayanıklılıkları ile gelecek beklentileri arasındaki ilişki*. Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
- Alkan, E.Ö. (2014). *Parçalanmış ailedeki öğrencilerin eğitimdeki başarı durumları (Trabzon Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- Alqashan, H. & Alkandari, H. (2010). Attitudes of kuwaiti young adults toward marriage and divorce: a comparative study between young adults from intact and divorced families. *Advances in Social Work*. 11(1), 33-47.
- Amato, P. R., & Booth, A. (2001). The legacy of parents' marital discord: Consequences for children's marital quality. *Personality and social psychology*, 81(4), 627.
- Amato, P. R., & Rogers, S. J. (1999). Do attitudes toward divorce affect marital quality? *Family Issues*, 20(1), 69–86.
- Arbona, C. (2000). The Development of Academic Achievement in School Aged Children: Precursors to Career Development. *Handbook of counseling psychology* içinde (s.270-309). Erişim adresi: <https://login.sabanciuniv.edu/cas/login>.
- Arslan, S. (2019). *Öğretmen adaylarında kişiler arası tarz, affetme ve evlilik tutumu arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bursa.
- Artar, M. (2003). Depremi yaşayan ergenlerin gelecek beklentilerinin içeriği. *Kriz*, 11(3), 21-27.
- Artukoğlu, F., G. (2016). *Psikoloji öğrencilerinin evliliğe ilişkin tutumlarının yordayıcısı olarak ilişkilerle ilgili bilişsel çarpıtmaları*. Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Atıcı, S. O. (2019). *İlk ergenlik döneminde benlik saygısının, evlilik çatışması, akran ilişkileri ve ebeveyn tutumu ile olan ilişkisinde, duygusal güvenliğin aracı rolü*. Yüksek Lisans Tezi, Işık Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Avar, F. Z. (2019). *Lise öğrencilerinde algılanan ebeveynlik tutumunun öğrencilerin gelecek beklentisi ve akademik başarısı ile ilişkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Aydın, O., & Baran, G. (2012). Ebeveynleri boşanma sürecinde olan 9-12 yaş grubundaki çocukların boşanmaya uyum düzeylerinin incelenmesi. *Ankara Sağlık Bilimleri*, 1(1), 35-52.
- Aylar, E. (2012). Bir örnek olay incelemesi: Sosyo-kültürel teori bağlamında geleceğe yönelik hedefler. *Kastamonu Eğitim*, 20(3), 767-782.
- Baş, N. (2019). *Ortaokul öğrencilerindeki gelecek beklentilerinin açıklanmasında okula bağlılık ve okul yaşam kalitesinin rolü*. Yüksek Lisans Tezi, Trabzon Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Trabzon.
- Bayer, A. (2013). Değişen toplumsal yapıda aile. *Şırnak Üniversitesi İlahiyat Fakültesi*, 4(8), 101-129.
- Bayhan, H., Z. (2019). *Parçalanmış ailede ve tam ailede büyümüş kişilerin yetişkin ayrılık anksiyetesi belirtileri açısından karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Bayoğlu, F., & Atlı, A. (2014). İnönü evlilik tutum ölçeği: Geçerlik ve güvenirlik analizleri. *Ege Eğitim*, 15(2), 397-415.
- Bayoğlu, A., & Purutçuoğlu, E. (2010). Yetiştirme yurdunda kalan ergenlerin gelecek beklentileri ve sosyal destek algıları. *Kriz*, 18(1), 27-39.
- Bener, Ö., & Günay, G. (2013). Gençlerin evlilik ve aile yaşamına ilişkin tutumları. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, 2(1), 1-27.
- Bozdağ, I. C. (2019). *Türk hukukunda boşanma sebepler ve kusurun etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Konya Ticaret Odası Karatay Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Buyruk, M. (2009). *Ailelerin sosyo-ekonomik yapısının meslek lisesi öğrencilerinin gelecek beklentisine etkileri*. Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Cobb, S. (1976). Social support as a moderator of life stress. *Psychosomatic Medicine*, 38(5), 300-314.
- Cui, M., Fincham, F. D., & Durtschi, J. A. (2011). The effect of parental divorce on young adults' romantic relationship dissolution: What makes a difference?. *Personal Relationships*, 18(3), 410-426.
- Cüceloğlu, D. (2016). *İnsan ve davranışı*. İstanbul: Remzi.
- Çapulcuoğlu, U., & Gündüz, B. (2013). Lise öğrencilerinde tükenmişliğin cinsiyet, sınıf düzeyi, okul türü ve algılanan akademik başarı değişkenlerine göre incelenmesi. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi*, 3(1), 12-24.
- Çaylar, G. (2010). *Üniversite öğrencilerinin gelecek beklentilerine etki eden faktörler, bu faktörlerin birbirleriyle ilişkileri ve bireylerin depresyon, anksiyete hislerine olan etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Bursa.
- Çeçen, A. R. (2008). Öğrencilerinin cinsiyetlerine ve ana baba tutum algılarına göre yalnızlık ve sosyal destek düzeylerinin incelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri*, 6(3), 415-431.

- Çelik, B.Ö. (2011). *Genel boşanma sebebi olarak evlilik birliğinin temelinden sarsılması*. Yüksek Lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Çiğdem, E. (2020). *Pansiyonda ve ailesi yanında kalan liseli öğrencilerin umut, dindarlık ve akademik başarı durumlarının karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.
- Çoban, A. E. (2005). Lise son sınıf öğrencilerinin mesleki olgunluk düzeylerinin yordayıcı bazı değişkenlere göre incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi*, 6(10), 39-54.
- Demaray, M.K., Malecki, C.K., Davidson, L.M., Hodgson K.K. & Rebus, P.J. (2005). The relationship between social support and student adjustment: a longitudinal analysis. *Psychology in The Schools*. 42(7), 691–706.
- Dündar, B.B. (2018). *Lise öğrencilerinde sınav kaygısı, aile tutumu ve gelecek beklentisinin okul tükenmişliği ile ilişkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Düştü, T. (2019). *Bir ahlak problemi olarak evlilik, aile, boşanma ve boşanma oranının düşürülmesinde eğitimin önemi*. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Edmundson, L. M. (2005). *Marriage myths and dysfunctional relationship beliefs among undergraduates* (Unpublished master's Thesis). University of Tennessee, Knoxville.
- Ellison, C. G., Burdette, A. M., & Glenn, N. D. (2010). Praying for mr. right? religion, family background and marital expectations among college women. *Family Issues*, 31(12), 906-931.
- Emery, R.E. (2013). *Evlilik, boşanma ve çocukların uyumu*, İstanbul, Türkiye İş Bankası Kültür.
- Ercan, H., & Çok, F. (2018). Cinsel gelişim ve eğitim. İsmihan Artan (Ed.), *Ergenlik dönemindeki cinsel gelişim* içinde. Ankara : Hedef.
- Eroğlu, Ş. (2017). *Evliliklerini 20 yaş ve altı yapmış kadınlar ile evliliklerini 20 yaş üzerinde yapmış olan kadınların yaşam doyumları, evlilik uyumları ile cinsel doyumları açısından karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Erürker, B. (2007). *Aileye ve parçalanmış aileye sahip 5-6 yaş çocuklarının bilişsel işlevlerinin karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Formoso, D., Gonzales, N. A., & Aiken, L. S. (2000). Family conflict and children's internalizing and externalizing behavior: Protective factors. *American Journal of Community Psychology*, 28(2), 175-199.
- Gander, Mary J. & Gardiner, H. W. (2001). Ergenlikte gelişim. *Çocuk ve Ergen Gelişimi*, (Ali Dönmez, Nermin Çelen, Bekir Onur Çev.), Ankara: İmge.

- Gençoğlu, C. (2013). *Duygu odaklı terapiye dayalı duygusal farkındalık eğitiminin genç yetişkinlerin iyimserlik düzeyine etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz mayıs üniversitesi, Eğitim bilimleri enstitüsü, Samsun.
- Greenberg, E. F., & Nay, W. R. (1982). The intergenerational transmission of marital instability reconsidered. *Marriage and the Family*, 44(2), 335-347.
- Grych, , J. H., Harold, G. T. ve Miles, C. J. (2003). A prospective investigation of appraisals as mediators of the link between interparental conflict and child adjustment. *Child Development*. 74(4), 1176-1193.
- Gubernskya, Z. (2010). Changing attitudes toward marriage and children in six countries. *Sociological Perspectives*, 53(2), 180-199.
- Günaydın, B. & Yöndem, Z. (2007). Ergenlerde akran bağlılığının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi*, 7 (1), 131-139.
- Herdem, F. S., & Bozgeyikli, H. (2013). İlköğretime devam eden parçalanmış ve tam aile çocuklarının rehberlik ihtiyaçlarının karşılaştırmalı olarak incelenmesi. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları*, 3(4), 7-35.
- İleri, M. (2019). *Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin akademik öz yeterliliklerinin gelecek beklentisi kültürelüzerine etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karaman.
- Johnson, V. I. (2011). Adult children of divorce and relationship education: Implications for counselors and counselor educators. *The Family*, 19(1), 22-29.
- Kahya, Y. & Oktik, N. (2019). İstanbul'un iki farklı bölgesinde gençlerin yaşamdan beklentileri, *Akev Akademi*, 433-444.
- Kalkan, M., & Ersanli, E. (2008). The effects of the marriage enrichment program based on the cognitive-behavioral approach on the marital adjustment of couples. *Educational Sciences: Theory and Practice*, 8(3), 977-986.
- Kalkan, M., & Kaya, S. N. (2007). Evlilik öncesi ilişkileri değerlendirme ölçeğinin (EOİDO) geliştirilmesi: geçerlik ve güvenirlik çalışması, *Aile ve Toplum Eğitim, Kültür ve Araştırma*, 3(11), 35-40.
- Kalkan, M., & Koç, H. (2010). Romantik ilişkilerde gelecek zaman yönelimine ebeveynlik stillerinin etkisi: Geçici ilişkilere karşılık uzun dönemli bağlanım. *Uluslararası İnsan Bilimleri*, 7(2), 946-959. Erişim: <http://www.insanbilimleri.com>
- Kalkan, M., & Yalçın, İ. (2012). Evlilik öncesi dönem ve romantik ilişkiler. Z. Hamamcı vd. (Ed.), *Evlilik öncesi psikolojik danışma*. içinde. Ankara: Anı
- Kalyon, B. (2014). *Meslek lisesi öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik beklentileri ve beklentilerini gerçekleştirme düzeyi*. Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Karabacak, A., & Çiftçi, M. (2015). Üniversite öğrencilerinin evliliğe ilişkin tutumları ile romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Psikoloji Çalışmaları*, 36(2), 25-43.
- Karasar, N. (2015). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Nobel.

- Karataş, S., Sertelin M., Ç., & Düzen, A. (2016). Ergenlerin ebeveyn ilişkilerine yönelik algıları: nitel bir inceleme. *Balikesir University Journal of Social Sciences Institute*, 19(36), 237-257.
- Kavun, Y. (2016). *Ergenlerde dindarlık ve insani değerler*. Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Kaya, G. (2013). *Parçalanmış aileye sahip çocukların sosyal beceri düzeylerinin çok boyutlu olarak incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Koca, B., Ü. (2017). *Üniversite öğrencilerinde evlilik tutumu ile karar verme stratejileri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kocayörük, E. (2010). Ergen gelişiminde aile işlevleri ve baba katılımı. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik*, 4(33), 37-45.
- Koç, M. (2004). Gelişim psikolojisi açısından ergenlik dönemi ve genel özellikleri. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, 1(17), 213-238. Erişim adresi: <http://dergipark.gov.tr>
- Koçyiğit, M. (2014). *Cinsiyete ve ait olma düzeylerine göre üniversite öğrencilerinin geleceğe yönelik tutumları*. Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
- Konate, A. D., & Ergin, D. A. (2018). Ergenler için gelecek beklentisi farkındalık eğitimi programının etkinliğinin sınanması. *Yaratıcı Drama*, 13(1), 69-84.
- Landis-Kleine, C., Foley, L., Nall, L., Padgett, P., & Walters-Palmer, L. (2008). Attitudes toward marriage and divorce held by young adults. *Divorce & Remarriage*, 23(3-4), 63-74.
- Maden, H. (2015). *Anne babası boşanmış üniversite öğrencilerinin evlilik tutumu ile anne babası evli üniversite öğrencilerinin evlilik tutumunun karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Manap, J., Kassim, A. C., Hoesni, S., Nen, S., Idris, F., & Ghazali, F. (2013). The purpose of marriage among single Malaysian youth. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 82(2013), 112-116.
- McWhirter, E. H., & McWhirter, B. T. (2008). Adolescent future expectations of work, education, family, and community development of a new measure. *Youth & Society*, 40(2), 182-202.
- Mermer, Y. (2011). *Genç kızların evlilik kurumuna ilişkin değer ve tutumları: kayseri İncesu ilçesi*. Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.
- Moore, D. (2003). Perceptions of sense of control, relative deprivation and expectations of young jews and Palestinians in Israel. *Social Psychology*, 143(4), 521-540.
- Miller, R. B., & Brickman, S. J. (2004). A model of future-oriented motivation and self-regulation. *Educational Psychology Review*, 16(1), 9-33.
- Muench, D. M., & Landrum, R. E. (1994). Family dynamics and attitudes toward marriage. *Psychology*, 128(4), 425-431.

- Mutlu, M. (2004). *Üniversite gençliğinin evlilik ve aile kurumuna yaklaşımı*. Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Oettingen, G. & Mayer, D. (2002). The Motivating Function of Thinking About The Future: Expectations Versus Fantasies. *Personality and Social Psychology*, 83(5), 1198-1212.
- Özabacı, N., Körük, S., Kara, A. (2018). Evliliğe yüklenen anlam ölçeğinin (EYAÖ) geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik*, 8(50), 235-259.
- Özdemir, Y. (2012). Examining the Subjective Well-Being of Adolescents in terms of Demographic Variables, Parental Control, and Parental Warmth. *Education & Science/Eğitim ve Bilim*, 37(165), 1-14.
- Özdemir, Ş., Vatandaş, C., & Torlak, Ö. (2009). Sosyal problemleri çözmeye aile yaşam döngüsünün (AYD) önemi. *Aile ve Toplum*, 11(4), 7-17.
- Özgüven, İ. E. (2000). *Evlilik ve aile terapisi*. Ankara: PDREM.
- Özsarı, A., Görücü, A., Altın, M., & Boyalı, E. Üniversitelerin spor bilimleri bölümü özel yetenek sınavlarına hazırlanan bireylerin gelecek beklentileri. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri*, 3(1), 10-22.
- Özsoy, K. (2014). *Parçalanmış aileye sahip üniversite öğrencilerinin anne baba tutumlarını algılama biçimleri ve ilişkilerle ilgili bilişsel çarpıtmalar*. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Özyiğit, M., K. (2017). The meaning of marriage according to university students: A phenomenological study. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 17(2), 679–711.
- Padawer, E. A., Jacobs-Lawson, J. M., Hershey, D. A., & Thomas, D. G. (2007). Demographic indicators as predictors of future time perspective. *Current Psychology*, 26(2), 102-108.
- Parlaz, E. A., Tekgül, N., Karademirci, E. ve Öngel, K. (2012). Ergenlik dönemi: fiziksel büyüme, psikolojik ve sosyal gelişim süreci. *Turkish Family Physician*, 3(2), 10-16.
- Pınar, G. (2008). Üniversite Son Sınıf Öğrencilerinin Evliliğe Bakış Açısı. *Sosyal Politika Çalışmaları*, 14(14), 49-60.
- Preacher, K. J., & Hayes, A. F. (2008). Asymptotic and resampling strategies for assessing and comparing indirect effects in multiple mediator models. *Behavior research methods*, 40(3), 879-891.
- Raffaelli, M., & Koller, S. H. (2005). Future expectations of Brazilian street youth. *adolescence*, 28(2), 249-262.
- Riggio, H.R., & Fite, J.E. (2006). Attitudes toward divorce: embeddedness and outcomes in personal relationships. *Applied Social Psychology*, 36(12), 2935–2962.

- Robert E.,L. ve Bengston W.,L. (1993). Relationships with parents, self-esteem and psychological well-being in young adulthood. *Social Psychology Quarterly*, 56(4), 263-275.
- Santrock, J.W. (2016). *Yaşam Boyu Gelişim: Gelişim Psikolojisi* (13.Bs.) (Galip Yüksel Çev.). Ankara: Nobel Akademik.
- Saygılı, S. (2014). *Çocuklarda davranış bozuklukları*. İstanbul: Elit.
- Schermerhorn, A. C., Cummings, E. M., & Davies, P. T. (2008). Children's representations of multiple family relationships: Organizational structure and development in early childhood. *Journal of Family Psychology*, 22(1), 89-101.
- Seginer, R. (2003). Adolescent future orientation: An integrated cultural and ecological perspective. *Online readings in psychology and culture*, 6(1), 1-48.
- Set, T., Dağdeviren, N., & Aktürk, Z. (2006). Ergenlerde cinsellik. *Genel Tıp*, 16(3), 137-141.
- Sevimli, F., & İşcan, Ö. F. (2005). Bireysel ve iş ortamına ait etkenler açısından iş doyumu. *Ege Akademik Bakış*, 5(1), 55-64.
- Shurts, W. M., & Myers, J. E. (2012). Relationships among young adults' marital messages received, marital attitudes, and relationship self-efficacy. *Adultspan*, 11(2), 97-111.
- Sirin, S. R., Diemer, M. A., Jackson, L. R., Gonsalves, L., & Howell, A. (2004). Future aspirations of urban adolescents: a person-in-context model. *International Journal of Qualitative Studies in Education*, 17(3), 437-456.
- Soysal Öz, F.S., Uzbaş, A., Aysan, F. (2016). Evlilik tutumu ölçeğinin Türkçeye uyarlanması: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Kastamonu Eğitim*, 24(4), 1951-1964.
- Steinberg, L. (2013). *Ergenlik* (2.Bs.) (Figen Çok, Çev.). Ankara: İmge.
- Sulimani-Aidan, Y., & Benbenishty, R. (2011). Future expectations of adolescents in residential care in Israel. *Children and Youth Services Review*, 33(7), 1134-1141.
- Şendil, G., & Kızıldağ, Ö. (2003). Çocuk ve ergenlerde ebeveyn evlilik çatışması algısı. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı*, 10(2), 58-66.
- Şentürk, Ü. (2006). *Parçalanmış aile çocuk ilişkisinin sebep olduğu sosyal problemler (Malatya uygulaması)*. Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- Şentürk, Ü. (2012). *Sosyolojik açıdan parçalanmış aile ve çocuk ilişkisi*. İstanbul: Kum saati.
- Şimşek, H. (2012). Future expectations of high school students in southeastern Turkey: Factors behind future expectations. *Theoretical Educational Science*, 5(1), 90-109.
- Takkin, T. (2020). *Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet tutumlarının özgüven, kişilik özellikleri ve sosyo demografik değişkenler ile ilişkisinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Çağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Üniversitesi, Mersin.

- Tarhan, N. (2007). *Evlilik psikolojisi*. İstanbul, Timaş
- Tatlılıoğlu, K., Demirel, N. (2016). Sosyal bir gerçeklik olarak boşanma olgusu: Sosyal psikolojik bir değerlendirme. *Akademik Sosyal Araştırmalar*, 4(22), 59-73.
- Thornton, A., & Freedman, D. (1982). Changing attitudes toward marriage and single life. *Family Planning Perspectives*, 14(6), 297-303.
- Topaktaş, B. (2015). *Adölesanlarda algılanan sosyal desteğin gelecek beklentisi ve ruhsal belirti düzeyleri ile ilişkisi* (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.
- Topgül, S. (2016). İş ve aile yaşamı dengesi(zliği)nin kadın çalışanlar üzerindeki etkileri. *Yönetim ve Ekonomi*, 23(1), 217-231.
- Tuncer, M. (2011). Yükseköğretim gençliğinin gelecek beklentileri üzerine bir araştırma, *International Periodical for The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 6(2), 933-946.
- Türkarıslan, N., & Süleymanov, A. (2010). Üniversite son sınıf öğrencilerinin evlilik konusundaki görüş ve düşünceleri-Azerbaycan ve Türkiye karşılaştırması. *Karadeniz Uluslararası Bilim*, 5, 54-66.
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). (2020, 26 Şubat). *Evlenme ve Boşanma İstatistikleri*, Erişim adresi: <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=33708>. Erişim tarihi: 01 Nisan 2020.
- Türkön, H. (2019). *Ergenlerde (14-18) bağlanma stilleri ile gelecek beklentisi ve özdenetim düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesi: Kayseri örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Çağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Türküm, S. A., Kızıltaş, A., Akdağ, A. H., & Yeminici, B. (2005). Üniversite öğrencilerinin aile işlevleri algılarının incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 5(1), 229-262.
- Uluçay, T., Özpolat, A.R., İşgör, İ.Y. ve Taşkesen, O. (2013). Lise öğrencilerinin gelecek beklentileri üzerine bir araştırma. *NWSA-Education Sciences*, 9(2), 234-247.
- Uygur, M., & Yelken, T. Y. (2017). Sınıf öğretmenliği adaylarının memnuniyet düzeyleri ve gelecek beklentisi algılarının incelenmesi: Mersin Üniversitesi örneği. *Yükseköğretim*, 7(1), 1-9.
- Vazquez, S. M., & Rapetti, M. V. (2006). "Future time perspective and motivational categories in Argentinean adolescents, *Adolescence*, 41(163), 511-532.
- Willett, J. M.(2009). *Exploring the mechanisms of connection between offspring's perception of interparental conflict and their current relationship functioning*. Master's thesis, The University of the Tennessee, Knoxville.
- Willoughby, B. J. (2010). Marital attitude trajectories across adolescence. *Youth and Adolescence*, 39(11), 1305-1317.
- Yalçın, H. (2014). Evlilik uyumu ile sosyodemografik özellikler arasındaki ilişki. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları*, 3(1), 250-261.

- Yalçın, H., Kılıçoğlu, E., A. & Acar, A. (2017). Gençlerin evlilik ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar*, 10(52), 858-865.
- Yavuzer H., Demir İ., Meşeci F., Sertelin Ç.(2005). Günümüz gençliğinin gelecek beklentileri. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi*, 2(2), 93-103.
- Yıldırım, N., H. (2019). *Üniversite öğrencilerinin sosyal medya bağımlılığı düzeyleri ile evliliğe yükledikleri anlam ve eş seçme kriterleri arasındaki ilişki*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yöndem , Z., & Eren A., A. (2018). Ergenlik. Abide Güngör Aytar (Ed.), *Gelişim Psikolojisi* . içinde. Ankara: Hedef.
- Yu, T., & Adler-Baeder, F. (2007). The intergenerational transmission of relationship quality: The effects of parental remarriage quality on young adults' relationships. *Divorce & Remarriage*, 47(3-4), 87-102.
- Yusufoğlu, Ö.Ş. (2015). *Parçalanmış ailelerin yoksulluğu ve geçinme stratejileri: Elazığ örneği*. Doktora Tezi, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Zengin, L. E. (2013). *Ergenlerde evden kaçma davranışının sosyo-demografik özellikler ve aile işlevleri açısından incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Cansu Yılmaz
Doğum Yeri ve Tarihi : ISPARTA-1994
E-posta Adresi : cnsyilmaz08@gmail.com

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi :KTO Karatay Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler
Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü
Yüksek Lisans : KTO Karatay Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler
Öğrenimi Fakültesi Multidisipliner Aile Danışmanlığı Tezli Yüksek
Lisans
Bildiği Yabancı Diller : İngilizce
Bilimsel Faaliyetleri :

İş Deneyimi

Stajlar :2016, *Stajyer Sosyal Hizmet Uzmanı, Isparta Adalet Sarayı,
Aile Mahkemesi.*
2016, *Stajyer Sosyal Hizmet Uzmanı, Konya Şiddet Önleme
ve İzleme Merkezi.*
2017, *Stajyer Sosyal Hizmet Uzmanı, Konya Özel Terapimed
Aile Danışma Merkezi.*
2017, *Stajyer Sosyal Hizmet Uzmanı, Medicana Konya
Hastanesi.*
2017, *Stajyer Sosyal Hizmet Uzmanı, Selçuk Üniversitesi Tıp
Fakültesi Toplum Ruh Sağlığı Merkezi.*
Projeler :2017, *Gönüllü, Sivil Yaşam Derneği, Lets Do It.*
2016, *Gönüllü, Sivil Yaşam Derneği, Şehirden Çıktım Köye.*

2015, Gönüllü, Lösev Sosyal sorumluluk projesi.

Çalıştığı Kurumlar

:2019-2020, Proje Koordinatörü, Uluslararası Gençlik Dayanışma Derneği.

2017-2018, Sosyal Hizmet Uzmanı- Müdür Yardımcısı, Özel Huzur Engellilere Bakım Merkezi.

Tarih

: 24/06/2020 (SAVUNMA TARİHİ)

EKLER

EK 1. ERGEN GELECEK BEKLENTİLERİ ÖLÇEĞİ

Yetişkin Olduğumda	1:kesinlikle inanmıyorum	2	3	4	5	6	7:kesinlikle inanıyorum
Faktör 1: İş ve Eğitim							
1. Hayatımla ilgili başarmak istediğim şeyleri başarmış olacağım							
2. İstedğim şeyleri satın alabileceğim							
3. İyi bir iş bulacağım							
4. Hedeflediğim eğitim düzeyine ulaşacağım							
5. Hoşlanacağım bir iş bulacağım							
6. İstikrarlı bir iş bulacağım							
7. Geçimimi her zaman sağlayacağım							
8. Kendimi güvende hissedeceğim							
9. Kazandığım para bana ve hayat arkadaşıma yeterli gelecek							
10. İşim bana kendimle gurur duymam için fırsatlar verecek							
11. Mutlu bir hayatım olacak							
Faktör 2: Evlilik ve Aile							
12. Evleneceğim							
13. Çocuklarım olacak							
14. 25 yaşından önce evli olacağım							
15. Evliliğim hep sürecek							
16. Çocuğum daima barış içinde yaşayacak							
17. Çocuğumun uzun bir hayatı olacak							
18. Çocuğuma güvenli bir ortam sağlayacağım							
Faktör 3: Din ve Toplum							
19. Düzenli olarak toplumsal ve dini hizmetlere katılacağım							
20. Dini aktivitelere katılacağım							
21. Topluluğumda lider olacağım							
Faktör 4: Sağlık ve Yaşam							
22. Uzun bir hayat yaşayacağım							
23. Sağlıklı bir diyet yapacağım							
24. Spor yapacağım							
25. Sağlığım iyi olacak							

EK 2. EVLİLİĞE YÜKLENEN ANLAM ÖLÇEĞİ

Bu ölçek bireylerin evliliğe yükledikleri anlamları belirlemek için hazırlanmıştır. 5'li derecelendirme üzerinde 1 ilgili ifadeye kesinlikle katılmadığınızı, 5 ise kesinlikle katıldığınızı göstermektedir. Lütfen maddeleri dikkatlice okuyarak size en yakın gelen seçeneği işaretleyiniz.

1-----2-----3-----4-----5
Kesinlikle Kararsızım Tamamen
katılmıyorum katılıyorum

	1	2	3	4	5
1. Evlilik yaşamı kolaylaştırır	1	2	3	4	5
2. Evlilik sevgi, güven ve bağlılıkla kurulan bir birlikteliktir	1	2	3	4	5
3. Evlilik hayatı paylaşmaktır	1	2	3	4	5
4. Evlilik aşk ve sevgiyle beslenen bir süreçtir	1	2	3	4	5
5. Evlilik kişisel özgürlüklerden vazgeçmektir	1	2	3	4	5
6. Evlilik hayallerin gerçekleşmesidir	1	2	3	4	5
7. Evlilikte eşlerin birbirlerine güvenmemesi önemli bir sorun oluşturmaz*	1	2	3	4	5
8. Evlilik hayatı renklendirir	1	2	3	4	5
9. Evlilik işbirliği içinde yaşamayı gerektirir	1	2	3	4	5
10. Evlilik ömür törpüsüdür	1	2	3	4	5
11. Evlilik sabır gerektirir	1	2	3	4	5
12. Evlilik birlikte yaşama sanatıdır	1	2	3	4	5
13. Evlilikte hoşgörü olmalıdır	1	2	3	4	5
14. Evlilik iki yarım elmanın bir olmasıdır	1	2	3	4	5
15. Evlilik bir ömür boyu sürmelidir	1	2	3	4	5
16. Evlilikte fedakârlık önemlidir	1	2	3	4	5
17. Evlilikte benzer karakterdeki bireyler daha mutlu olurlar	1	2	3	4	5
18. Evlilikte farklı karakterdeki bireylerin birlikteliği daha fazla mutluluk getirir*	1	2	3	4	5
19. Evlilik günlük hayatı kolaylaştırır	1	2	3	4	5
20. Evlilik geleceğe yönelik bir yatırımdır	1	2	3	4	5
21. Evlilik aynı evi paylaşmaktır	1	2	3	4	5
22. Evlilik bir kumardır	1	2	3	4	5
23. Evlilik hayata anlam katar	1	2	3	4	5
24. Evlilik ekonomik bir işbirliğidir	1	2	3	4	5
25. Evlilik zorluklarla mücadele gücü gerektirir	1	2	3	4	5
26. Evlilik çiftlerin birbirlerine özen göstermelerini gerektirir	1	2	3	4	5
27. Evlilik sevdiğine ait olmaktır	1	2	3	4	5
28. Evlilikte kişisel özgürlük diye bir şey yoktur	1	2	3	4	5
29. Evlilikte saygı her şeyden önce gelir	1	2	3	4	5
30. Evlilik bireyde şefkat ve merhamet duygularını oluşturur	1	2	3	4	5
31. Evlilikte eşlerden biri ihtiyaç duyduğunda, diğer eş koşulsuz destek sağlamalıdır	1	2	3	4	5

EK 3. İNÖNÜ EVLİLİK TUTUM ÖLÇEĞİ

Aşağıda evliliğe ilişkin ifadeler yer almaktadır. Hiçbir sorunun doğru veya yanlış cevabı yoktur. Sadece sizin nasıl düşündüğünüz önemlidir. Sizin görüş ve düşüncelerinize karşılık gelen seçeneği 1'den (**hiç katılmıyorum**), 5'e (**kesinlikle katılıyorum**) kadar derecelendirilmiş ölçek üzerinde (**X**) işareti ile belirtiniz. Lütfen ölçekte bulunan tüm ifadeleri değerlendiriniz.

Katılımınız için teşekkür ederiz.

Cinsiyetiniz: K () E ()

Yaşınız:

Madde No		Hiç Katılmıyorum	Nadiren Katılıyorum	Biraz Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1	Evlilik, hayatta karşılaşılan sorunları birlikte çözmeyi sağlar.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
2	Evliliğin, çiftlerin arasındaki sevgiyi artırdığını düşünürüm.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
3	Evlilik, duygularımı paylaşacak birinin olmasını sağlar.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
4	Evliliğin, çiftler arasındaki duyguyu artırdığını düşünürüm.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
5	Evlilik, duygusal açıdan doyurucu bir yaşam sunar.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
6	Evliliğin, çiftlere mutluluk getirdiğini düşünürüm.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
7	Evlilik, iki kişi arasındaki bağlılığın bir göstergesi olarak önemlidir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
8	Evlilik, düzenli bir cinsel yaşam sağlar.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
9	Evliliğin, bana huzur getireceğine inanırım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
10	Evliliğin, neslin devamı için önemli olduğunu düşünürüm.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

11	Evlilikle birlikte kişinin sosyal çevresi genişler.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
12	Evliliğin, bireyin toplum içerisindeki saygınlığını artırdığını düşünürüm.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
13	Evlilik, düzenli bir hayat sağlar.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
14	Evlilik, gereksiz harcamalar yapmayı engeller.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
15	Evlilik, sağlıklı bir cinsel yaşam sağlar.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
16	Evlilik, toplum içinde kendimi güvende hissetmemi sağlar.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
17	Evlilik olmadan tamamlanacak bir hayatın eksik olduğunu düşünürüm.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
18	Evlilik, gelirin planlı kullanılmasını sağlar.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
19	Evliliğin, rahat bir hayat sağlayacağını düşünürüm.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
20	Evliliğin her insanın yaşaması gereken bir deneyim olduğuna inanırım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
21	Evliliğin, insanı olgunlaştırdığını düşünürüm.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

EK 4. KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Bu çalışma lise öğrencilerinde problem çözme becerilerini belirlemek amacı ile planlanmıştır. Soruların tümüne yanıt vermeniz bizim için önemlidir. Bu ankette verilecek yanıtlar, isim ve kişisel bilgiler bilimsel ahlak kuralları çerçevesinde kesinlikle gizli tutulacaktır. Gösterdiğiniz ilgiye teşekkür ederim.

1. Yaşınız.....

2. Sınıfınız.....

3. Doğum yeriniz.....

4. Aşağıdakilerden hangisi sizin geçen yılki başarı durumunuzu en iyi tanımlar?

- a) Zayıf b) Orta c) İyi d) Çok iyi

5. Hayatınız boyunca en uzun süre hangi ilde yaşadınız?:.....

6. Kaç yıldır Konya'da yaşıyorsunuz.....

7. Aile tipiniz?

- a) Çekirdek Aile b) Geniş Aile c) Kurum aile d) Tek ebeveynli aile

(Hangi ebeveyninizle yaşadığınızı belirtiniz):

8. Annenizin eğitim durumunu belirtiniz.

- a) Okuryazar değil b) Okuryazar c) İlkokul mezunu d) Ortaokul mezunu
e) Lise mezunu f) Üniversite ve üzeri

9. Babanızın eğitim durumunu belirtiniz.

- a) Okuryazar değil b) Okuryazar c) İlkokul mezunu d) Ortaokul mezunu
e) Lise mezunu f) Üniversite ve üzeri

10. Annenizin çalışma durumunu belirtiniz

- a) Çalışmıyor b) Çalışıyor (İşini belirtiniz):.....

11. Babanızın çalışma durumunu belirtiniz

- a) Çalışmıyor b) Çalışıyor (İşini belirtiniz):.....

12. Siz dahil kaç kardeşsiniz?

- a) Tek çocuğum b) İki kardeşiz c) Üç kardeşiz d) Dört veya daha fazla kardeşiz

13. Şu anda nerede kalıyorsunuz?

- a) Evde, ailemin yanında b) Evde, akrabalarımın yanında
c) Evde, arkadaşlarla birlikte d) Yurtta/Pansiyonda e) Diğer (Belirtiniz):
.....

14. Anne-babanızın hayatta olma durumunu belirtiniz.
a) Her ikisi de ölmüş b) Ayrıldılar c) Annem öldü babamla yaşıyorum
d) Babam öldü annemle yaşıyorum e) Her ikisi de sağ ve beraber
f) Diğer(lütfen belirtiniz).....
15. Evde üvey aile üyesi var mı?
a) Yok b) Var, anne c) Var, baba d) Var, kız kardeş
e) Var, erkek kardeş f) Var, kız-erkek kardeş
g) Var, diğer(belirtiniz).....
16. Sizce ailenizin ekonomik düzeyi nasıldır?
a) Düşük b) Orta c) Yüksek
17. İçinde büyüdüğünüz ailenizin, size ilgi ve yakınlık düzeyini nasıl değerlendirirsiniz?
a) Çok Kötü b) Kötü c) Orta d) İyi e) Çok iyi
18. Aile yapınızı nasıl değerlendirirsiniz?
a) Otoriter b) Demokratik c) Tutarsız d) Aşırı Baskıcı
e) İlgisiz ve kayıtsız f) Koruyucu g) Hoşgörülü
19. Annenizle ilişkilerinizde problem yaşıyor musunuz? (yanıtınız hayır ise 28.soruya geçiniz)
a) Hayır b) Evet
20. Anneniz daha çok ne tür cezalar veriyor? (birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)
a ()Bağırıyor
b () Zaman zaman dövüyor
c () Aşağılıyorlar ve hakaret ediyor.
d () Arkadaşlarımla görüşmemi engelliyor.
e () Başkalarının yanında küçük düşürüyor
f () Evde ben yokmuşum gibi davranıyor
g () Benimle konuşmuyor
e () Diğer(lütfen belirtiniz).....
21. Babanızla ilişkilerinizde problem yaşıyor musunuz? (yanıtınız hayır ise 28.soruya geçiniz)
a) Hayır b) Evet
22. Babanız daha çok ne tür cezalar veriyor? (birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)
a ()Bağırıyor
b () Zaman zaman dövüyor
c () Aşağılıyorlar ve hakaret ediyor.
d () Arkadaşlarımla görüşmemi engelliyor.
e () Başkalarının yanında küçük düşürüyor
f () Evde ben yokmuşum gibi davranıyor
g () Benimle konuşmuyor
e () Diğer(lütfen belirtiniz).....

EK 5. VELİ ONAM FORMU

Sayın Veli;

Çocuğunuzun katılacağı bu çalışma, “**Parçalanmış Aile Ortamındaki Ergenlerin Gelecekle İlgili Beklentilerinin ve Evliliğe Yönelik Tutumlarının Değerlendirilmesi**” adıyla, 18.10.2019-31.10.2019 tarihleri arasında yapılacak bir araştırma uygulamasıdır.

Araştırmanın Hedefi: Parçalanmış aile ortamındaki ergenlerin gelecekle ilgili beklentileri ve evliliğe yönelik tutumlarının değerlendirilmesidir.

Araştırma Uygulaması: Anket şeklindedir.

Araştırma T.C. Milli Eğitim Bakanlığı'nın ve okul yönetiminin de izni ile gerçekleştirilmektedir. Araştırma uygulamasına katılım tamamıyla gönüllülük esasına dayalı olmaktadır. Çocuğunuz çalışmaya katılıp katılmamakta özgürdür. Araştırma çocuğunuz için herhangi bir istenmeyen etki ya da risk taşımamaktadır. Çocuğunuzun katılımı **tamamen sizin isteğinize bağlıdır**, reddedebilir ya da herhangi bir aşamasında ayrılabilirsiniz. Araştırmaya katılmama veya araştırmadan ayrılma durumunda öğrencilerin akademik başarıları, okul ve öğretmenleriyle olan ilişkileri etkilemeyecektir.

Çalışmada öğrencilerden kimlik belirleyici hiçbir bilgi istenmemektedir. Cevaplar tamamıyla gizli tutulacak ve sadece araştırmacılar tarafından değerlendirilecektir.

Uygulamalar, genel olarak kişisel rahatsızlık verecek sorular ve durumlar içermemektedir. Ancak, katılım sırasında sorulardan ya da herhangi başka bir nedenden çocuğunuz kendisini rahatsız hissederse cevaplama işini yarıda bırakıp çıkmakta özgürdür. Bu durumda rahatsızlığın giderilmesi için gereken yardım sağlanacaktır. Çocuğunuz çalışmaya katıldıktan sonra istediği an vazgeçebilir. Böyle bir durumda veri toplama aracını uygulayan kişiye, çalışmayı tamamlamayacağını söylemesi yeterli olacaktır. Anket çalışmasına katılmamak ya da katıldıktan sonra vazgeçmek çocuğunuza hiçbir sorumluluk getirmeyecektir.

Onay vermeden önce sormak istediğiniz herhangi bir konu varsa sormaktan çekinmeyiniz. Çalışma bittikten sonra bizlere telefon veya e-posta ile ulaşarak soru sorabilir, sonuçlar hakkında bilgi isteyebilirsiniz. Saygılarımızla,

Araştırmacı :

İletişim bilgileri :

*Velisi bulunduğum sınıfı numaralı öğrencisi
.....'in yukarıda açıklanan araştırmaya katılmasına izin veriyorum.
(Lütfen formu imzaladıktan sonra çocuğunuzla okula geri gönderiniz*).*

.../.../.....

İsim-Soyisim

İmza:

Veli Adı-Soyadı :

Telefon Numarası :

ETİK KURUL ONAYI

T.C.
KTO KARATAY ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ
İLAÇ VE TIBBİ CİHAZ DIŞI ARAŞTIRMALAR ETİK KURUL KARARI

Toplantı Sayısı: 4	Toplantı Tarihi: 08-05-2019
--------------------	-----------------------------

Karar Sayısı: 2019/001 Dr. Öğr. Üyesi Hatice YALÇIN'ın "Parçalanmış Aile Ortamındaki Ergenlerin Gelecekle İlgili Beklentilerin ve Evliliğe Yönelik Tutumlarının Değerlendirilmesi" başlıklı araştırma projesi çalışması ile ilgili 22.04.2019 tarihli dilekçesi ve ekleri görüldü.

Görüşme sonucunda araştırma projesi çalışmasının Dr. Öğr. Üyesi Hatice YALÇIN'ın sorumluluğunda yürütülmesinin uygun olduğuna oy birliği ile karar verildi.

Not: Çalışma ile ilgili gerekli izin ve yasal sorumluluk araştırmacılara aittir.

Sorumlu Araştırmacı: Dr. Öğr. Üyesi Hatice YALÇIN
Yardımcı Araştırmacı: Cansu YILMAZ

ASLI GIBİDİR
13.05.2019
Prof. Dr. Taner ZIYLAN

İlaç ve Tıbbi Cihaz Dışı Araştırmalar
Etik Kurul Başkanı

ARAŞTIRMA İZİN ONAYI

T.C.
KONYA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 83688308-605.99-E.14529976
Konu: Araştırma İzni (Cansu YILMAZ)

06.08.2019

KARATAY ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Yazı İşleri Koordinatörlüğü)

İlgi : a) MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 22.08.2017 tarihli ve 2017/25 sayılı Genelgesi.
b) 11/07/2019 tarihli ve 56319629-300.03.01-E.3183 sayılı yazımız.

Üniversiteniz Sosyal Bilimler Enstitüsü Disiplinlerarası Aile Danışmanlığı Ana Bilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı Öğrencisi Cansu YILMAZ'ın "Parçalanmış Aile Ortamındaki Ergenlerin Gelecek İle İlgili Beklentilerinin ve Evliliğe Yönelik Tutumlarının Değerlendirilmesi" konulu araştırmasını uygulama talebi incelenmiştir.

Araştırmanın, Meram Atatürk Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinde eğitim gören öğrencilerine eğitim öğretimi aksatmamak ve ilgi (a) Genelgede belirtilen açıklamalara uyulması kaydıyla uygulanmasında sakınca görülmemektedir. Müdürlüğümüze bağlı eğitim kurumlarındaki çalışmaların 2019-2020 eğitim öğretim yılı içerisinde tamamlanması zorunludur. Araştırma kapsamında yürütülecek çalışmaların 2019-2020 eğitim öğretim yılında tamamlanmaması durumunda Müdürlüğümüzden tekrar izin alınması gerekmektedir.

Araştırmada Müdürlüğümüz tarafından onaylanarak gönderilen veri toplama araçlarının kullanılması, elde edilecek kişisel verilerin gizliliği hususuna dikkat edilmesi ve araştırma sonucunun CD ortamında iki nüsha olarak Müdürlüğümüze gönderilmesi gerekmektedir.

Bilgilerinizi ve adı geçene tebliğini arz ederim.

Seyit Ali BÜYÜK
İl Millî Eğitim Müdürü

Ek:
1-Genelge (2 Sayfa)
2-Kişisel Dilgi Formu (2 Sayfa)
3-Veli Onam Formu (1 Sayfa)
4-Ergen Gelecek Beklentileri Ölçeği (1 Sayfa)
5-Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği (1 Sayfa)
6-İnönü Evlilik Tutum Ölçeği (2 Sayfa)

Akteşme Mah.Garaj Cad. No: 4 Karatay/KONYA
Elektronik Adı: <http://konya.meb.gov.tr>
e-posta: is@stt842@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için : Abdurrahman KAYNAK - Şef
Ali Naci İŞİK - VHKİ
Tel: (0 332) 353 30 50 - Faks : (0 332) 351 29 40

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://www.koc.gov.tr> adresinden e900-6595-3069-8c35-0035 kodu ile teyit edilebilir.